

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felelős szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR.

Kiadja:
A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr.,
egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám Budapeston 4 kr., vidéken 5 kr.

Bartha Miklós a Hentzi-ügyről.

Budapest, szeptember 2.

Kossuth Ferenc, a függetlenségi párt vezére, megérkezett Nápolyból Budapestre és a *Magyarország* mai számában harci riadót intéz párthíveihöz. Bejelenti, hogy pártja a parlamentben a Hentzi-ügy miatt felelősségre fogja vonni a kormányt az országgyűlésen, majd végül hozzáteszi:

„Polgártársak! Alkotmányos országokban nem elég a felháborodást a keblekbe zárnai: polgári kötelesség ennek nyilvános jelét is adni és ezzel mutatni meg, hogy képviselőitek a ti benső érzelmeiteket tolmácsolják.

Ha tehát, amint nem kétkem — mert bizok még nemzetemben — a mi magyar fajunk érzi, hogy arcon ütötték, adjon méltó és törvényes kifejezést érzelmének.

Gyülekeztetek, ti magyar hazafiak, és fejezzétek ki ezt az érzést. Ha meg nem tennétek ezt, bebizonyítanátok, hogy a magyar önérzet csak egy régi magyar erény volt, amelyet elsöpört a muló idő!”

A jelenlegi kormányon akarja tehát megbosszulni Kossuth Ferenc azt a bűnt, amelyet az elmult kormány követett el és amelyért a tettes már meglakott. Érzi ennek a visszásságát Kossuth Ferenc is, aki harci riadójában maga is szóról-szóra bevallja:

„Jól tudjuk, hogy az a kormány, mely felelős volt a mult évben kiadott királyi parancsért, már elsöpörtetett: azt is tudjuk, hogy nehéz földat egy létező királyi parancsot visszavonni.”

A Hentzi-ügyben kezdettől fogva világos volt a *Budapesti Napló* álláspontja. Világos volt a Bánffy-kezdeményezte merénylet idején. Világos volt most, amikor a hagyaték likvidálásáról volt szó. Fájdalmas, rossz és kárhóztató, hogy a szoldateszka a maga körében tüntetésre használta föl a szobor-átállítás alkalmát. De, hála Istennek, ezzel az aktuál véglegesen beforradt egy égő sebhelyünk, amely csak a Kossuth Ferenc által hirdettet akció következtében fakadhatna ismét föl.

Most, amikor arról van szó, hogy a függetlenségi párt egyik árnyalata föl akarja dálni a termékeny munkára szánt békességet, felette fontos és döntő súlytal bir, hogy minő álláspontot foglal el a kisértő akcióval szemközt a függetlenségi párt másik frakciója.

A *Budapesti Napló* szerkesztője ennek következtében nyilatkozásra kérte fel Bartha Miklóst, a fényes nevű publicistát és a függetlenségi párt egyik vezérfőnökét. Bartha Miklós nagy politikai tapintatra és éleslátásra valló nyilatkozata ez:

— Mióta gondolkozom, mindig híve voltam a függetlenségi eszmének. De soha sem szerettem a más eszével gondolkodni. Az állami függetlenség terjedelmének határát a perszonális unión túl sohasem kerestem, akármiként is alakultak idevonatkozólag a függetlenségi párt nézetei és árnyalatai. Ez volt az egyik kardinális pont, mely gyakran elválasztott a pártban egyik-másik csoportjától. Ugyancsak elválasztott eleitől kezdve a delegációba való bemenetel kérdése is. Midőn 1880-ban Kolozsváron az *Ellenzéket* megindítottam: ezt a két pontot fölvettem a lap programjába. Akkor a delegáció kérdésében hirlapi vitát állottam ki Irányival, Mocsáryval és Helfyvel. Nem győztek meg álláspontom helytelenségéről. Később 1885-ben Kossuth Lajos előtt is indokoltam felfogásomat. Ez a nagy férfi nem rosszalta né-

zetemet. Szerinte mérlegelés dolga az egész. Hiba volt be nem menni — mondá — de ha már így van: megfontolandó, nem veszítene-e többet az álláspont megváltoztatása által a nép szemében, mint a mennyi előnyt a hazának szerezhetnek a bemenetel által? Ezt a tanácsot követtem és nemcsak megfontoltam a dolgot, de a nép előtt többször beszéltem is e tárgyról. Az eredmény megnyugtató, mert a józan magyar nép érzi annak szükségét, hogy pénze és vére minden téren ellenőriztessék bizalmi emberei által.

Ezt azért bocsátottam előre, hogy felfogásomnak önállóságát ön előtt tanúsítsam.

Nem lepheti meg önt ezek után, ha kijelentem, hogy a Hentzi-ügyben sem gondolkozom a mások eszével. Ezt főleg az *Egyetértésre* vonatkoztatom. Ez az ügy legfőként érzelmi kérdés s nem volnék igaz ember, ha másoktól kölcsönöznék érzelmeiket.

Az eljárás, melyet a katonai körök a nemzettel szemben elkövettek, sem nem tapintatos, sem nem igazságos. Sőt nem is politikus. Már-már ott vagyunk, hogy a dinasztia csakis a magyar nemzetre támaszkodhatik feltétlen biztossággal. Ilyen körülmények között végig sérteni a magyar nemzetet nem külön eljárás, mint a meggondolatlan fuvarosé, aki a jobbik lovát üti, hajszojja és koplaltatja.

Azonban meggondolom, hogy a mások hibája engem nem sarkallhat hibára. Már pedig nem volna igazságos a Bánffy alatt létrejött elhatározásért Széllt tenni felelőssé. Ezt az ügyet mint hagyatékot vette át Széll. Mindenesetre erőtlenségre mutat, hogy változtatni rajta nem tudott. De ennek az erőtlenségnak a forrását függetlenségi ember abban az intézményben kell hogy keresse, mely a nemzet kezéből részint merőben kivette a hadügyet, annak vezényletét és vezérlését felségjognak deklarálván, részint pedig közössé tette, megcsorbítván ez által az önálló elhatározás jogát.

Azt is fontolóra veszem, hogy azon intézménynek, mely ellen 32 év óta harcol a függetlenségi párt, — nem ugyan a mi támadásaink folytán, hanem az osztrák belviszályok következtében minden oldalbordája aggasztó módon recseg és ropog. Már pedig ha egy nekem alkalmatlan, mert szabad haladásomban gátló cölöpöt állásában valaki nagyon megingat: akkor az én feladatomban nem az, hogy nagyot üssek a cölöp fejére s ez által újból megszilárdítsam előbbi helyzetében, hanem az a feladatomban, hogy segítsem azt a valakit cölöpdöntő munkájában. Más szavakkal, arról vagyok meggyőződve, hogy a Hentzi-ügyben indítandó nagy és komoly akció egyfelől távozásra kényszerítendé Széll Kálmánt, másfelől megszilárdítandá az ingadozóvá vált közösgyes intézményt.

Ez igen nagy ár lenne Hentziért. Nekem a Hentzi-ügy nem elég fontos arra, hogy miatta lemondjak egyfelől azon reményemről, melyet az osztrák viszálykodás bennem hazánk függetlensége szempontjából ébresztett, és másfelől

azon kilátásomról, melyet a Széll megígért becsületes kormányzása folytán hazánkra nézve várok.

A szegedi kiállítás.

Budapest, szeptember 2.

(K.) Ne tessék azt hinni, hogy a holnap megnyíló országos mezőgazdasági kiállításból Szegedé lesz a haszon. Az országé lesz a haszon, Szegedé csak az érdem. Mert kétségtelen, hogy minden okos tanácsnál többet ér a szemléltető oktatás és se szó ugy el nem mondja, se toll ugy le nem írja a modern gazdasági technika jelentőségét, mint maga az a kiállítás, melyet okulva barangol be az érdeklődő gazda. Ha egy-egy napra elrándul a magyar gazda Szegedre, az más-kor se kárba veszett ut, mert mindig érdemes ezt az alföldi metropoliszt megismerni, de most a kirándulás biztos haszon. A mezőgazdasági kiállítás területéről mindenki vihet magával egy használható tanulságot és azon az egy napon több újat tanul a gazda, mintha esztendőkön keresztül bujta a szakkönyveket valami értékesíthető ismeret után. Aki pedig még a könyveket sem bujhatta s a gazdaság vezetésében csak arra volt utalva, amit az apja portáján látott vagy amiről ugy véletlenül hallott: az a szegedi kiállításból meg-gazdagodva fog hazamehetni. Mert amennyivel ő maga gazdagodott új ismeretekben, annyival tudja majd emelni gazdaságát értékben. De csak nyerhet még a legértelmesebb gazda is, mert mindig érdemes dolog, ha az emberek kölcsönösen kicsérlik a tapasztalásaikat. Senki sem elég okos, hogy ne tanulhasson még valamit a társától. S az ilyen kiállítás éppen arra jó, hogy a tapasztalatlanoknak mindent megmutat s a tapasztaltaknak is tud még valamit elárulni, amiről odáig talán sejtelmük sem volt.

Az ország szívéből szeretettel és várakozással nézünk tehát a szegedi kiállítás felé. Az aktuális örömmön felül, hogy egy istentől dusan megáldott s minden jóra érdemes vidéknek nyílt a kiállításban a legjobb iskola, az is megelégedéssel tölt el minket, hogy a gazdasági életben új korszak hasadását látjuk. Csakhogy valahára tettek lépnek a szavak helyébe s az okos programokat az okosabb gyakorlat váltja fel. Hinni szeretjük ugyanis, hogy a szegedi kiállítás csak az első lépés és lassankint az ország minden vidéke kap ilyen szemléltető oktatást. Minden vidék a neki leginkább valót. Hogy a kiállításokból sugárzó tanulságok az illető vidékek gazdaságát vagy iparát a modern kor színvonalára emelhessek s ilyenformán az ország minden vidékén az emberek is megtegyék a magukét, nemcsak a teremtő. Mert arra már körülbelül rájöhettünk a világ, hogy azzal még vajmi keveset tett, ha időnkint több parádával, mint gyakorlati érzéssel és szerencsével diszkiállításokat rendez. Az ilyenek végén rendszeren több a deficit, mint a megfogható haszon. Jók talán arra, hogy bizonyos vonzó erőt gyakoroljanak s a kíváncsi tömegeket abba a városba csödütsék, ahol éppen akkor világkiállítás van, de konkrét hasznot legfőlegb egy pár szerencsés iparosnak vagy gazdának hoznak, sohasem az iparnak vagy a gazdaságnak. Minden nagy kiállítás megbukott, ha nem is vallották be s az egyetlen tanulság, amit hoztak, leg-

főlebb az volt, hogy okosabb lett volna a kiállítást nem rendezni. De hogy valaha a mezőgazdaság vagy az ipar föllendülése, vagy csak okulás is járt volna a nagy kiállítások nyomában, olyan bolondot még a kissé célzatos statisztika sem merne állítani.

A helyi kiállításokból nőtt ki az összefoglaló világkiállítások gondolata. De vissza kell fejlődnie. Mert ha a kiállítás meg akar felelni eredeti céljának, gondolnia illik arra is, hogy az elkápráztatás nem legjobb módja az elmék egészséges megtermékenyítésének. Aki kápráztat, rossz oktató. S ha egy kiállítás arra rendezkedik be, hogy sokféleségével megbontsa a felfogást, csillogásával elvakítsa a szemét: akkor mindennel szolgálhat látogatóinak, csak valamirevaló okulással nem. Lehet káprázatos látványosság, de sohasem iskola. Csödítheti magához a kíváncsiakat s a mindenütt jelen lenni óhajtókat, de a nem kötheti azokat, akik tanulások okáért jöttek. Szalon lesz, ahova urak és hölgyek sietnek a legújabb divatot testükön bemutatni, de nem lehet forrás, amelyből a gyöngék olthatják szomjukat. Sokkal nagyobb, sokkal káprázatosabb és sokkal lármásabb, semhogy a látogatók. A világkiállítások mellett tehát hovatovább csak az emberi hiúság fog szót emelni, ellenben az életszükség fogja rászoritani az embereket, hogy mentül gyakrabban rendezzenek olyan kisebb kaliberű, de egy-egy szakot teljesen megvilágító kiállításokat, amelyek kevesebbet törődnek a frakkos és csipkés látogatókkal, mint inkább az okulásra szomjas, tanulásokat kereső érdekeltekkel. Mert a hol huszezer előkelő vendég keresi fel a kiállítások legdivatosabb vendéglőit, még sem olyan érdemes hely, mint ahol csak ötven gazda vagy iparos szedi magát tele ismeretekkel. Ott csak a vendéglős gazdagodik, de itt maga a gazdaság és az ipar a nyertes.

Végig a világon megindult a visszafelődésnek ez a processzusa, mely tulajdonképpen a legigazibb haladás. Világvárosok még parádézhatnak ugyan nagy időközökben amolyan nagy kiállításokkal s meg is nyugosznak benne már előre, hogy drágán fogják megfizetni passziójukat, de azért diadalmasan bontakozik már ki mindenfelé a decentralizáció gondolata. Világszerte fölismerik a szakkiállítások nagyobb jelentőségét. S azért drágább nekünk is a szegedi kiállítás minden cifra parádénál, mert nem kísért árnyékában semmi fenyegető veszteség, csak csupa ha-

szon. Amilyen szegényesnek látszhatik a maga egyoldalúságában, olyan gazdag forrását nyitja a legbecselebb okulásnak éppen a gazdák számára. A biztos tanulságokban van értéke s a szándékában a szépsége. S illik-e vele törődni, hogy nem cifra, mint egy világkiállítás? Hiszen nem szeretőnek pályázik, aki kizsebeljen, hanem édes feleségnek, aki gondunkat viselje. Egész szeretetünk, lelkünk megnyugvása száll feléje: a szerénységében legszebb, egyoldalúságában leggazdagabb s kicsiségében legnagyobb szegedi kiállítás felé...

KÜLFÖLD.

A helyzet Ausztriában. Megindult az agitáció a csehek között, hogy a delegáció tagjainak megválasztását minden áron meg kell akadályozni. Ez a jelszó a csehek táborában. Ilyen körülmények között vajmi kevés sikerrel biztat az a békéltetés, amelyet báró Chlumetzky a pártok között, nyilván az uralkodó egyenes kívánságára megkezdett. Bécsből táviratozza tudósítónk, hogy a képviselőház volt elnöke ma részt vett az alkotmányhü nagybírtokosok pártjának ülésén s beszámolt az ischli audienciáról. A konferenciáról semmi sem szivárgott ki, de a beavatottak azt mondják, hogy a párt már állást foglalt s valószínűleg el fog válni a német ellenzékttől. Dél előtt minisztertanács volt, amelyen a kormány tagjai a reichsrathnak munkaképessé való tételét vitatták meg.

A cseh sajtó megtámadja Chlumetzkyt, amiért a békéltetés szerepére vállalkozott.

A Narodni Lásty a többek közt így ír:

A németek számítása igen egyszerű. Legszébb álmuk teljesülésében, a nyelvrendelet eltörlésében bizakodnak és ráadásul még a Thun-kormány leköszönését is várják. El kell ismerünk, hogy minden valószínűség szerint ez az álmuk nemsokára teljesedésbe megy. Ha Ischlen meghallgatásra talált a Chlumetzky tanácsa, akkor a Thun-kabinet sorsa meg van pecsételve. Amennyire mi a helyzetet ismerjük és ahogy mi a jövő helyzet jeleit itéljük, abban a nézetben vagyunk, hogy a Thun-minisztérium menni fog. Hamis az a számítás, hogy a nyelvrendelet eltörlése és új nyelvtörvény oktrojálása által rendezni lehet a dolgot.

A németek Csehország szétábrabolására és a német nyelvnek, mint általános érintkezési nyelvnek behozatalára törekcsenek. Szeretnők látni azt a cseh képviselőt, aki ilyen feltételbe beleegyezését adja. Ha a kormány e módon akarja a vizsályt kiegyenlíteni, arra a meggyőződésre jutna, hogy nem ért el mást, mint hogy a német ellenállás megszűnt, de helyébe a cseh lépett. Minden erőnek meg fogjuk feszíteni, hogy a delegációk megválasztását és minden parlamenti munkát lehetetlené tegyünk. Kitiűnt, hogy erre a célra tizenöt elszánt ember elegendő. Cseh képviselő pedig hatvan van. Ha Ausztriában normális viszonyok volnának, akkor

minden eshetőségnek nyugodtan néznék eléje, minthogy a parlamentben és a lakosságban mienk a többség. Gyerekjáték volna nekünk minden nem rokonszenves kormányt megbuktatni. De Ausztriában másképp áll a dolog. Itt nem a többségnek van kormánya, hanem az időközönként változó kormánynak van többsége. Ha eddig nincs is okunk a lengyelek hűségében kételkedni, katolikus néppártbeli szövetségeseinkre nem bizzuk magunkat.

A Dreyfus-pör végtárgyalása.

(Huszonharmadik nap.)

— A Budapesti Napló kiküldött tudósítójától. —

Rennes, szeptember 2.

Befejezéséhez közeledik a tárgyalás. A kormánybiztos a védőkkel megegyezett abban, hogy a bizonyító eljárás megrövidítése céljából nem fogják kihallgattatni Bourgeois volt minisztert, Ecalle, Brisson, Dubois és Dreyfus főrabbit, aki levélben mentette ki távolmaradását. Ilyen körülmények közt már csak tizenegy tanu kihallgatása van hátra Hartmann őrnagyon kívül, aki még hétfőn titkos ülésen fogja folytatni érdekes és feleltes előadását. Du Paty de Clam vallomásának felolvasása csak rövid időt fog igénybe venni s minden valószínűség szerint már hétfőn bevégezi a haditörvényszék a tanuk kihallgatását.

Carrière őrnagy, kormánybiztos, aki maga mondotta, hogy mindössze egy-két óráig fog beszélni, kedden már átadja a szót a védőknek. Labori plaidoyerje egy teljes ülést fog kitölteni, míg ellenben Demange két-három óra alatt végez a maga feladattal.

Labori egészen jól érzi magát; ma levették sebérlől az utolsó kötést.

Előreláthatólag esztendőnkön lesz az ítélthetetés.

A haditörvényszék elnöke már megtette a szükséges intézkedéseket a rend fenntartására az ítélet kihirdetésekor. A liceum környékén megkettőztetik a katonárséget, a terembe pedig csak félannyi közönséget bocsátanak, mint egyébkor, mert temérdek polgári ruhába öltözött rendőr lesz a hallgatóság között, hogy a nacionalistáktól felbérelt lármázókat idejekorán kituszkolják.

Egy amerikai újságíró az itt levő hírlap-tudósítókat megkérdezte; hogy tapasztalataik alapján milyen ítéletet várnak. Majdnem valamennyiüknek az volt a feleletük, hogy a haditörvényszék szótöbbséggel fogja fölmenteni Dreyfust, jóllehet a tegnapi tárgyaláson nagyon is kitűnt, hogy a katonai bírák és különösen Jouaust elnök milyen nagy ellenszenvvel viseltetnek a szeren-

gett-bongott a plébánia tornyában, vékony hangon, szaporán, mint aki jajveszékkel, sikoltozik.

Haldoklott az öreg Fabók János. Csakugyan haldoklott. A megyei orvos kimondta rá a szentenciát: egy-két órája van még. Egy fiatal doktor jött vele a szomszéd városból. Annak odasugta komoly, tudákos arccal: Praemortale stadium! A fiatal doktor egyet csapott a tenyerével a levegőbe. Ez annyit jelentett: Pász neki!

Fabók János ott feküdt hanyatt a tiszta, fehér ágyon. Száraz, viaszszárga ujjaival a paplant kaparászta. A ha. il vékony hártájára már kezdte bevonni a szeimeit. Hoppadt mellőlél nehezen sivitottak ki az utolsó léleketek. De még egészen magánál volt és érthetően tudott elmondani hosszabb, összefüggő mondatokat. A sötétkék októberi égen ment le a nap és a kertre nyíló ablakon át tündöklő arany-sáv hullott a haldokló takarójára. A sárgulni kezdő fákon madarak csiprioltak. Zümmögő méhek szálltak szanaszéjjel és időnként tompa koppanással odacsapódtak az ablak fényes üvegére.

Fabók János megszólalt:

— Főorvos ur!
A megyei orvos ott termett az ágynál.
— Mit parancsol?
— Hivassa el a plébánost.
— Gyónni akar?
— Nem! De azt akarom, hogy ő is hallja.
— Meglesz.
— Hivassa el a gyógyszerészt... azután

T Á R C A.

A becsületes ember.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irta: *Abányi Emil.*

Megkondult a lélekharang a plébánia tornyában. Vékony hangon, szaporán, mint aki jajveszékkel, sikoltozik.

A parasztok megállottak az utcán, keresztet vetettek magukra és megemelték a széles karimájú, zsiros szélű kalapot.

Az asszonyok, akik a küszöbön, a kerítés előtt fecsegtek-locsogtak: ijedten néztek egymásra. Az egyik némbor rövid megnémulás után így szólott:

— Az öreg tekintetes urat harangozzák! Tegnapi hallottam, hogy a végét járja!

Megszólt a másik asszony is, pityergő hangon, mintha fájna neki ez a hír:

— Haldoklik az öreg Fabók János? Jaj de becsületes ember volt a szegény, jaj de becsületes!

A harmadik asszony már a kötényét emelgette a szeméhez és megpróbálta, hogy egy könnyecppet sajtoljon ki belőle.

— Ó, ó, én édes Jézusom, hát az ilyen becsületes embernek se ad hosszabb életet az Ur-isten? Hány éves volt az öreg tekintetes ur, — mondja csak, komámasszony?

Egyet csuklott a negyedik vászoncseléd, mielőtt a választ megadta volna:

— Nem lehetett az több, lelkem, hetven évesnél... de jobban nézett ki, mint az uram, aki tavaly mult ötvenhat éves.

— Jól élt, gazdag volt... tán a feje se fájt soha!

— Csak akkor őszült meg egy kicsit, amikor a harmadik feleségét eltemette.

— Mennyi jót tett életében a falu népével, mennyi jót!

— Az én uramat is kimentette a törvény kezéből, amikor avaral rágalmazták, hogy lovat lopott a szomszéd földesur istállójából.

— Hát az én fiamat nem ő vágta ki? Pedig már akkurázte rábizonyították az orgazdaságot.

— Hát mikor a Süte Peti kijött a tömlőből és mindenki hajította, mint a veszett kutyát: nem az öreg tekintetes ur adott neki hivatalt a maga portáján?

— Jaj de kár ezért a becsületes, jó emberért! Inkább a vörös patyikus halt volna meg, vagy a dölyfős, keményszívű öreg bíró!

— Inkább a nyavalyás Rűkeez Sándor, az uraság bérlője, akit öt esztendő óta kis kocsin tologtatnak!

— Jaj, jaj, lelkem komámasszony, mikor lesz még egyszer olyan becsületes ember a faluban, mint az öreg tekintetes ur!

És pityeregve, sóhajtozva oszlott széjjel az asszonynépség, mialatt a lélekharang egyre esen-

Az Én Ujságom

Április havában a tizedik évfolyamába lépett. Meséivel, verseivel, elbeszéléseivel, gazdag, változatos, mulattató tartalmával, gyönyörű képeivel a legszebb, legjobb pékes heti magyar gyermeklap. Szerkeszti Pósa bácsi. — Negyedévre csak 1 ft.

Kiadóhivatal: **Budapest, Andrassy-ut 10. szám.**

esetlen kapitány iránt. Kinosan hatott tegnap, hogy az elnök leplezetlen részrehajlással minduntalan félbeszakította Hartmann őrnagy vallomását, amely mindenben tisztázta Dreyfust, ellenben egyetlen egy korholó szava sem volt, amikor Roget tábornok úgy viselkedett, mintha ő volna hivatalos tárgyalás vezetésére: tanukat szólított a sorompóhoz, rájuk férmédt, kikérdezte, sértegette őket, sőt Schneider ezredes volt osztrák-magyar katonai attasé is gyanúsítottja.

Jouaust elnökön talán még tultesz a Dreyfus ellen való engesztelhetetlen gyűlöletben de Bréon őrnagy, aki minden nap együtt van Roget, Saint-Germain és Mercier tábornokokkal. És hogy mint gondolkozik ez a triumvirátus, amely a katonai bírák egyikét egészen hálójába kerítette, azt élénken illusztrálja egy itt időző londoni hírlapírónak Saint-Germain tábornokkal folytatott interjúja.

A tudósító fölkereste Mercier-t Saint-Germain tábornok nyaralójában, hogy megkérdezze tőle, csakugyan elhagyja-e Franciaországot az ítélet kihirdetése után. Mind a két tábornokot a kertben találta. Saint-Germain, aki aggódva vigyáz, nehogy újságírók férközhesseken Mercierhez, azonnal lefogta a hírlaptudósítót, Mercier pedig egy rózsabokorhoz sietett a kert végében.

Saint-Germain izgatottan mondotta:

— Mindenki összejárt az arra, hogy Mercier tábornokot rágalmazza és becületét a sárba tiporja. Kérem, a fofolga meg a lapok híreszteléseit. A tábornoknak eszéágában sincs, hogy elhagyja hazáját.

— De hiszen birtokot vásárolt Angliában? — vetette közbe a hírlapíró.

— Erre sem igent, sem nemet nem mondhatok — válaszolt a tábornok — az Merciernek privát dolga és senkinek semmi köze ahhoz, hogy mit beszél a tábornok bizalmas körben.

— Mi igaz abból, hogy Mercier tábornok az utolsó napokban megváltoztatta meggyőződését, — tudakolta az interviewer.

— A meggyőződését megváltoztatta? Szó sincs róla! Miért? Hogyan? Sem Mercier, sem én egy pillanatig sem kételkedtünk s most is azt állítjuk, hogy Dreyfus áruló és a haditörvénysek megint el fogja ütni.

Saint-Germain nagy dühvel mondta ezt. Mercier, aki tőlük nem messze állott, mosolyogva bólintott.

Annyi bizonyos, hogy Mercier Roget-val és Saint-Germain-nel valami meglepetésen törte a fejét. A nacionalisták rebesgetik, hogy nagy dolog készül. Cavaignac, aki tegnap váratlanul ideérkezett, szintén velük tart. Késő este bizalmas tanácskozásra ült össze a jeles társaság: Cavaignac, Roget, Chanoin, Gonse és Paléologue.

az öreg bírót és az esküdteket... azután Mácsay Péter birtokostársamat... azután a csendőrszázados... meg a törvényszéki elnököt.

Csodálkozva nézett rá az orvos.

— Két-három órába kerülne, a míg a törvényszéki elnököt és a csendőrszázadosot ide hozhatnám. Annyi időnk nem lesz. De a többi mindjárt ide hívom.

— Jé... Hát hívja ide a többi!

Amíg a megyei orvos odajárt, a fiatal városi doktor őrizte a haldoklót. Fabók János merően, nyugodtan nézett rá, azoknak az apathiájával, akik készülnének kimenni a világból. A szoba mély csöndjét hang nem törte meg.

Félóra múlva nehéz, sűrű lépések hangzottak a tornácra. Kinyitott az ajtó és a vezető orvos után levett kalappal, megilletődve léptek be azok, akiket a haldokló látni kívánt.

A plébános fejesőlválva, mely részvételt lépett az ágy elé; Mácsay Péter, a birtokos-társ, kezébe vette a haldokló kezét és elkezdett vizsgálatni szavakat morogni; a gyógyszerész sápadtan nézett a haldokló emberre; az öreg bírót és a vele jött mándlis embereket szólanul, bémész pillantással állottak hátul, a szoba egyik sarkában.

Fabók János egy ideig némán nézte a hallgató csoportot. Egyszerre csak elváltozott az arca. Guny, káröröm, cinikus szemtelenség vonaglott végig a berokskát szemek gödrén, a csámcsogó, kékülő szájon. A haldokló elkezdett nevetni tompa, szakgatott röhögéssel.

— Nekem ti már nem érthettek semmit! Tudom, hogy félóra múlva olyan lesztek, mint

Páris, szeptember 2.

Freycinet ma táviratot küldött a Figaronak és megcáfolta Monodnak interviewját, amelyben arról volt szó, hogy ő Dreyfus fölmentéséről vagy elítéléséről beszélt. Csak annyit mondott, hogy az ítélet meg fogja hozni Franciaországnak a nyugalmat.

Ezzel szemben Monod az utolsó betűig igaznak mondja és fenntartja a közleményt, amelyben leírta, hogy Freycinet föltétlenül bizik a fölmentő ítéletben.

Ma az egész városban azt beszélték, hogy Schneider ezredes párbajra hívta ki Roget tábornokot. Ez a hír ebben a formában nem igaz. Schneider ezredes, amikor elolvasta Roget tábornok vallomásának reá vonatkozó részét, barátaihoz fordult azzal a kérdéssel, vajjon van-e oka a megtorlásra, de nem tett lépéseket, mert meggyőzték arról, hogy Roget vallomásának végén maga megcáfolta a rágalmat, amelyeket Schneider ellen szórt.

Ezzel az affér bevégeződött.

A Fort Chabrol-ban minden csöndes. Az operett-háború még egyre tart. Az éjszakára várják az „ostromot”. Úgy tervezték, hogy a tüzoltóság el fogja árasztani vizsugarakkal a Guérinék házat s közben a polgárőrség benyomul. De a roham elmaradt.

A beteg Chanteloup-hoz tegnap ellátogatott az atyja egy orvossal, aki azt mondotta a páciensnek, hogy nem lehet tovább gyógykezelés nélkül, kórházba kell mennie. Chanteloup már-már hajlott az orvos szavára, de Guérin rá-rivallt:

— Áruló vagy, ha megszeged esküdet és cserben hagyod társaidat.

Ez használt. Chanteloup a „vár”-ban maradt.

A rendőrség az antisemita liga tagjainak a lakásán ma is házmotózást tartott.

A tárgyalás.

(Hartmann vallomása.)

Elnök: Hartmann őrnagy ur, folytassa tegnap félbenmaradt vallomását.

Hartmann őrnagy behatóan foglalkozik a bordereau-nak azzal a részével, amelyben a szerző tudatja, hogy nemskára módjában lesz, hogy újabb híreket közöljön a tüzérségi formációk átalakításáról. Azután rátér az 1894-iki lövészeti kézikönyvre, amelyet mindenki megszerezhetett. Ez a könyv az ezred nyomdájából került ki s akármelyik tüzérszertől meg lehetett kapni. A tanu átadja az elnöknek a kézikönyv néhány példányát.

Az elnök egy pillantást vet a könyvekre, azután élénk beszélgetést folytat a mellette ülő bírakkal.

Hartmann őrnagy vallomásának végén ismétli, hogy határozottan meg van róla győződve, hogy Esterházy volt a bordereau szerzője, mert Esterházy Chalonsban volt s mert a bordereau-

ban oly részletekről beszélt, amelyeket a Chalonsban tett kísérleteknél az experimentáló bizottság tisztjeitől megkaphatott. A tanu figyelmeztet arra, hogy Esterházy Bernheimtől nem kapta ugyan meg a lövészeti kézikönyvet, de igenis megkapta a lövészabályzatot. Azután a nélkül, hogy Freystaettert megemlítette volna, vagy hogy Du Patynak a titkos iratokhoz készített kommentárjáról szólott volna, mégis eléggé érthetően nyilatkozik róluk és a Robin-féle gránátról s az 1891-iki shrapnelről beszél, amelyet Dreyfus állítólag szintén elárult s amelyről Du Paty kommentárjában szó van. A tanu azután így folytatja:

— Azok az okmányok, amelyeket Deloye tábornok ur a bíróság titkos ülésében bemutatott, lehetővé tették nekem, hogy a Robin-féle gránátról és a shrapnelről bebizonyítsam, hogy a kettő között nincsen komoly kapcsolat és hogy ebben a részben sohasem lehetett volna Dreyfust komolyan valódni. De még egyszer megjegyzem, hogy ezt az előttem nagyon fontosnak látszó dolgot csak a tüzérségi igazgatóság titkos iratainak segítségével bizonyíthatom be.

Elnök: Ön tudja, hogy Deloye tábornok ur nem engedi meg, hogy ezt az ügyet nyilvános ülésen tárgyaljuk. Ha a védő urak beleegyeznek, a nyilvános ülés berekesztése után zárt tárgyalást fogunk tartani.

Brongniart hadbíró: Őrnagy ur azt mondta, hogy Esterházy a lövészabályzatot is kölcsönvette, de a bordereauban nincs róla szó, hanem csak a lövészeti kézikönyvről és ebből a körülményből nem lehet azt következtetni, hogy Esterházy a lövészabályzatot is megszerezte.

Hartmann: De a kettő mégis szorosan összefügg egymással.

Beauvais hadbíró több kérdést tesz a tanuhoz, miközben Deloye tábornok félbe akarja őt szakítani.

Elnök: Várjon tábornok ur. Akkor fog ön beszélni, ha a tanu befezte mondanivalóját.

Demange (Hartmannhoz): Legyen szíves nekünk megmagyarázni, milyen összefüggésben van a lövészeti kézikönyv a lövészabályzattal.

Hartmann kifejti, hogy annak az embernek, aki a lövészeti kézikönyvet sikeresen akarja használni, szükségképpen ismernie kell a lövészabályzatot is.

(A hamis vád.)

Igen érdekes pont következik most.

Labori arra kéri most a tanut, hogy mondja meg véleményét a Boutonnet- és Grenier-féle ügyről.

Hartmann elmondja, hogy Boutonnet-t, aki a technikai ügyosztály levéltárában volt alkalmazva, 1890. augusztus 30-án titkos iratok kiszolgáltatása miatt elítélték. Boutonnet akkoriban könnyen hozzáférhetett a canon 120. courthoz és a hidropneumatikus fékézőre vonatkozó anyaghoz. Boutonnet ezenkívül egyéb tüzérségi ügyekről is értesítéseket adott a külföldnek. Ezután következett Grenier elítélése. Grenier a haditengerészeti minisztérium vezérkaránál volt alkalmazva és a

egy darab sár, mint egy darab kő. Mit árt a kőnek, ha kerébe török? Mit fél a sár az akasztófától? Fáj nekik a kínzás, a gyalázat, a megvetés? Nem fáj! No hát egy félóra múlva szét-darabolhattok, tüzes vassal csiphettek, főlhuzhattok a legmagasabb akasztófára. Nekem annyit se fog ártani, mintha most egy hangya végigmászik a testemen!

A tanuk zavartan néztek össze a haldokló ágya körül. Fabók János újra nevetett és szólt:

— Nem teljes a mulatságom, mert nincs itt a törvényszéki elnök és a csendőrszázados! Akkor mulatnék igazán, még egyszer, utoljára, ha ők is itt föülelnének az ágyam körül! Azt mondanám nekik: Rajta kopók, rajta vizslák, fogjatok el, ha tudtok!

Nevetett, majd megfuladt. Azután újra kezdte:

— Nem érthettek nekem semmit, tehát elmondok mindent... mert nekem úgy tetszik, hogy most mindent elmondjak. Nincs itt a törvényszéki elnök és a csendőrszázados, de a publikum így is elég szép!... Vallo! Mindent bevallok! Azután, ha meghaltam, üssetek agyon! Emlékezték Páskujra, a gazdag örmény kereskedőre, akit halva találtak a kerek erdő közepén? Tudjátok, ki ölte meg és ki rabolta ki? Én voltam! De a törvényszék számár volt és egy ártatlan lökötőt húzott fel helyettem! Mondjátok el! Hadd tanuljon belőle a törvényszék! Hát maga, ki patykos? Mág se tudja, ugy-e, hogy a legerősebb mérgét ki lopta el? Én voltam! És tudja-e maga, hogy kinek a számára loptam el? Beadtam a második feleségemnek, hogy elvehessem

a harmadikat! Érdekes történet ez! Kár, hogy nem mondhatom el részletesen, mert nincs már elég időm... Doktorám, ne vágjon olyan buta képet! Hálás vagyok magának a sirig, hogy a halottat maga boncolta föl és gyönyörű, tudományos diagnózisával tökéletesen elterelt rólam minden gyanút! Sok ilyen okos, lelkiismeretes doktor az emberiségnek!... Hátrálj tőlem, kedves Mácsay barátom! Neked is tartozom egy őszinte vallomással. A legszebb paripáidat én lopattam ki az istállódból... én voltam az okozója, hogy a kastélyod leégett... én csináltam neked annyi kárt, hogy majd koldusbokra jutottál... mert irigyed voltam, tudd meg! Nem tudtam nézni a boldogságodat, pedig én is elég szerencsés legény voltam világeletemben!

Az egész társaság irtózza hátrált a haldoklótól, aki folytonosan, csöndesen nevetett.

— Csak addig voltam becsületlen ember, amíg félnem kellett a földi igazságszolgáltatástól... De most már nincs szükségem a becsületre! Eldobom magamtól, mint a rongyot. Minek vigyek becsületet a férgek közé? Az élő kiélvezte utolsó csöppig. A halottnak nincs szüksége rá.

Szemei egy pillanatra lecsukódtak. Nyugodtan beszélt tovább, de mindig csöndesebben.

— Mindjárt jóéjszakát mondok az uraknak!... De végezetül meg kell mondanom, hogy mindig egészséges voltam, remek étvágygyal ettem, és az Isten, akiről azt mondják, hogy mindent tud, nem látogatott meg soha semmiféle csapással! Én csak az emberektől féltém néhanapján, de azok olyan ostobák voltak, hogy nem jöttek rá soha semmire!

A MACK család CSÖMÖRI SZÖLLEJEBEN termett kitünő asztali bor palackozásával és elárulásával csemege kereskedését. Budapest, Múzeum-körút 21.. biztam meg, Boraimnak kitünő minőségéért, hamisítatlanságáért felelősséget vállalok. Ára literenként 55 kr. Őres üvegek 5 kr-ért vétetnek vissza. **Mack Ferenc.**

katonai bíróság az 1891-iki shrapnel és a melnit-gránát elárulása miatt ítélte el. Így tehát bizonyos terhelő okok, amelyeket *Du Paty 1894-ben* a titkos iratokhoz írt kommentárjában Dreyfusnek terhére írt, maguktól elesnek, mert azok egyenesen és közvetlenül Greniert és Boutonnet-terhelik.

Labori: E szerint tehát Dreyfust olyasmért tették felelőssé, amiért már előbb másokat elítélték. Ön, ugyebár, tagja volt a technikai ügyosztálynak?

Hartmann: Igen, kilenc évig és ebben az állásban valamennyi titkos irathoz hozzáfértem.

Labori: Volt-e ebben a minőségben a vezérkari aspiránsokkal is dolga?

Hartmann: Nagyon sűrűn. És ennek ellenére ismételnem kell, hogy sohasem láttam Dreyfust és sohasem beszéltem vele, holott a többi aspiráns minduntalan nálam járt. Dreyfus sohasem találkodott hozzám és sohasem látszott kíváncsinak.

(Tények és föltevés.)

Deloye tábornok azt mondja, hogy Hartmann vallomása egészben véve helyes ugyan, de még sem teszi a föltétlen helyesség benyomását. A tábornok több pontot idéz, amelyekben Hartmann tulságos határozottsággal nyilatkozott. Azt igyekszik bebizonyítani, hogy Dreyfusnek állásánál fogva igenis módjában lehetett, hogy bizonyos titkos híreket megszerezzen.

Demange: Engedjen meg, tábornok ur, hol szerezhetette volna? Hiszen Dreyfus nem volt Chalonsban.

Deloye: Az igaz, de megszerezhetette a kávéházban a tisztársaival folytatott beszélgetés közben vagy a hadügyminisztérium levéltárában. Egyébiránt nem vagyok itt tanu, hanem olyan szakértőféle. Lelkiismeretem nyugodt és nyugodtan felelhetek, mikor az egyik vagy másik lehetetlenségre utalnak, amikor azt mondják, hogy Dreyfus nem szerezhetette meg az egyik vagy másik iratot. Én tehát azt mondom, hogy ez az abszolút lehetetlenség nem volt meg.

Hartmann: Arra kérem a tábornok urat, legyen szives határozottan megmondani, hogy vallomásomnak melyik része nem helyes.

Deloye: Nem akartam az őrnagy urat azal vádolni, hogy vallomásában helytelenségek vannak, csak azt mondom, hogy állításait föltevésekre építette.

Hartmann (határozottan): Erre csak azt az egy választ adhatom, hogy én csupán tényekből konkludálok és hogy egyetlen személyes hipotézist nem állítottam föl, holott én egész vallomása alatt csupa személyes föltevésekkel dolgozok.

Demange (Deloye-hoz): Fölteszi-e tábornok ur, hogy Dreyfus valamelyik tisztársával egyetértett?

Deloye: Semmi esetre. De a dolog úgy történhetett, hogy Dreyfus bizalmas dolgokról fölvilágosítást kért valamelyik tisztársától és hogy az minden gyanakodás nélkül felelt neki.

Demange: Látja, tábornok ur, ez is csak személyes föltevés. Mit szól ehhez Hartmann őrnagy ur?

Lábai egyet rándultak a paplan alatt. Üveges szemei fölnyitkák megint és rámeredtek a rémült, zavart, félig iszonyodó, félig kételkedő társaságra.

— Mindjárt megfagyok. Kő leszek. Jég leszek. Üdvözlöm az urakat és hálásan köszönöm irányomban tanusított nagyrabecsülésüket! Kár, hogy most már nem vehetem semmi hasznát.

Alig hallhatóan lélekzett még és utóljára így szólott:

— A vadászat elvégződött. A kopók mind hamis nyomon csaholtak. Ti még itt vagytok, de a vad már nem fél tőletek. Nyugodtan leszek sár- és csonttörmelék a föld alatt. A földi igazságszolgáltatástól megszabadultam. A másiktól, a tulvilágítól, nem félek! . . .

Rövid pauza után hozzátette:

— Mert nincs!

Elhallgatott. Hosszu csönd következett. Kinyújtózva, mereven feküdt az ágyon, minden halál tusa nélkül. A lemenő nap végső sugarai beözönltek az ablakon és szeliden játszottak Fabók János sárga koponyája körül. Egy tiszteltreméltó szent sem feküdhett volna nyugodtabban.

A plébános azt hitte, hogy már meghalt. Letérdelt és hangosan imádkozott:

— Isten, Miatyánk, könyörülj bűnös lelkem! Szabadítsd meg az örök pokoltól.

De Fabók János még egyszer megszólalt a mély csöndben:

— Mert nincs!

És ez volt az utolsó lélekzete.

Ki tudja: igaza volt-e neki?

Hartmann: Ha volt olyan katonatiszt, aki Dreyfusnak értékesebb iratokról fölvilágosítást adott, akkor ennek a tisztnak becsületbeli kötelessége lett volna, hogy idejőjjön és vallomást tegyen.

(Kénytelen vallomás.)

Demange (Deloye-hoz): A Robin-féle gránáttal elkövetett indikreációról megindították-e a vizsgálatot, hogy megtudják, kitől kapta Dreyfus a bizalmas közlést?

Deloye: Kérdést intéztem róla néhány katonatiszthez.

Demange: Tehát megindították a vizsgálatot?

Deloye: Nem volt formális vizsgálat, legalább a harmadik igazgatóság részéről nem.

Demange: És mi volt ama tudakozásnak eredménye?

Deloye: Hosszabb vitakozás után, amelyben az elnök és Hartmann ismételtén résztvesz, végre kénytelen bevallani a következőt: A kérdéses gránát föltalálóját, Robin-t is megkérdeztem és ez kijelentette nekem, hogy Dreyfus soha semmiféle fölvilágosítást nem kért tőle a gránátja felől.

Demange: És mit következtet ön e fölé?

Deloye tábornok: A mi a saját személyemet illeti, ki kell jelentenem, hogy én nem látom Dreyfus bűnösségét bebizonyítottának; de még egyszer megjegyzem, hogy én itt csak szakértő vagyok és az a feladatom, hogy technikai kérdésekről adjak fölvilágosításokat.

(Az előkelő ur.)

Labori: Vajjon Deloye tábornok becsülete és lelkiismerete szerint magának merné vallani azt a magyarázatot, amelyet Mercier tábornok kommentárul fűzött a bordereauhoz?

Deloye: Ha volna erről benyomásom, legyen róla meggyőződve, hogy nyíltan megmondanám. De ha azt mondanák nekem, hogy ez a magyarázat matematikai bizonyítékkal értékü, erre nem felelhetnék semmit. Olyasmiről tesznek hozzá kérdést, a mire csak a katonai bíróság válaszolhat. Meg vagyok róla győződve, hogy a bíróság legjobb lelkiismerete szerint fog dönteni, amint én is legjobb lelkiismeretem szerint tettem vallomást.

Labori: Köszönöm halgatását. Ez nekem elég. Most azt kérdezem öntől, hogy a tüzérségi formációkhoz fűzött magyarázatok nem pusztá hipotézisek-e?

Deloye: Mit szólna ön, ha ezt megerősíteném? Én csak azt akartam mondani, hogy lehetőségek voltak.

Labori: Az imént lehetetlenségekről volt szó, most meg már lehetőségekről. Köszönöm, s mivel bízom az ön lojalitásában, a legkényesebb kérdéseket intézem önhöz. Nem mondta-e ön azt is, hogy kémeke által kiszolgáltattott közlések általában véve értéktelenek. Hogyan áll a dolog tekintetben a bordereauval?

Deloye (igen izgatottan): Ne ragaszkodjék ehhez a kérdéshez. Van ebben a bordereauban valami, ami arra mutat, hogy az kiváló fontosságú irat. Egyes kifejezései azt bizonyítják, hogy egyenlőrangú ember írta egyenlőrangú embernek, hogy előkelő ur beszél benne.

Labori: És Hartmann őrnagy ur mit szól a „sans nouvelles m'indiquant que vous désirez me voir” és „quelques renseignements intéressants” kifejezésekhez.

Hartmann: Hogy előkelő ur írta-e ezeket, azt nem tudom, de hogy az, aki a bordereaut írta, a tüzérségi dolgokban tudatlan, azt igenis tudom. Ha a bordereau szerzője a hidraulikus fékezőről beszélt, ismeretes dolgokat árult el, ha pedig a 120 court jelzésű ágyuról van szó, helytelen kifejezést használt.

Demange (Deloye-hoz): Ön arra utal, hogy a bordereau szerzője ajánlkozott, hogy érdekes okiratokból kivonatokat készít, vagy másolatokat irat le. Ha ez illetékes ember lett volna, honnan kívánna volna azt, hogy mondják meg neki, mi lenne érdekes?

Deloye: Lehet, hogy nem tudta, mi érdeklő különösen a külföldet.

Demange ragaszkodik kérdéséhez, hogy az előkelő, illetékes uriember miért nem tudott volna érdekes kivonatot csinálni a lövészetű kézikönyvből. Folytatást csak a hipotézisek terén mozgunk, teszi hozzá.

Az elnök kérdésére Dreyfus egy irattal a kezében ezt mondja: Tudjuk, hogy Deloye tábornok azt mondta, hogy a harmadik tüzérségi igazgatóság lövészetű kézikönyvet bocsátott rendelkezésére a második ügyosztálynak. A kézbesítő könyvekből állítólag kitűnik, hogy ezeket a kézikönyveket a beosztott tiszteknek adták át. Ez helytelen. A beosztott tisztnek soha sem voltak jelen lövőgyakorlatokon és azt hiszem, hogy állandó vezérkari tisztokról van szó. Különben itt ilyen tisztnek nevét látom.

Ezután igen élénk vita támadt Deloye és Hartmann között technikai kérdésekről, miközben Hartmann ezt is mondja:

— Én csak tényekre utalok és ezek nem tűnnek cáfolat.

Az elnök elbocsátja Hartmann-t, de Deloye-t tovább is ott tartja és fölolvassa neki Seber tábornok tegnapi vallomását.

Deloye élesen bírálhatja ezt a vallomást és szemére lobbantja Sebernek, hogy szét akarja rombolni a francia tiszték közt levő szolidaritást. (Őriási mozgás.)

Mercier tábornok (a tanuk sorompójához lép) Bernheimtől azt kérdezi, hogy mikor kölcsönözte Esterházyt a lövészetű szabályzatot.

Bernheim: 1894. augusztus végén vagy szeptember elején.

Mercier: Az ülés félbeszakítása után be fogom mutatni a lövészetű szabályzatot és önök meg fogják látni belőle, hogy a lövészetű kézikönyv nélkül is érdekes és használható.

(A bordereau stílus.)

A következő tanu Louis Havet tanár, a francia akadémia tagja.

Havet: Eddig már sokat beszéltek a bordereauról a tüzérségi képzettség szempontjából. Engedjék meg, hogy én stilisztikai és grammatikai oldalát világlítsam meg. A bordereauknak éppen stílus és grammatikája az, ami minden kétséget kizáróan arról tanuskodik, hogy a szerzője nem lehetett Dreyfus. Dreyfus francia ember, a bordereauban pedig csak egy hemzsegnek a német nyelvből átvett szólásformák és mondat-szerkezetek és meglepő s a legnagyobb mértékben csodálatos, hogy mindazokat a rossz francia kifejezéseket megtaláljuk a bordereauban, amelyekkel Walsin-Esterházy leveleiben lépten-nyomon találkozunk. A bordereauknak néhány mondata annyira inkorrekt, hogy még egy külföldi tanulónak is szégyenére válnék. Így például ez a mondat: *Ce document est difficile à se procurer*, egyenesen arculcsapása a francia nyelvnek és nincs az a francia tanító, aki a tanulót ezért meg ne dorgálta volna. De ilyen hibás szerkezetű mondat még több is van. A nyelv és a stílus szempontjából tehát teljes-séggel lehetetlen, hogy Dreyfus írta volna a bordereaut, de másrészt minden mondata, minden sora, minden szava arra vall, hogy Esterházy volt a szerzője. Elejétől végig ugyanaz a stílus, ugyanazok a kifejezések, ugyanazok a fordulatok, amelyekkel minden más levélben találkozunk, míg Dreyfusnak összes leveleiben korrektt francia stílt látnék. Ez a körülmény sokkal fontosabbnak, sokkal döntőbbnek látszik nekem, mint a grafológiai momentum. Nagy ügygyel-bajjal mindenki képes arra, hogy valamely irást pauzáljon, de a stílust karrikizálni lehet ugyan, de utánozni semmiestre sem. A legnagyobb határozottsággal föntartom tehát, hogy a bordereaut Walsin-Esterházy írta.

A tanu ezután nagy melegséggel és meghatottsággal beszél Dreyfus leveleiről. Maga a tanu is ezekből a levelekből merítette azt a reményét, hogy az igazságuk és a jogszolgáltatásnak műve végre mégis győzni fog és hogy nem-sokára el fog érkezni az a pillanat, amikor azt a borzasztó szennyfoltot, amelylyel a nemzet magát Dreyfus elítélésével bemoskolta, le fogják mosni a francia nemzet zászlajáról.

Carrière kormánybiztos azt kérdezi a tanutól, vajjon a tárgyalás folyamán nem volt-e már a tárgyalóteremben?

Havet: Itt voltam többször, de amióta az idézést megkaptam, egyszer sem.

Carrière: Konstatálom, hogy ez ellenkezik a perrendtartással.

A tárgyalás kis időre fölfüggesztik.

(Gonse és Picquart.)

Szünet után:

Coupois jegyző fölolvassa a Gonse tábornok és Picquart ezredes közt váltott leveleket.

(E levelek tartalma eléggé ismeretes. Ezek szerint Gonse fölhatalmazta Picquart-t, hogy folytassa a vizsgálatot Walsin ellen, de figyelmeztette, hogy óvatos legyen.)

Gonse: Ezeket a leveleket a szeptember 3-ikán folytatott beszélgetés következtében írtam meg, miután Picquart kifejtette nekem, hogy Esterházy a bűnös és ragaszkodott ahhoz, hogy őt küldjék Dreyfus helyébe. Picquart ezzel olyan utra akart engem szorítani, amely ellenkezett az én fölfogásommal. Megparancsoltam neki, hogy folytassa a vizsgálatot, de egyuttal óvatosságra intettem és megköveteltem tőle, hogy a két ügyet válaszssa külön. Az én leveleim ebben a szellemben vannak írva. Picquart folytatta a vizsgálatot, de sohasem értesített engem annak állásáról. Leveleimből mindent ki akarnak olvasni, csak azt nem, ami bennük van. Egyébiránt Picquartnak nem volt jogában, hogy leveleimet nyilvánosságra bocsássa.

Labori: Mért nem beszélt ön Picquartval soha sem Dreyfus vallomásáról?

Gonse: Mért én szeretem egészen megszünt a Dreyfus-ügy. Tiltakozom az ellen, hogy leveleimet közzétették egy könyvben, amelynek

ez a címe: Gonse—Pilátus és amely minden párisi könyvkereskedésben kapható.

Picquart ismétli, hogy Bertillon Esterházy levelének látására így szólott: A zsidók begyakoroltak valakit, hogy a bordereau írását utánozzák. A tanu ezt azonnal tudatna Gonse tábornokkal és így nem igaz a tábornoknak az állítása, hogy a tanu nem értesítette őt a vizsgálat állásáról. Ezenfelül átadta neki az Esterházy-ügyre vonatkozó összes iratokat.

Gonse: Picquart egy szemtelen levélről beszélt, amelyet neki Henry irt. En rosszalottam annak a levélnek az elküldését, amely Picquartnak egy goromba levelére volt a válasz. Picquart mindenben makinációt lát. Így abban is, midőn azt állítja, hogy őt azért küldték Tuniszba, hogy ott halálát lelje. Ami Picquart leveleinek lefoglalását illeti, ezért *Fabre* vizsgálóbíró a felelős.

Picquart: En Gonse tábornok leveleit, mikor megtudtam, hogy milyen hadjáratot indítottak ellenem, átadtam az ügyvédemnek. Más leveleket nálam elkobozták. Közzétételükért nem vagyok felelős.

A vita élénken folyik még egy darabig *Picquart* és *Gonse* közt.

Labori: Tagadja Gonse tábornok, hogy *Picquart* ellen a makinációk egész sorozatát rendezték?

Gonse: Azokat elő kellene sorolni.

Labori: Elősorolom. A minisztériumban felbontották egy *Picquart*hoz intézett levelet.

Gonse: Ez igaz.

Azután kijelenti *Gonse*, hogy *Henry* köteles volt neki a hirszerző irodába érkező *gyanus* leveleket átadni, hogy a miniszternek jelentést tessen.

Ugyancsak **Labori** kérdésére beismeri *Gonse* tábornok, hogy az elfogott levél egyes szavait felhasználták annak a *hamis táviratnak* az összeállítására, amelylyel értéktelenné akarták tenni a *petit bleu*. A *gyanus* leveleket azért kobozták el, mert a hirszerző iroda főnökéhez voltak intézve. Azt hitték, hogy *szolgálati* ügyre vonatkoznak.

Picquart fenntartja azt az állítását, hogy minden levelét fölbontották és csak azután küldték el neki, a nélkül, hogy a fölbontásnak nyoma lett volna a leveleken.

Gonse ragaszkodik ahhoz az állításához, hogy a szóban forgó levél nem volt személyesen *Picquart*nak címezve. Folyvást a *szolgálatra* hivatkozik.

Labori azt mondja, hogy a *Speranza* aláírású levél hamisítványnak tekinthető, mert nem küldték után *Picquart*nak, holott az első levelet utána küldték.

Gonse azt mondja, hogy meg kellett tudni, mit tett *Picquart*, akit üzelmel miatt távolítottak el. Azután kijelenti, hogy megakadályozta volna *Henry* hamisítását, ha tudott volna róla; azt azonban nem hiszi, hogy ez manőver volt *Picquart* ellen. *Henry* csak új bizonyítékot akart szerezni *Dreyfus* ellen; a diplomáciai iratesomó azonban elegendő volt.

Labori azt kérdezi, melyik irat nevezi meg *Dreyfus*at kifejezetten.

Az elnök nem engedi meg ennek a kérdésnek a föltevését.

Labori kijelenti, hogy *ebből le fogja vonni következtetéseit*.

Elnök: *Vonjon le akármilyen következtetéseket.*

Labori azután *Tomps* rendőrbiztos vesztegetési kísérleteiről beszél, majd kérdést intéz *Gonse* tábornokhoz a *petit bleu*n tett vakarás felől.

Gonse tábornok azt mondja, hogy a *petit bleu*n már az első fotografálásor volt vakarás.

Labori a szakértői vélemények felolvasását kéri, amelyek az ellenkezőt bizonyítják.

Gonse kijelenti, hogy semmi egyebet sem tud a dologról.

(Ismét *Roget*.)

Roget tábornok néma csöndben szólal föl. Visszapillantást vet a *Picquart* ellen hamisítás szándéka miatt indított vizsgálatról és azt mondja, hogy *Zurlinden* tábornok rendelte el az eljárás megindítását. Ő csak a maga cselekedeteiért felel.

Labori konstatálja, hogy *Picquart* ellen *helytelen alapon* indítottak vizsgálatot, mert a vakarás nem róható *Picquart* terhére.

Labori kívánságára a *Tavernier*-féle vizsgálat szakértői véleményeit hétfőn fogják bemutatni.

Demange a *petit bleu*re vonatkozólag azt kérdezi *Gonse* tábornoktól, hogyan magyarázza meg azt, hogy *Picquart* törbe akarta csalni Esterházyt, amikor Párisban találkozóra hívta, holott a *petit bleu* nem is szólt Esterházy címére. *Demange* háromszor ismétli ezt a kérdést, de *Gonse* nem felel rá.

Roget tábornok közbeszól és azt feleli *Gonse* helyett, hogy *Picquart* tudhatta, hogy Esterházynek Párisba kell jönnie.

Picquart kijelenti, hogy jóhiszeműleg cselekedett.

(A *bordereau* kelte.)

A következő tanu **De Fonds-Lamothe** volt tüzettség, aki *Dreyfusszel* együtt dolgozott a vezérkarban. Azt vallja, hogy kívánságára *Picquart* kölesönadta neki a lövészeti kézikönyvnek egy példányát, amelyet addig tarthatott magánál, a meddig akarta. Ez 1894-ben történt. A vezérkarhoz beosztott tisztek egyike sem gondolhatta 1894-ben, hogy a *hadgyakorlatokra* mehet. Egy körrendelet fölvilágosította erről a tiszteket. A *bordereau* keltét *korábbi időpontra* tették, hogy olyan látszata legyen, mintha a körrendelet előtt íródott volna.

A tanu kívánságára a jegyző felolvassa ezt a körrendeletet, amely május 15-ikén kelt.

A tanu kijelenti aztán, hogy ő sohasem foglalkozott azzal a gondolattal, hogy jelen lehetne az 1894-iki *hadgyakorlatokon*. Egyetlen másodéves beosztott tisztest sem jelölték ki arra, hogy a *hadgyakorlatokon* jelen legyen. A tanu megjegyzi, hogy *Dreyfus*nek, hogy a *bordereaut* augusztusban megírhasssa, már előbb kellett volna megkapnia a lövészeti kézikönyvet, ami azonban lehetetlen volt.

A tanu mag van róla győződve, hogy *Dreyfus* nem lehet a *bordereau* szerzője, majd hangsúlyozza, hogy a fedező csapatokról szóló közleményt *valamelyik őrnagy* írhatta.

Boisdeffre tábornok megerősíti *Lamothe* vallomását a körrendelet dátuma tekintetében, de hozzáteszi, hogy a beosztott tisztek mégis remélhették, hogy *külön engedelemmel* jelen lehetnek a *hadgyakorlatokon*.

Lamothe ezzel szemben azt mondja, hogy csak egyetlen egy esetben adtak ilyen engedelmet.

Deloye tábornok megerősíti a tanu vallomását arra az időpontra nézve, amelyen a lövészeti kézikönyvet a vezérkarnak beküldték.

Mercier tábornok azt mondja, hogy a *hadgyakorlatok* után való időre tervezett helyőrségi változásokból nem lehetett következtetést vonni a fedező csapatok felállításában való változásokra.

Roget kérdésére azt válaszolja **Lamothe**, hogy *Dreyfus ártatlanságáról akkor győződött meg, mikor a semmitőszék vizsgálatának eredménye nyilvánosságra került. Mintha a villám sújtotta volna, úgy meglepődött, mikor látta, hogy a bordereau dátumát megváltoztatták.*

Az elnök föl szólítására **Dreyfus** elmondja, hogy ő 1894-ben, mikor *Du Paty de Clam* a *bordereau* keltét augusztusra akarta áttenni, azt erősítette, hogy ő nem írhatta azt a mondatot: A *hadgyakorlatokra* megyek, mert csak októberben, novemberben, vagy decemberben kellett a csapathoz bevonulnia. Határozottan kijelenti, hogy ő *soha nem kért engedelmet* arra, hogy a *hadgyakorlatokra* mehessen. Erre vonatkozólag 1894-ben *Demangenak* egy közleményt adott át. Ezt a közleményt akkor, mikor ő még az *Ördögsgzigeten* volt, a semmitőszék iratesomójához csatolták, tehát hiteles.

Roget tábornok utal arra, hogy a körlevélben az volt, hogy a vezérkarhoz beosztott tisztek nem fognak részt venni a csapattestek *hadgyakorlataiban*, de esetleg jelen lesznek a vezérkari *hadgyakorlatokon*.

Demange sajnálja, hogy nem tartottak vizsgálatot abban az irányban, vajjon *Dreyfus* kért-e engedelmet arra, hogy a *hadgyakorlatokra* mehessen.

A bíróság elhatározza, hogy *Hartmann* őrnagyot hétfőn még egyszer kihallgatja titkos ülésben.

Az ülés 12 órakor ért véget.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Augusztus 31-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatásuk a megújításról idejékorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

HIREK.

Dal a jó főhercegről.

Irta: *Abrányi Emil*.

Egy főhercegről mondok éneket,
Kit a magyar nép szívéből szeret,
Mert a magyart ő is szívébe zárta,
Erősnek, jónak és hünek találta.

Hizelgéshez nem ért az én dalom.
A jót, nemest, csak azt magasztalom,
Szülessék bár az aljas föld porában,
Vagy fönn a fényben, trónok bíborában.

Minden poéta egy-egy welszi bárd.
Egyikse mondja: Éljen Eduárd!
Mind hallgat és dacolva fordul el,
Ha tőlük dalt a zsarnok követel.

De róla kedvvel szárnyal föl az ének,
Mert ő valóban dísz nemzetének.
Bölcsője itt volt és itt lesz a sírja,
A mint a *Szózat* szent törvénye írja!

Itt él velünk az én főhercegem,
Kiről dalolni jól esik nekem.
Komoly tartással ott jár mindenütt,
A merre nap magyar hazára süt.

A partokon, hol zúg az Ádria,
El-elmereng a nagy nádor fia...
Majd rónáinkon barnul meg a képe,
Majd fölvonul a Kárpát fenyesébe.

Köztünk marad. Folyvást velünk lakik
Az Adriától a Kárpátokig.
Nevét dicséri, tenger, messze Tátra,
Kastély, vityilló, vad cigányok sátra.

A hol műveltség, munka, tett-erő
Segíti gyorsan a magyart elő:
Ott láthatjátok a főherceget,
A mint példát ad, buzdít és vezet.

Szegény paraszt kunyhója ha kigyúl:
Eloltja nyomban a főherceg úr.
Mindent elolt... csak azt az egy tüzet nem,
Mely a hazáért lángol a szívekben!

Tudós könyvekbe mélyed. Ír. Tanul.
Egy perce sincs fölhasználatlanul.
Ha nem tehet mást, hát virágot ápol,
S édes gyümölcsöt bűvöl ki a fából.

Békében így él. De ha jönne még
Nehéz idő, komor, villámos ég...
Ha kürt riad s megyünk a csataterre:
Majd akkor ő lesz hadaink vezére!

Elöl robot majd a nádor fia,
Vitéz fiúk közt első dalia.
Oroszlánna lesz, aki rátekin,
S a honvéd-név világra szól megint!

Szeresd, szeresd hű szívvel a magyart,
Míg életednek áldott napja tart.
S mi kérjük Istent: Tartson meg nekünk
Soká, soká még, jó főhercegünk!

Budapest, szeptember 2.

Lapunk legközelebbi száma hétfőn délelőtt jelenik meg.

— Személyi hírek. Dr. *Farkas* rendőtanácsos, a bűnügyi osztály vezetője szabadságáról visszatért a fővárosba. — *Kiss* Árpád a bűnügyi nyilvántartó vezetője a fővárosba érkezett.

HUNGARIA-vasfürdő

Budapest, VII., Nyár-utca 7. szám.
Gőz- és kádfürdők.
Nyitva reggel 5-től este 9-ig.

— **A királyasszony emléke.** Bécsből jelentik, hogy e hó 11-ikén délelőtt 11 órakor a bécsi udvari templomban Erzsébet királyné emlékére ünnepi istentisztelet lesz, amelyen a király is meg fog jelenni. *Ferenc Salvator* főherceg és neje *Mária Valéria* főhercegnő 9-én Walliseből Bécsbe utaznak, hogy 10-én délután a viáglikon és 11-én délelőtt a rekvieimen jelen legyenek.

— **A cári pár utazása.** A cári pár tegnap délután három leányával az Alexandria gőzhajón Péterhofból Kronstadba utazott és a *Standart* hajóra szállt, amely ma délelőtt elindult.

— **A toszkánai nagyherceg Magyarországon.** *Ferdinánd* toszkánai nagyherceg tegnap délután 1 óra 45 perckor a bécsi gyorsvonattal Budapestre érkezett s a pályaudvaron lévő vendéglőben elköltött ebéd után 2 óra 45 perckor a kassai gyorsvonattal Gödöllőre utazott.

— **Mihály fejedelem szentté avatása.** A *Rosszia* című orosz lapnak azt írják Belgrádból, hogy *Milán* király kérvényt intézett a szerb szinódushoz, hogy a szerencsétlen véget ért Mihály szerb fejedelmet avassa szerb nemzeti szentté. Szerbiának több uralkodóját avatták már szentté, s ezek emlékének hálas kegyelettel adóz ma is a szerbség. *Petrovics Péter*, a jelenlegi montenegrói dinasztia megalapítója volt az utolsó szerb uralkodó, akit szentté avattak a görög-keleti egyház.

— **Budavár bevételének évfordulója.** A Mátyás-templom lorettói kápolnájában ma ünnepi misével ülték meg évfordulóját annak, hogy Budavárát a törököktől sikerült visszahódítani. Ebben a kápolnában van elhelyezve az az életnagyságú *Mária-szobor*, amelyet II. Ulászló készíttetett márványból. A templom tudvalevőleg a törököké volt 145 éven át s ez volt az 6 Aeskij dzsámijuk, főgyeházuk, ahol 1541-től 1686-ig istentiszteleteket tartottak. A törökök a *Mária-szobrot* bealazták. A vár bevételekor a szobor falazata a bombázástól összeomlott s előkerült a *Mária-szobor* a törökök nagy rémületére s a kereszténység nagy örömeire. Az ünnepi misét dr. *Nemes Antal* budavári apátplébános mondotta előkelő s nagy közönség jelenlétében.

— **Püspöki körút.** Dr. *Bartók György*, az erdélyi új református püspök a napokban kőrutra indult, hogy meglátogassa az egyházkerületéhez tartozó községeket. A püspök útja Brassótól egész Barátosig valóságos diadalut volt. Minden állomáson ott várta a kerület papsága, a hívek élén. Barátostól fényes bandérium kísérte *Papoc* községig, ahol az állomásnál *Csia György* megyei főgondnok üdvözölte. Barátos, Csófalva, Telek, Szörse és Tamásfalva érintése után Kovászna nagyközség szintén fényes bandériummal fogadta a püspököt, aki innen Páva község látogatására indult.

— **László főherceg emléke.** A szerencsétlen véget ért *László* főherceg lelki üdvéért ma gyászmise volt az álgyai kápolnában. A gyászmisén ott volt *Klotild* főhercegnő is, aki tegnap este utazott udvarhölgyével, *Károlyi* grófnéval Alosuthról Kis-Jenőre, hogy a rekvieimen jelen lehessen.

— **Biliroth özvegyének halála.** *Biliroth* tanár özvegye, aki a nyarat Salzkammerguton töltötte — mint a *Wolfgang* mellett lévő *St. Gilgen*-ből táviratozzák, ma reggel meghalt.

— **A soproni iskolaháború.** Sopronban, amint haretéri tudósítók már három nappal ezelőtt megírta, nagy háborúság folyik a felső realiskola és *Steiner* Miksa tanuló között. A gyereket eltárgálták a tanárai, mert hogy nagyon kihívó viseletet tanusított s azzal támadt rá egyik professzorára, hogy ő kergette *Firnberg* Salamon tanulót a halálába. Most újabb hírek érkeznek a haretérről, amelyek szerint először is *Firnberg* Salamon nem lötte fejbe magát, másodsor: *Steiner* Miksa megérdemelte az igazgató urtól a jogos felháborodásban kiutalványozott nyaklevést, harmadszor: az egész háború nem olyan nagy ügy, hogy *Steiner* Miksa gyerek urnak mindjárt a törvényszékhez kellett volna ezaladnia. Minden jól volna ebben a dologban. De egy kis bibi mégis van benne s ezt a bibit alighanem meg fogja látni a törvényszék is. A tanár ur ugyanis jogos felháborodásában ráüthet a padra, az asztalra, a lábával akkorát toppant, hogy megrendül tőle fél Sopron, de hogy tizenhat esztendő fúkat jogos felháborodásban pofon lehessen verni — az nem egészen európai felfogás. Talán csak vannak a fenytésnek más módjai is ezen a világon!

— **Klob ezredes családjának.** A szudáni katonai dráma rokonszenves áldozatának, *Klob* ezredesnek családja számára a *Figaro* gyűjtést indított. Eddigélé *hármázháromezer* frank gyűlt össze.

— **Nemzetközi történelmi kongresszus.** A holnap *Cicádában* megnyíló nemzetközi történelmi kongresszuson Magyarország is képviselve lesz. A Magyar Tudományos Akadémia *Óváry* Lipót, a

budapesti egyetem *Lánczy* Gyulát, a kolozsvári egyetem *Márky* Sándort küldte ki, akik a mai esti gyorsvonattal utaztak el Olaszországba.

— **Magyar vendégek Nisben.** Nisből táviratozzák, hogy a magyar orvosok és természetvizsgálók vándorgyűlésének egyik csoportja Belgrád után Nist látogatta meg, ahol a katonai és polgári orvosai kar kitüntető szívesseggel fogadta őket. A magyar vendégek küldöttségileg tisztelegtek dr. *Gyorgyevics* Vladán miniszterelnökénél, aki *Fodor* József egyetemi tanár üdvözlő beszédére válaszolva, Magyarországra iránt való rokonszenvének adott kifejezést. Tizenegy órakor *Sándor* és *Milán* királyok fogadták a küldöttséget. *Sándor* király *Fodor* tanár beszédére nagyon barátságos hangon válaszolt, később pedig atyjával együtt hosszasan beszélgetett a küldöttség tagjaival és végül barátságos kényszerítással bucsuzott el. Este a vendégek tiszteletére fényes banket volt.

— **Mese és valóság.** A mesebeli fuvarosok bölcsék. Összekerülnek és ki kellene térniök egymás előtt, hát vitázní kezdenek.

Az első: Térj ki, mert rosszul jársz.

A második: Térj ki te, mert úgy jársz, mint tegnap járt egy paraszt, akivel szembe kerültem.

Az első: Hát mit tettél tegnap?

A második: Én tértem ki.

És a második most már szó nélkül félre áll az utból.

Valóságban másképp történik az eset.

Ma délelőtt fél 12 óra tájban a Szentkirályi utca 38-ik számú ház előtt két koei akadt össze: *Táskai* István postakocsis és *Németh* Sándor. Egymást okolták a karambolért, szó szót követett, utóbb tettelegességgé fajult a csatapaté és *Táskai* ügy üttötte ostoronyelével halántékán *Németh* Sándort, hogy az eszméletlenül rogyott össze és néhány pillanat alatt meghalt. *Táskai* a zürzavart felhasználva, gyorsan elvágtatott. A rendőrség most keresi.

— **Az orvosszövetség közgyűlése.** Az országos orvosszövetség e hó 10-én Nagyváradon tartja rendes évi közgyűlését. A kongresszust rendező bizottság elnöke dr. *Konrád* Márk bábaiskolai igazgató, a fogadó-bizottság elnöke: dr. *Bulyovszky* József, Nagyvárad polgármestere, az elszállásoló bizottság elnöke: *Hegedűs* Géza városi főpénztáros, az ünnep-rendező-bizottság: *Mezey* Mihály királyi közjegyző. A Budapestről induló vendégek szorbaton, e hó 9-én a délutáni gyorsvonattal utaznak dr. *Kéthy* Károly egyetemi tanár, szövetségi elnök vezetése mellett.

— **Ingyen koszt.** A humánus intézmények ma-holnap arra valók lesznek, hogy a kis és nagy huncutok kényelmes gondtalanságban élhessék le napjaikat. A szegény asszonyok elől a menedékházakban elviszik a húst, a kórházba pedig olyanok vétetik fel magukat, akiknek semmi bajuk nincsen. Egy kis betegséget szimulálnak ezek az országos semmirevalók s aztán elszedik a beteg ember elől a kenyeret meg a hulevest. A belügyminisztériumban ma kisütötték, hogy negyvenegy ilyen ingyenkosztos járja be az ország különböző kórházait, miért is minden törvényhatóságnak megküldték róluk a személyleírás s azt az utasítást, hogy toloncolják őket illetőségük helyére, ha valahol újra be akarnának állani élődinnek.

— **A császár!** Mulatságos esetről ír *berlini* tudósítók. Amikor augusztus 15-ikén *Cassel*ben volt II. Vilmos császár, a kastélya előtt álló ezredék parancsnokoló tábornoka kijelentette, hogy ha feje fölött megforgatja a kardját, *hochloin* kell. Vártak, vártak, egyszerre csak kivágtatott a kastély kapuja alól egy daliás lovas, a császár hadsegéde. A rövidlátó tábornok, abban a hitben, hogy a császár jön, megforgatta feje fölött a kardját. Óriási *hoch-vihar* tört ki s a zenekar belevágtott a *Heil dir im Siegeskranz*ba. Ekkor észrevette tévedését a tábornok. Ordított, hogy hagyják abba, de már későn volt. Hadonázott a kardjával, amit a katonák úgy értelmeztek, hogy nem éljenek elég melegen s a *hoch* még viharosabb lett. Jó tíz percig tartott ez így, míg végre le tudta csillapítani az üdvözlőket. A császárnak aztán elmondták az esetet — s mint mondják — pompásan mulatott rajta.

— **Bokrétáünnep.** A budapesti kereskedelmi és iparkamara székházának építése már annyira előrehaladt, hogy megtarthatták a bokrétáünnepét. Az ünnepély előtt a kamara elnökségének képviselőiben *Hüttl* Tivadar elnöklete alatt bizottság tekintette meg az építkezést. Ezután az összesereglett munkásszemélyzet előtt egy munkás a régi szokáshoz híven a királyt s a miniszterelnököt elvette. Az elmaradhatatlan díjkiosztás után a társaság az épület előcsarnokában gyűlt egybe, ahol vig poharazás közben több felköszöntőt mondtak.

— **E. Kovács Gyula családja.** E. *Kovács* Gyula családja tudvalevőleg nagy szegénységben maradt. Most *Jókai* Mór aláírásával a következő felhívást kaptuk E. Kovács Gyula családja érdekében:

Hősöket személyesített a színpadon, mint *hős halt meg a hősök sírjándl.*

Halála oly csodálatos volt és megrendítő, a művészet és szabadság szolgálata közepett.

Méltó, hogy emléket érszobor örökítse meg. De a nagy művész nemcsak a művészet eszményi világában hagyott betöltetlen ürt maga után, hanem a valódi családi világában is.

Özvegye és árva leányai elvesztették a családfenntartó férjét és apát.

Azokhoz fordulunk, akiknek érzésük van érdemek jutalmazására, elhagyottak gyámolítása iránt s kiket a sors felruházott ez érzések fogantatásának tehetségével.

Az elhunyt nagy művészek elhagyott családját a nemzetnek kell párfogása alá vennie.

E célból nyitunk aláírást E. Kovács Gyula családjának bizosítására.

Keveset a szavakból, többet a tettekben. A művész emléke éljen, — de árvái élhessenek.

Az adakozást megkezdjük:

Dr. *Jókai* Mór 200 koronával.

Révai Testvérek 200 koronával.

Dr. *Jókai* Mór.

Az adományok *Szekula* Ákoshoz, a gyűjtő-bizottság pénztárnokához küldendők Kolozsvárra.

— **Néger Don Juanok.** Londonban a minap a hatóság meglátotta a hölgyeknek, hogy az ott rendezett négerkiállítás területére lépjenek. A londoni asszonyok ugyanis oly félreérthető módon kedveskedtek a csokoládé-atlétáknak, annyira elhalmozták ajándékokkal és — meghívásokkal, hogy a magisztrátus végre is erőlyesen lépett föl. Bizonyosan sok férj van a városi tanácsban.

És egyéb kommentár ehhez a kis ügyhöz nem is kell.

— **Olvashatlan aláírás.** Sereg a toll a büróban. A sok írdeák egymásután veti a tengersok betűt a papírra. Fülledt a levegő a szobában s a munka folyik gépiesen. Föl se tekintenek az írásról, csak röjják tovább a fekete barázdákat. S ha megtelt az iv, sietve szedik elő a másikat, mert az idő pénz, nekik pedig kevés az idejük. Így van ez mindenütt, ahol másolnak. Ahol gép lesz az emberből, akinek nem szabad gondolkoznia, még ha tud is. S az ember gyorsan alakul át masinává. Kevés idő alatt úgy átitomul, hogy minden dolgát gépiesen végzi, különösen, ha nyomorult pár batosért kell kormölnie naphosszat. Valamelyik vidéki városba miniszteri leirat érkezett. Bekériült a büróba s a gép működni kezdett. S a gép nem gondolkodott, hanem mikor lekörmölte a hosszu rendeletet, oda biggyesztette a végére szokás szerint:

A miniszter helyett:
(P. H.) *Olvashatlan aláírás.*
államtitkár.

És így jelent meg a rendelet nyomtatásban is, az olvashatlan aláírás államtitkárral. A gép nem ismeri az államtitkárokat; előtte nincs nagyság, csak aláírás s ha olvashatlan az első pillantásra, megteszi névtelen hősnek. És a toll tovább sereg a büróban...

— **Alapvizsgák.** Az egyetem jogi fakultásán az alapvizsgák ma megkezdődtek és abban a sorrendben folynak, amint a jelentkezők az egyetem hirdetői tábláján ki vannak írva. Az a téves hír terjedt el, hogy az egyetemi építkezések miatt az alapvizsgákat elhalasztják s e miatt a korábban jelentkezett 18 jogász közül ma tényleg csak 5 vizsgázott.

— **A büntető eljárás reformjához.** Az új büntető eljárás tudvalevőleg január elsején életbe lép. Ettől kezdve a főkapitányságnál is változás áll be, a központi felügyelet illetőleg. Eddig ugyanis egy ellenőrző kapitány, egy fogalmazó s irnok tartott szolgálatot s az előzetes letartóztatást a kapitány mondta ki. Ezután másként lesz a dolog. A rendőrség inspekción tisztviselői az adminisztratív részét végzik a szolgálatnak, a kihallgatásokat a vizsgálóbíró végzi s annak indítványára a letartóztatást az ügyész mondja ki. Január elsejétől kezdve állandóan egy vizsgálóbíró s egy királyi ügyész is tart ügyeleti szolgálatot, akiknek már el is készítették hivatalos helyiségeit a főkapitányság épületének első emeletén.

— **Házasság.** *Lengyel* Gábor, a magyar királyi államvasutak győri forgalmi főnökségének hivatalnok, eljegyezte *Fuchs* Albert leányát, *Széphegyi* Aranka kislányt.

Szabadalmakat Értékesítő Vállalat

Budapest, VII., Erzsébet-körút 17. szám.

Kieszközöl szabadalmakat, finanszíroz találmányokat és bejelentéseket, felvilágosítás díjtalan.

— **Zaj.** Egy newyorki orvos határozottan állítja, hogy az idegesek, örültek és öngyilkosok száma tetemesen meg fog csappanni, ha kisebb-bédek az *utcai zaj*. S hogy mindjárt meg is mutassa, mennyire hisz a teóriájában, egyesületet alakított „az utcai zaj kibebbitésére.” — Ez ő tette. Az pedig, nyájias olvasó, aki ezeket a sorokat írja a Józsefköruton, már végleg lemondott a nyugalomról. Ebben a mi drága városunkban, ahol minden írott malaszt és csak a panamát hajtják tetleg is végre, akkora a zaj, mint Páris összes bulvárajain együttvéve. Itt pokoli száguldással vágatnak föl a körut kövezetén a vaslemezekkel teli szekerek, itt galopoznak a „stráfcosok”, itt még mindig nem tanították meg a villamos vezetőket arra, hogy csöngetni szép ugyan, de bántóan kellemetlen. Itt megöltötték annak a néhány újságíró gyermeknek a kiabálást, de nem parancsolták meg a vasrudak pokrócba kötését... ezzel megparancsolták, de boldog, aki még ezzel is vesződik. A sarki rendőrnek a legközelebbi tüntetésen jár az esze, az ugyan nem utasítja rendre. Ordítunk, bömbölünk, csöngetünk, sivitünk, vágatunk — amíg mind fejfájást nem kapunk tőle. És ha még csak fejfájást kapnánk!...

— **A Nemzetközi Büntetőügyi Egylet nagygyűlése.** Dr. Györi Elek, a budapesti ügyvédi kamara elnöke arról értesíti a kamara tagjait, hogy a Nemzetközi Büntető-Egylet nagygyűlése az igazságügyminiszter tudósítása szerint szeptember 10—14-én lesz az Akadémia termeiben a magyar kormány védnöksége alatt. A program szerint a nagygyűlés ünnepi megnyitása szeptember 10-én délelőtt 10 órakor lesz az Akadémia dísztermében, a tanácskozások pedig említett napokon délelőtt 10—12 óráig és délután 2—5 óráig. A miniszter egyúttal kiemelte értesítésében, hogy öröme fog szolgálni, ha a budapesti ügyvédi kamara tagjai az üléseken minél nagyobb számmal fognak megjelenni s az ügy iránt való érdeklődésüknek ily módon is kifejezés adnak.

— **A klasszikus eset.** A rendőrségnek megvannak a maga klasszikus esetei. Írásban sokat mondók, de nem szenzációcsák, még a részleteikben sincs semmi új. Ime, a mai:

— **Az éhség.** A *Károly-körut 8-ik számú ház* előtt az éjjel a járókelők egy eszméletlenül fekvő férfira bukkantak. A rendőrök a mentőket hívták segítségül, akik megállapították, hogy a szerencsétlen ember az éhségtől esett össze. Eszméletlen állapotban került a *Rókus-kórházba*. A nála talált iratokból megállapították, hogy *Weisz Pál poszonyi születésű, nőlten díjnokkal azonos.*

A klasszicizmus a *dült betűs* szavakban domborodik ki. A *napidíjas* persze hogy *éhség* folytán esik össze a *Károly-köruton*, miután végigcsatangolta a keleti pályaudvartól a nyugatiig terjedő utat. És ki csodálkoznék azon, hogy az éhező *napidíjas nőlten és poszonyi.*

— **Az eszme sorsa.** A Népszínház-utcában van egy vendéglő, amelynek cégtáblájára ékes német ségleg van fölírva, hogy

ZUR IDEE.

Az eszméhez címzett kis vendéglőt néhány hazafias érzelmű és radikális eszközökkel dolgozó fiatalember ma éjjel meg akarta fosztani német fölírásától. Neki is esett az *Ideenek*, de még a *Zurt* se kaparthatta le. Megjelent ugyanis a rendőr, aki az ügyet idegen vagyon rongálásának színében látva beszúrt a romboló hazafiságot.

Az eszme sorsa ez.

— **Udvari szállító.** Angliában az a szokás, hogy mihelyt valamelyik kereskedő üzletében az udvar egyik tagja valamit vásárolt, az menten udvari szállítóvá lesz. A napokban egy kis lump herceg becsapta az óráját valamelyik zálogházban. Ebből a hercegi pénzzavarból aztán tőkét kovácsolt az élelmes zálogházas, mert ősi angol jusson kiíratta a boltja fölé:

„Udvari zálogház.” Most füt-fát ígér neki az udvar, hogy csak vegye le a tábláját.

— **Beiratkozások.** Ma kezdődtek a főlvételi vizsgák és megtörtént többek között az az anomália, hogy nem vehettek föl olyan tanuló, aki sikerrel letette a főlvételi vizsgát, mivel már nem volt hely. Eddig a főváros tizenhat középiskolájába beirtak 6395 diákot. Ebből gimnazista 4166, realista 2229. A legtöbb tanuló, 834-et a Barcsay-utcai gimnáziumba irtak be. Utána következnek népesség szerint: a tavaszmező-utcai (889), a kegyesrendi (677), a lipótvárosi (556), a krisztinavárosi (442), a vízvárosi (438), az ev. református gimnázium (361) és a zöldfa-utcai leánygimnázium (169). A reálisokak közül legnépesebb: a lipótvárosi (573). Utána következnek sorban: a terézvárosi (454), a józsefvárosi (431), a belvárosi (428) és a vízvárosi (343). Mindezek nem végleges számok, mert még a vasárnapi beirtások is hátra vannak. A VI. kerületi állami gimnáziumban, a főlvételek lezárásával megkezdtek a jelentkezők

előjegyzését. Eddig az első osztályra 47, a II. osztályra 12 tanuló jegyezték elő. Még ma elől a minisztériumban a nérhuzamos osztályok sorsa. Holnap a VIII. kerületi gimnáziumnak ujonnan megnyitott I. C. osztályába folyik majd a beírás.

— **Pestis-dráma.** Élt *Oportóban* egy festő, Antonio *Rodriguez de Santos*. Szép fiatal feleségével nagy boldogságban élt. És jött a pestis. Egy napon a festő konstatálta magán a fekete halál jeleit. Bezárt-közt a szobájába, s ott várta a halálát. Felesége mindenáron be akart menni hozzá, de nem eresztette be:

— Nem! Nem! — kiáltott ki felesége kérése szavára.

Aztán meghalt. És akkor betörték az ajtót, a feleségnek pedig első dolga volt, hogy berohanjon és ura arcát összecsofolja.

És meghalt másnap 6 is.

— **Halálozás.** Turman Olivér királyi tanácsos, Nagybánya polgármestere, mint nekünk táviratozzák, ma reggel hosszas betegeskedés után ötvennyolc éves korában meghalt. Temetése hétfőn délelőtt 11 órakor lesz. Turman tevékeny, lelkes ember volt, aki Nagybánya érdekében tízezer hivataloskodása alatt üdvös munkálkodást fejtett ki. Halála széles körökben mély részvétet keltett.

Lukács Samuné született *Rothauser Róza* Jászberényben tegnapelőtt hosszú szenvedés után negyvennégy éves korában meghalt. A megboldogultban, akit tegnap nagy részvét mellett kísérték örök nyugalomra, *Rothauser Miksa* hírlapíró társunk nővérét gyászolja.

Singer Gábor augusztus 31-ikén 69 éves korában Nagy-Körösön meghalt. Temetése holnap lesz.

— **A világ legnagyobb épülete.** Amerika új-ságjai hasábos cikkeken magasaltják a csodálatos amfiteátrumot, melyet most építenek Chicagóban. Ez lesz a világ legnagyobb modern épülete. Mint a hajdani római cirkszok, olyan hatalmas legyen az új aréna s az ünnepi játékok idején százezer ember gyönyörködhetik majd a mutatványokban. A gigászi épület három emeletes homlokzatával csodája a modern architektúrának s nagy dicsőséget szerzett a tervezőjének, a magyar születésű *Herz Arthurnak*, *Herz Henrik*, a kiváló budapesti vasutmérnök fivérének, ki Chicago mérnökei között vezérlő szerepet foglal el. Terméskő és vas az amfiteátrum építő anyaga, hatalmas oszloposanokok fognak sétáló helyűül szolgálni a közönségnek a szünetek idején s Amerika legkiválóbb szobrászainak végsője alól kerülnek ki az amfiteátrum homlokzatát díszítő szobrok. A nézőtér alapja hatszáz láb széles s egész területén 3.600.000 négyzetláb. Hogy ez óriási méretekről fogalmunk legyen, tudnunk kell, hogy az ünnepi játékok kórusában 1500 ember fog énekelni s 300 tagból álló zenekar fogja az éneket kísélni. Gyönyörű pályaközpont építenek az Egyesült-Államok elnökének és kíséretének s a főméltóságoknak is 5000 helyet tartanak fenn. Az egész arénát minden oldalról pompásan át lehet tekinteni s este óriási ivlámpák és színes reflektorok világa szórja sugarait szerte-szét a modern kolosseum minden részére. *Herz Arthur*, az amfiteátrum zseniális tervezője *Párisban* is szerzett dicsőséget a magyar névnek. Ő nyerte el tavaly a nemzetközi *Lafayette-szobor-pályázat* az első díjat.

— **Végre valaki!** Ma az *Andrássy-uton* egy ur jól eltárgált egy *stricit*. Ezt az urat igaz rokonszenvvel fogja üdvözölni mindenki, aki valaha látta, hogy a mi saját külön aszfaltbetyáraink hogy néznek szembe az asszonyokkal, leányokkal. De azért köszönet illeti meg *P. J.* biztosítási ügynököt is, mert olyan jól elverték, hogy az emléke talán el fogja riasztani az ilyen-fajta népséget attól az arctalan viselkedéstől, amelylyel Budapesten botránkoztatják meg a tisztességet. Hogy a főváros közönsége igazán szívből üdvözli azt az urat, aki végre eljött s igazságot osztott önmagáért és a megsértett menyasszonyáért, az abból is következik, mert mindjárt ott a helyszínén megjelentette a magartartását.

Végre jött valaki! Urak! Utána csinálni!

— **Halálos pókcsipés.** *Kucsics József* drenovai földbírtokost a napokban, mikor a pincében foglaltoskodott, egy keresztespók megcsipette. *Kucsics* agyonütötte a pókot s a csipéssel tovább nem törődött. Éjjel azonban iszonyú fájdalmak között megdadt a jobb karja. Az orvosok a mérges pók csipésétől megdadt kart amputálni akarták, de a 65 éves ember belehalt a műtétbe.

— **Másfél hónap — lóháton.** Gróf *Draskovich Lajos* és báró *Nopcsa*, a Terézium növendékei érdekes dolgot műveltek a nyáron. Az egész nagy vakációt lóháton töltötték el. Julius 18-án indultak Zágrábról s lóháton bejárták Boszniát és Albániát. Tegnapelőtt érkeztek vissza a hosszú utról, amely alatt csak négy napot pihentek.

— **Eltűnt.** *Szigeti Simon* 18 éves máv. géogyári lakatos segéd május közepe óta eltűnt szüleinek Kerepesi-ut 69-ik szám alatt levő lakásáról. Az eltűnt magas, barna sima arcú erős fiatal ember.

— **Kocsis-iskola.** Hála Isten megint született egy szabályrendelet. A szabadságtól ugyan eddig sem bpkrosodott meg egy fiakkor lösem s ha valaki látott szilaj konflis paripát, hát az ugyancsak nagyot látott. Ellenben megvadult fiakkor kocsis annál nagyobb számban volt. Ha a taksán felül elmulasztotta valaki a borral, oltan éktelen káromkodás tört ki a kocsis szájából, hogy ijedtében az egész bugyellárist markába nyomta a kocsisnak az, akit balsorsa ilyen uri alkalmatosságra ültetett fel. Ezentul iskolát vezetett, diplomás kocsisok parádézának majd a bakon, mert az új szabályrendelet értelmében addig senki fia sem kaphat hajtási engedélyt, amíg az összes kocsis tudományokból nem teszi a szigorlatait. Az ily módon kistaffirozott kocsisok európai illemtudást fognak tanulni s udvariasan fognak köszönni nemcsak a kocsiba szálláskor, hanem azután is. Nem lesz köztük egy sem, aki a következő tarifát tul akarná lépni: egyfogatu bérkocsis az első félóraban 80 fillér, minden további félóráért 40 fillér; kétfogatúért: az első félóraban 120 fillér, minden további negyedóráért 50 fillér. Egész napra husz koronáért, fél napra 10 koronáért minden kocsis udvariasan kezecsofol ezentul s senkinek nem szidja meg a szülőit. A fiakkorosok ezenfelül még egy-egy arany órárt is adnak az utasoknak, akik szintén európai modoru emberek lévén, csak azt nézik majd meg, hogy hanyát ütött. A szabályrendelet egy kis szint is hoz az utcákra, mert a kocsik lámpái ezentul színesek lesznek.

Milyen öröm lesz most már kocsikázni, még csak verést sem kap az ember.

— **Halálos tréfa.** Londonból jelentik, hogy tragikus véget ért *James Montgomery Linclair*, Donegal grófság főbírája. Vasárnap reggel bonnygleni lakása előtt állott, amikor táviratot hoztak neki, amely leányának haláláról adott hírt. A tizenhat éves leány — a távirat szerint — vízbe fuladt. *Linclair*, aki nagyon szerette leányát, a távirat kétségbeejtette s néhány perc mulva mellbe lötte magát s meghalt. A távirat, amely a szerencsétlen embernek halálát okozta, misztifikáció volt.

— **Munkászendülés.** A debreceni határhoz tartozó Nagy-Csere nevű erdőség egyik birtokán veszedelmes munkászendülés tört ki a minap *Nagy Sándor* birtokos ellen. A gazda már napok óta ugy vette észre, hogy a munkásai kihívólag viselkednek vele szemben. Közölte aggodalmát *Kecskeméti István* nevű bérésével, mire a bérés, annélkül, hogy a gazdájának szólt volna, a fiát lóra ültette és elküldte a mezőrendőrségi állomásra. Az előrelátás jó volt, mert a munkások nemsokára vasvillakkal s dorongokkal támadtak *Nagy Sándorra*, aki futni kezdett a nagy tömeg elől s a lakásába menekült. A munkások be akarták törni az ajtót, *Kecskeméti*, a bérés azonban elébük állott s addig tartotta őket szóval, míg a fia megérkezett a lovas mezőrendőrökkel. Ezek azután *Dancsó Mihályt* és két társát, a főkolompókat le tartóztatták.

— **Elopott utlevelek.** A közös külügyminiszter értesítette a belügyminisztériumot, hogy a múlt hónap 20 és 21-ike közötti éjjel betörték a filippoli osztrák-magyar konzulátus helyiségeibe s onnan egy zárt szekrényből kilenc kitöltetlen osztrák utlevelet elloptak. Nem lehetetlen, hogy ezekkel az utlevelekkel visszaéltést követnek el, a belügyminiszter ezért körrendeletileg felhívja az összes törvényhatóságokat, hogy a lopásról az illetékes kezegetek értesítsék.

— **Körözött sikkasztók.** A müncheni rendőrség táviratilag értesítette a főkapitányságot, hogy *Leibl Ferenc* tizenhat éves bankgyakornok 46.000 márká elcsikkasztása után bátyjával, *Leibl Károly* tizenkilenc éves urasági inással megszökött. A pénz 2300 darab százmárkás és 1700 tizmárkás bankjegyből állott. A sikkasztó testvérek interlingi születésűek. Kézrekerítjük a náluk talált összeg 40%-át kapja jutalmul.

— **Két főnyeremény.** Olvasóink bizonyára még emlékeznek arra, hogy az osztálysorsjáték ez évi augusztus 2-ikán kihuzott 90.000 koronás főnyereménye, valamint az augusztus 24-ikén kihuzott 100.000 koronás főnyeremény oly sorsjegyre esett, amelyet a *Budapesti Takarékpénztár és Országos Zalogközlő Részvénytársaság osztálysorsjáték osztálya (IV. Koronaherceg-utca 11.)* egyenkint nyolc nyolcad részben adott el. Az intézet a szerencsés nyerőknek a nyereményösszeget a huzás után azonnal készpénzben minden levonás nélkül kifizette. Ennek a sorsjátéknak már szeptember 13-án kezdődő főhuzásában még 30.000 pénznyeremény lesz kisorsolva 9 millió 550.000 korona összegben, mely nyereményekre nézve a szerencsekerékben jelenleg még benn foglalt sorsjegyszámoknak nyeresési esélye most nagyobb, mint eddig volt, miután az előző osztályokban kihuzott 20.000 szám ezen főhuzásban már nem vesz részt. Megrendelőseket a nevezett takarékpénztár — míg sorsjegykészlete tart — az összeg beküldése ellenében bérmentve intéz el, a huzás befejezése után pedig a hivatalos nyereményjegyeket szintén bérmentve és ingyen küldi meg sorsjegyvételnek. Egy nyolcad sorsjegy 10 frt, egy negyed 20 frt, egy fél 40 frt.

— **Cserébe.** Régi jó bácskai szokás, hogy a gyereket a gazdaember odaadja cserébe. Nem megszűnt, csak a szomszéd sváb faluskába, hadd tanuljon egy kis német szót. A német gyerek meg, aki otthon árva szót sem hall magyarul, gyorsan kezdőkik a magyar beszédre. Iskolaesztendő elején kezdődik a cseréberélés. Viszik el egymástól a gyerekeket s karácsonyig, husvétig csak a híret hallját egymásnak. Ezt a mi régi népszokásunkat most egyesület alakjába gyúrta a berlini társadalom. Gyermekeseregyesületet alakítottak; választottak elnököket, jegyzőt s ezek intézik az egyesület ügyeit. De nemcsak nagy Németországra tervezik az egyesület működését, hanem a külföldre is. S eljő az idő, mikor a cseréberélés folytán megssünik majd a francia bonneok és angol nevelőnők korszaka, mert mindenkinek módjában lesz gyermekét cserébe utján olyan helyre küldeni, ahová tetszik. Így ábrándoznak erről a vérmes reményű egyesületi tagok.

— **Népünnepély Ős-Budavárban.** Holnap vasárnap délután 3 órakor népünnepélyi rendeznek Ős-Budavárban, zsákfutás, póznamaszás és hasonló mulatságokkal. A belépő-díj délután 6 óráig 20 kr., utután 30 kr., gyermekek 10 kr. fizetnek. A megváltott belépő-jegy a területen reggeli 4 óráig való tartózkodásra jogosít. A nyílt színpadokon 8 előadást rendeznek, még pedig délután fél 5 órától éjfélig. A délutáni és 10 órai variété előadásokon a szeptember havára szerződött kitűnő művészek mutatkoznak be.

— **Somossy-Mulató.** A Somossy-Mulató műsorában szeptember 5-ikétől kezdve új szenzációs szám lesz. *La belle Miss Deyo*, a hírneves amerikai énekesnő és táncosnő kedd este lép föl először és szenzációs énekszámát a pillangók ébredését énekli.

(x) **Nagyothallás.** Egy gazdag nő, aki a nagyothallásból és fülzugaiból dr. Nicholson mesterséges dobhartójának alkalmozása által kigyógyult, 20.000 márkát ajándékozott dr. Nicholson intézetének, hogy azok a süketek és nagyothallók, akiknek nincsen módjukban megszerezni a mesterséges dobhartóját, ingyen megkapják azt. Levelek Institut Nicholson *Longcott*, Gunnersbury, London, W. England címére küldendők.

(x) **Gyomorbetegségek.** A gyomor kisebb betegségeiből azért származik legtöbbször nagyobb baj, mert az orvoslásukat elhanyagolják. Pedig ajánlatos a kisebb baj orvoslása, erre legalkalmasabb a dr. Rosa-féle balzsam, amely *Fragner B. gyógyszerárban* (Prága, 203. III.) készül és minden gyógyszerárban kapható.

(x) **A magyar minta-tejtelep r.-t.** (gümdörmentes, pasteurizált, sterilizált gyermek- és gyógytej, valamint mindennemű pasteurizált tejmékek) az általános fogyasztáshoz való tejet, mielőtt forgalomba hozza, gépek segédelmével minden istálló-szennytől, mely a tehentől vagy a fejő emberektől származik, megtisztítja; a betegséget okozható csirákól mentessé téve, sterilizált és plomballadényekben hozza forgalomba. Gümdörmentes teheneszetéből, gümdörmentes tejjel látja el a fogyasztót. Szopós gyermekeknek, kiket édes anyjuk nem táplálhat, készit koruknak megfelelő, az anyatejet helyettesítő tejet sterilizálva. Soxleth-készülékhez való tejet szállít, a házinal való sterilizálásra. Gyomorbetegségeket, tüdő- és cukorbetegségeket, vagy kívánatra bármely gyógytejet és kefir készit. Minden tejkészítménynek frissességéért, tisztaságáért, egészségéért voltáért és teljes zsirtartalmáért felelősséget vállal.

(x) **Megszűnő látványosság.** A *Hódoló útjelvonulás* óriási körképe immár csak két hetig lesz látható, minthogy a szépművészeti palota céljaira át kell engedni a telket. A körképpalotát e hó 15-én már lerombolják. A látogatók még mindig és külön belépődíj nélkül meglekintethetik a *Szines fényképezés csodáit*, az *Utazást a világ körül 45 perc alatt* és *Lumiére színfényképeit* stb., melyek a társaság nagy angol vetítő gépének segítségével rendkívül érdekes látványosságot képeznek. A társaság figyelemzeteri egyuttal a sarga, zöld és barna jegyek tulajdonosait, hogy a jegyeket szeptember 14-ig hasznalják föl, mert különben azok érvényüket veszítik.

(x) **A legnőmobb diner** rendjén sem szabad a sörnek hiányoznia. Magyar főúri körök kezdeményezése folytán legújabbban a *Kőbányai Kiváltsórfőző Gőllát-malátasöre* hódította meg az előkelő világot annyira, hogy a zamatos ital még Angliában is elterjedett és a *Goliath Malt-Beer* finoman terített angol asztalról ritka esetben hiányzik. E kétségtelen tényekkel szemben alig érthető, hogy hazánkban még annyian akadnak, akik a kitűnő magyar termék helyett bajor sörökhöz folyamodnak.

(x) **Hazai ipar.** *Wein Károly és Társai* szepességi vászon és kamuka-damaszt-áru gyárosok főraktára: Budapest, IV. Koronaherceg-utca 8.

(x) **A Salon Erényi cég** főnöke *Erényi Miklós* ur értesíti a b. vevőit, valamint a n. é. hölgyközönséget, hogy nőruha divattermék Deák Ferenc-utca 5. szám alá helyezte át.

(x) **Katonazene és cigánymuzsika a Hírmondóban.** Holnap (vasárnap) este 8 órától 11 óráig felváltva katonazenét és cigánymuzsikát közvetít előfizetői szórakoztatására a *Telefon Hírmondó*.

A szegedi kiállítás.

— A Budapesti Napló kiküldött tudósítójától. —

Szeged, szeptember 2.

A holnap megnyíló kiállításra rendkívül sok vendég érkezik. *Darányi Ignác* földmívelési miniszter *Kiss Pál* államtitkárral és *Győry Loránt* miniszteri titkárral ma délelőtt érkezett meg. A miniszterrel vannak még: *Rohonczy Gedeon*, *Hock János* és *Graefl Andor* országgyűlési képviselők is. A pályaudvaron *Pálffy Ferenc* polgármester üdvözölte a minisztert, aki megérkezése után a Tiszaszállóban több küldöttséget fogadott, többek között Szeged városát és a kiállítás rendező bizottságának küldöttségét. *Zsivadnovits* szerb kereskedelmi miniszter is ma délben érkezett Szegedre. A miniszter a kiállítás holnapi ünnepélyes megnyitására, mint a szerb kormány hivatalos képviselője vesz részt.

Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter, aki *Kállay Albert* főispánnál volt ma ebédén, délután 3 órakor részt vett a képzőművészeti tárlat megnyitására, a hol *Erdélyi Béla* társulati titkár üdvözölte, mire a miniszter meleg szavakban adott örömeinek kifejezést a fölött, hogy Szeged igazi nagyvárosnak méltó képkiallítását rendezett. A kiállítást a közoktatásügyi minisztérium képviseletében *Kállay Albert* főispán nyitotta meg. A tárlatról a miniszter kíséretével együtt a mezőgazdasági kiállítás területére ment, a hol *Bujanovics Sándor*, a gazdaszövetség elnöke kalauzolta.

(József főherceg megérkezése.)

Fél hatkor a miniszter a fővárosból érkezett vendégekkel együtt és a katonai hatóságoknak Szegeden időző fejeivel az állomásra hajtott az 5 óra 53 perckor érkező *József főherceg* fogadására, aki *Bolla Kálmán* altábornagy, honvédségi adlítás, *Brawn őrnagy* és *Vécsey kapitány* parancsörtsit kíséretében jött Szeged városába. A főherceget a pályaudvarra érkeztek a nagy számban egybegyűlt közönség lelkes éljenzéssel fogadta, mely csak akkor csillapodott le, mikor a főherceg a kocsiból kiszállva *Darányi* miniszterrel kezét fogott és vele egy ideig társalgott. Ő fensége még *Pacor* és *Janky* altábornagyok, továbbá *Kubass* alezredes csendőrkerületi parancsnok jelentéseit fogadta, azután *Kállay Albert* főispán üdvözölte a város nevében a főherceget, a lakosság örömeinek adva kifejezést, hogy ő fensége áll az ország jelentőségű mozgalom élén, amely körülmény egymaga is már a siker biztosítékait hordja magában.

József főherceg erre a következő szavakkal válaszolt:

Huza eztondeje mult, hogy e helyen könnyelt szemekkel tekinték e városra, melyet akkor rembe döntöttek az elemek. Hála Istennek azóta felvirult a város és most husz esztendő mulva, örömeit szívvel térek ide vissza, midőn egy oly mozgalom hozott ide, amely hiszem, hogy üdvös lesz egész hazánkra nézve. Örvendek annak, hogy éppen Szeged város lesz az, amely ezen ügyszóivan új pályán, amelyre tértünk, kezdeményezőleg lép fel és amelyen kifejtendő munkássága bizonyára áldást hozó lesz eppugy Szeged városára, mint egész hazánkra és annak minden polgárára nézve. (Zajos tetszés.)

Üdvözöim Szeged városát. (Éljenzés.) Tudjak, hogy én szívbeli lélekbeli ragaszkodom Önökhöz. (Szünni nem akaró éljenzés.) Kívánom, hogy Isten áldása kísérje működésüket és virágoztassa fel a várost. (Hosszan tartó lelkes éljenzés.)

A főherceg e szavait követő éljenzés lecsillapultával a jelenlevők közül többeket megszólításával tüntetett ki, azután pedig hosszu kocsisortól követve, az utcákon végig sorfalat képező óriási közönség lelkes éljenzése közben a Tiszaszállóba hajtott.

A közélet notabilitásai közül Szegedre érkeztek többek közt: *Gromon Dezső* és *Zsilinszky Mihály* államtitkárok, *Desszeffy Sándor* csanádi püspök, *Molnár Viktor* temesmegyei, *Lippich Gusztáv* szolnokmegyei, *Róna Jenő* torontáli és báró *Thorockay Viktor* hódmezővásárhelyi főispánok, *Miklós Ödön*, *Lázár György*, *Blaskovics Ferenc*, *Ivánka Oszkár*, *Légrády Károly*, *Latinovics Géza*, *Latinovics Pál* országgyűlési képviselők, gróf *Szapáry György*, gróf *Szapáry Pál*, gróf *Almássy Imre* stb.

Még a délelőtti folyamán érkezett a kiállítás megtekintésére *Zivanovics* szerb földmívelésügyi miniszter és délelőtt meglátogatta *Darányi* minisztert, aki aztán a látogatókat viszonzta. Este 7 órakor a szerb miniszter *József* főhercegnél tette tiszteletét, azonkívül *Desszeffy* püspököt és *Darányi* minisztert fogadta.

A különféle vonatokkal egyre nagy számmal érkeznek a vendégek. Holnapra ide várják *Lukács László* pénzügyminisztert is.

Arad város a szegedi kiállításon *Institoris* főjegyző, *Barabás* képviselő és *Löcs* aljegyző; a vár-

mege pedig *Vásárhelyi Béla* főrendiházi tag, *Dalmoky* alispán, *Takácsy* és báró *Solyomssy* által képviselteti magát.

(A kiállításról.)

A kiállítást az Erzsébetvárosban, *Uj-Szegeden* rendezték. Alkalmasabb helyet igazán alig lehetett volna találni a kiállítás céljaira. Az *Erzsébet királyné* ligetben Szeged közpertszetének minden művésze ki van fejtve. Pompás, rózsaszínűes üdülő hely ez, melynek fasorai gyönyörű keretet adnak a hatalmas arany kiállításnak.

A kiállítást hat főcsoportra osztják. I. mezőgazdasági főcsoport; II. iparkiallítás; III. szőlészeti és borászati főcsoport; IV. állatkiallítás; V. baromfi-kiallítás; VI. mezőgazdasági gépkiallítás. Az egyes főcsoportok több alcsoportra különülnek.

Minden csoport izléses pavillont kapott, melyek a liget pázsitos tisztásain sorakoznak egymás mellé. Impozáns az iparcsarnok, melynek négy hatalmas szárnyában a szegedi kereskedelmi és iparkamara rendezett meglepon szép kiállítást. A tanügyi kiállítás szintén érdekes. A kertészeti kiállítás pompás virággyűjtemény, nemes növényeivel ilatot és derüt hoz a komorságbá. A jószágkiallítás a szőregi országot mentén terül el. A magyar fajoknak egész gyönyörű gyűjteménye van itt bemutatva, s különösen Debrecen és Hódmezővásárhely városok tűnnek föl a kiállítók közül, amaz szép ménesével, emez jól futó, pusztaí lovival. A magyar mágnások nagy számmal vesznek részt a lókiállításban nemes fajlovaikkal. Csaknem végeláthatatlan istállóban vannak kiállítva a legváltozatosabb fajtaú bikák és tehének. Szabad ég alatt, rekeszes karámokban mutatják be a magyar gazdászok szarvasmarháikat. Lesz itt mit elnézni a hozzá értő látogatóknak. Itt láthatók a szép, csakósszarvu bikák, a villásszarvu szelíd magyar tehének. A karámok bikái messzire elhallatszók bőgésekkel emlékeztetnek az alföldi pusztákra, míg a nyugati szarvasmarhák közt a bikák is türelmesebbek.

Kedves látvány a lókiállítás, amelybe nagy uradalmak telivér paripákat állítottak ki. Nem kevésbé érdekes a juhkiállítás, ahol mesés nagyságu kosok kelnek a szűk rekeszekben egymással bírokra. Itt van továbbá a sertéskiállítás is. Magyarországi legeredetibb kanászái jöttek ide a híres pásztorszeletheben. A somogyi baltás kanász, a cifraszűrös szabadkai kanász, a spanyol bikaviadorokra emlékeztető formájú kalapban, sáslevaló karikás ostorral, szíjjártó, remekbe készült tarisznyákkal, pávatölt formára kicifrázott kis lajbikban. Igen érdekesek a kaposvári, szalontai, somogyi, kisjenői magyarfajta sertések.

Az ipari csoport kicsiben az ezredéves kiállítás iparcsarnokát tükrözti vissza. Amit csak ipar terén Szeged és a környék fölmutathat, mind ide van összegyűjtve, tarka, ügyes elrendezésben. Szakszerű kiállítás a mezőgazdasági gépek csoportja, a méhészeti kiállítás és a tanügyi kiállítás.

Eredetiségben első látványos a kiállításnak a szegedi halászcserda. Zsuppfődele, alacsony, hosszúkás ház ez, mely a jómódú szegedi halász életét és lakásberendezését mutatja a maga hamisítatlan valóságában. A halászcserda szép, virágos butorokkal van megrakva; ott van a tisztaszobában a tornyos nyoszolya, a tulipántos láda, a banya-kemence, aztán a korcsma, a söntessel, X-lábu asztalokkal és zöldre festett székekkel. Mellette főzik, az ízes szegedi halpaprikást nagy bográcsokban, aztán a lepényt, meg a fonatos kalácsot. *József főherceg* a csárdában — úgy beszél — elkölt majd egy tál halpaprikást kíséretével együtt. A Szegeden járó urak bizonyára szívesen emlékeznek majd vissza a jó, magyaros eledelre.

(Az ünneplő város.)

A holnapi nagy nap már ma látszik az utcákon. A házakon, a palotákon lobogók lengenek. A város magyaros vendégszeretettel fogadja az érkezőket.

Az újságírók tiszteletére délben egy órakor az Erzsébet-ligetben kétszáz terítők lakoma volt. Az első felköszöntőt az újságírókra *Bokor Pál* városi tanácsos mondotta, aki a hazai zsurnalisztikának köszönetet mondott Szeged rekonstrukciójára körül tanúsított buzgóságáért. Az *OMGE* nevében *Bujanovics Sándor*, az egyesület alelnöke beszélt, aki mint a kiállítás igazgatója arra kérte a fővárosi és a vidéki újságírókat, hogy a kiállítást érdeme szerint méltassák.

Felköszöntőket mondottak *Jancsó Dezső* szerkesztő, *Miklós Ödön* kormánybiztos, *Bálint Imre*, *Farkas Imre*, *Kulinyi Zsigmond*, *Pósa Lajos*, *Matkovits Richárd*, *Sas Ede* és még többen. A vendégek a lakoma után, amely a leglelkesebb hangulatban ért véget, a kiállítás megtekintésére indultak.

Délután négy órakor a közmívelődési palotában

a képzőművészeti kiállítást nyitotta meg *Hock János* a közönség jelenlétében, hosszabb beszéddel. A díszes közönség rendezett tárlatok egyik legszebbike; Szeged városa nem kimélt áldozatot, hogy magas kulturájának e ragyogó biznyságát széppé és gazdaggá tegye.

József főherceg megérkezése után a lakosság lelkesedése tetőpontra hágott. Egész este nagy sokaság sétál föl és alá az utcákon. Éjjelre csöndes lett a város, mely teljesen kész a holnapra nagy napra.

(A zsűrik.)

A kiállítási zsűrik ma nagyrészt befejezték működésüket. Az állatkiállítás úgy mennyiségi, mint minőség tekintetében meglepően sikerült. A merino juhok kiállításán az első díjat gróf Károlyi Imre, a másodikat gróf Hunyady Imre nyerte. Merino anyajuhokért első díjat nyertek gróf Károlyi Imre, Gorove László, Ponton Lipót, Komér Mihály, erdői Pálffy József, Schossberger Henrik. Fésűs juhokért első díjat a csanádi püspöki uradalom, másodikat Kohner Zsigmond kapott. Első díjakat nyertek még gróf Csekonits Endre, báró Baich Iván az ebkiállításán; továbbá dr. Kosztis, Holzer Adolf, Hajós Jenő, Szécsy Illés, Back Alfréd, Fonagy József. A zsűri 39 tiszteletdíjat is osztott ki. A lókiállítás első díjat nyertek: ifj. Kintzig János, Debrecen város, Vojnich Simon, másodikat báró Gerliczy Ferenc, gróf Szapáry Gyula, harmadikat Szentkeresztly Pál, báró Miklós Ödön. A gyűjteményes kiállítás közül első díjat a *mezőhegyesi* ménés birtok, másodikat a *hódmezővásárhelyi* gazdasági egyesület kapott.

A belhajózási kongresszus.

Budapest, szeptember 2.

Holnap este érkeznek a fővárosba a német-osztrák-magyar belhajózási kötelék külföldi tagjai, hogy mint vendégek résztvegyenek a hétfőn kezdődő hajózási kongresszuson. Ha végigtekintünk a bejelentett vendégek névsorán, szinte irigykedvé látnuk, hogy a külföldön mennyire felkarolják a belhajózási érdekeit, míg ezzel szemben sajnálattal kell konstátálnunk, hogy nálunk ennek a közlekedési ágának a jelentőségét igen kevesen méltányolják. Eltekintve egy pár miniszteri hivatalnoktól, akik hivatászerűleg foglalkoznak vele, továbbá a hajózási fontosságához mérten kevésbé pártolt magyar hajózási egyesület tagjain kívül alig akad nálunk valaki, aki belhajózási kérdésekkel foglalkozna. A mi közlekedési politikánkban nemcsak elsőrendű és döntő szerepet játszik a vasut, de valóságos versenyszerű ellentét fejlődött ki közte és a hajózás között. Már pedig a vasutak és hajók — bár különböző eszközei a forgalomnak — egyaránt szolgálják annak érdekeit és arra vannak hivatva, hogy a közös cél érdekében egymást kiegészítsék.

Akik ellentétet látnak a közlekedés e két formája között, azok nem ismerik a forgalmi politikának azt az alaptételét, hogy két különböző szállítási mód között ilyen versenyszerű ellentét csak akkor keletkezik, ha ugyanazon árukra, különböző díjtételek mellett, mindegyik azonos értékű előnyöket képes nyújtani. A hajó és vasut között a szállítványok rendszerint az áruk természete és rendeltetése szerint oszlanak meg. Az az áru kerül a vasutra, amely gyors és pontos szállítást igényel és amely éppen az említett ok folytán a drágább szállítást is elbirja; míg a nagysúlyú áruk továbbítására, amelyek az olcsóbb díjtételt már természetüknél fogva is megkívánják, a vízi utat használják fel.

Ezek elvitáztatlan tételek, melyeknek igazságát a külföldön nagyon is felismerték. Kívánatos volna, hogy a vicinális érdekek dédelgetése helyett nálunk is ezek menjenek át a köztudatba.

Köszönettel tartozunk a magyar hajózási egyesületnek, hogy a kötelék tagjait rábirta, hogy az ez évi kongresszust itt Budapesten tartsák meg. Nagyszámú kérdéseket tárgyalnak a három napon át tartó üléseken és reméljük, hogy az a nagy előszóretet, a melylyel a hazai sajtó a kongresszus előkészületeit fogadta, a vízi utak fejlesztése és kellő kihasználása iránt való érdeklődést a magyar közönségbe is átplántálja.

Igaz, hogy Magyarország leginkább nyers terményeket produkál és ez még jó ideig így is marad, de éppen az ilyen tömegárny előnyös szállítására való leginkább a vízi utak. Nagy hátrányunkra szolgál ugyan, hogy hajózható folyóink iránya a nyereszter-mékek kiviteli forgalmának irányával ellentétes, ami a szállítás költségeit fokozza, de ebből nem az következik, hogy a természetes közlekedési utakat elhanyagoljuk, hanem inkább az, hogy ezen a hiányon — úgy mint azt más országokban is tették — okosan tervezett, hajózható csatornahálózattal segítünk.

Iparunk is kezd már kibontakozni a kezdetleges állapotból. Jóság a reményünk, hogy nincs

messzire az idő, amikor iparcikkek tekintetében nemcsak a magunk szükségletét leszünk képesek fedezni, de kivitelre is számíthatunk. És minthogy a nemzetközi versenyben nagy szerepet játszik a szállítási költség, természetes vízi úthálózatunk olyan előnyt nyújt, mely versenyképességünket — a nyugat kedvezőbb gyártási feltételeivel szemben — hathatósan fokozza.

Azoknak az ellenvetéseknek sem szabad nagy jelentőséget tulajdonítani, hogy a szabad hajózás ezeket az utakat a külföldi versenynek is megnyitja. Mert eltekintve attól, hogy a távolságok azért nem szűnnek meg és a kis távolság előnye mindig megmarad, okos forgalmi politikával a nemzetközi víziközlekedés nagy részét is magunkhoz vonhatjuk, ami által — célszerű intézkedésekkel — érdekeinket szolgáljuk.

Igaz, hogy az a közlekedési politika, amely eddig nálunk divott, hogy pl. Bajánál és Báltaszék-nél a Dunától pár kilométernyire megszüntették a vasuti vágányt, a helyett, hogy azt a partig vezették volna, kárhözátandó, s elítélendő az a tény is, hogy az átrakásra legkedvezőbben fekvő dunamenti városoknál a forgalomban nélkülözhetlen, bár legegyszerűbb kikötői berendezésekről sem gondoskodtak. Ez a körülmény a gazdasági fejlődésre szükséges eszközök fel nem ismeréséről tanusodik.

Nemcsak a fővárosban, hanem a vidék erre alkalmas helyein is, a hajóközlekedés és a vízi utak kellő kihasználására a forgalmat megkönnyítő intézményeket kell létesítenünk és ezeket a városokat az úthálózatok és vasutak gócpontjaivá kell tennünk, hogy így a szárazföldi és vízi utakat egymással szerves kapcsolatba hozzuk.

Meg kell alkotnunk valahára a belhajózási törvényt is, mert ha a hajóközlekedés nem nyújtja a kellő jogbiztonságot, akkor ezt csak kivételesen és akkor veszi igénybe a közönség, a mikor el nem kerülhet. Meg kell továbbá honosítani nálunk is a hajórajstromok intézményét, mert különben a hajótulajdonos, akármilyen nagyértékű hajója legyen is, arra hitelt sem kap stb.

Mindezek a dolgok természetes követelményei a helyes forgalmi politikának, amelynek a vízi utak fejlesztése, a hajózási érdekek gondozása éppen hazánkban nélkülözhetlen posztulátuma. Csodálatos, hogy ezekkel az általános jelenségekkel elvekkal nálunk eddig a közvélemény milyen keveset foglalkozott.

A hétfőn megnyíló kongresszusban sok olyan külföldi szakember fog részt venni, akik Németország és Ausztria vízi úthálózatának kibővítésén évek óta sikeresen fáradoznak. Óhajtható volna, hogy vendéglátó hajóink ne csak azt mutathassák meg a külföldi vendégeknek, amivel a természet bőkezűsége megajándékozta az országot és a fővárost, hanem azokat az intézményeket is, amelyeket kitartó munkával és okos politikával, a természetes előnyök további kihasználása végett mi magunk alkottunk meg a vízi közlekedés céljaira.

De ez sok fontos teendő miatt ez idő szerint még csak jámbor óhaj. Pedig a közlekedésügy terén nem alkalmazható az a tétel: *in magnis et voluisse sat est*, mert itt az akarat csak elméleti jelentőséggel bír. De a hol még az akarat sem ébredt a kellő öntudatra, ott ezt kell első sorban felébreszteni. Erről kell meggyőzni nálunk az irányadó köröket és e tekintetben bizonyára a közvéleményre is hatást fognak gyakorolni a belhajózási kongresszus tárgyalásai.

Dr. Török Emil.

Pozsony, szeptember 2.

A német-osztrák-magyar hajózási kötelék Budapesten tartandó negyedik ülésére randuló külföldi köteléki tagok ma részben hajón, részben vonaton Bécsből Pozsonyba érkeztek, hogy a téli kikötőt és erdészeti kiállítást megtekintsék. Hajón jöttek a württembergi, bajorországi és badeni kormányok képviselői, Bécs, Prága, Nürnberg, Lübeck, Drezda, Frankfurt, Stettin, München és Stuttgart városok polgármesterei, hajózási egyleteinek küldöttei s több német egyetem tanárai, kiket Pozsony város küldöttei fogadtak. A tegnapi és mai pesti és bécsi vonatok száznál több vendéget hoztak, kiknek fogadására Pozsony város egy másik küldöttség élén *Thaller* polgármestert küldte ki. A déli pesti gyorsvonattal érkezett *Matlekovics* Sándor, akit a pályaudvaron *Biró* kereskedelmi miniszteri tanácsos, *Kovács* műegyetemi tanár, a hajózási egyesület igazgatója, *Egervéde* kereskedelmi miniszteriumi főmérnök, dr. *Herzfeld* egyesületi titkár és *Thaller* polgármester fogadtak.

A polgármester üdvözölte *Matlekovics* Sándor titkos tanácsost, aki megköszönte a szíves fogadtatást. Délután négy órakor a városház dísztermében *Thaller* a város nevében leüldetett beszédben üd-

vözölte a külföldi és fővárosi vendégeket. Ezután *Matlekovics* Pozsony városának mondott köszönetet a kongresszus tagjainak szíves fogadtatásáért. *Proskovetz* lovag reichsrathi képviselő, a Dunaegyesület elnöke a külföldi vendégek nevében mondott köszönetet az irántuk tanusított magyaros vendégszeretetért.

Ezután megtekintették a téli kikötőt és az erdészeti kiállítást, melyek fölött a vendégek legnagyobb elragadtatásukkal adtak kifejezést. Este hét órakor Pozsony város vendégeinek tiszteletére a Palugyay-szállóban fényes bankettet rendezett, amelyen *Matlekovics* Sándor mondta az első felköszöntőt a királyra és II. Vilmos császárra, gróf *Vay Béla* főispán a vendégeket, *Proskovetz* lovag Pozsony várost köszöntötte fel.

Két család tragédiája.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Bécs, szeptember 2.

A Langegasse tizenhatodik számú házában ma reggel vérbé fagyva találták *Prossinagg* Mária asszonyt, az egykor jó hírnévnek örvendő dr. *Prossinagg* bécsi ügyvéd özvegyét.

A szerencsétlen asszony együtt lakott fivérével, dr. *Schiestl* ügyvéddel, aki most hirtelen eltűnt Bécsből, úgy, hogy minden jel arra mutat, hogy *Prossinagg* asszonyt testvére gyilkolta meg. Azok, akik bejáratosak voltak *Prossinagg* házába, azt beszéltek, hogy egy *Schiestl* ügyvéd, valamint annak tizenöt éves fia és kis leánya igazi odaadó szeretettel viseltették az özvegy nő iránt. Az ügyvédi iroda jól jövedelmezett, az özvegyasszonynak nagyobb vagyona is volt s így az utóbbi időkhöz igazi békés, holdog életet éltek. Néhány hét óta azonban megváltoztak a viszonyok s *Schiestl* ügyvéd háza egyszerre izgatott és zajos szobálatok színhelyévé lett. Maga az ügyvéd folytonos idegeskedésével, kedvetlenségével s örökös kifakadásaival emésztette magát és környezetét. Az ismerősök tudták, hogy az ügyvéd több iparvállalatnak volt részese s a viselkedésében végbement változás okát e vállalatok tönkretűnésében keresték. Köztudomású dolog volt, hogy a *Crikvenice* fürdő finanszírozásánál *Schiestl* dr. körülbelül 70.000 forinttal károsodott meg. Az összeg azonban, melyet az ügyvéd a fürdő céljaira felhasználhat, nem kizárólag az ő tulajdonát képezte, hanem az özvegyasszony pénze is bele volt fektetve a vállalatba. Azon időtől, mikor a fürdő vállalat megbukott, *Schiestl* ügyvéd mindenki észrevette a változást és mi sem természetesebb, minthogy a dolgok összefüggését hamarosan kitalálta.

Tegnap délután *Schiestl* ügyvéd még meglelt a *Renngasse* második szám alatt lévő irodájában. Utasításokat adott embereinek s különösen azt hangsúlyozta, hogy a határidők nyilvántartására vigyázzanak s ne mulasszák el a tárgyalásokat. Délfelé eltávozott az irodából s ekkor még visszavált, hogy valószínűleg délután nem jöhet be, de vasárnap délelőtt okvetlen visszatér s csak azután megy tizenégy napi szabadságra. Az irodából távozva nővérehez ment ebédelni. A szobaleányának meg hagyta, hogy utazzék el azonnal *Purkersdorf*-ba s hozza haza aranyóráját, melyet ott felejtett. A szobaleány csakugyan el is utazott s *Schiestl* ügyvéd egyedül maradt nőjével. Délután öt óra felé látták a lakók, hogy *Schiestl* elhagyta a lakást. Akik látták azt mondták, hogy feltűnően halvány volt s mintha romegett volna. A lakás ajtaját gondosan bezárta s távozott. Ez időtől az ügyvédet senki sem látta a házában.

A szobaleány estefelé tért vissza *Purkersdorf*-ból, de természetesen óra nélkül. Feltűnt neki, hogy a lakást zárva találta, de mert gazdáik gyakran későn jöttek haza, belenyugodott a dologba s a vonatokat. Reggel azonban mégis gyanut keltett benne, hogy háziasszonya nem hívja, a hálószobáján kopogtatott tehát s miután választ nem kapott, megnyitotta az ajtót, de az be volt zárva. A másik szobában urnője kimenő ruháját látta s ebből azt következtette, hogy *Prossinagg* asszony itthon van. Fellármázta a házat, jelentést tettett a rendőrségnek s kinyitatta a hálószoba ajtaját. A szobában halva feküdt *Prossinagg* né. Mindkét halántékán és nyakán lösebek voltak láthatók. A hulla egy törülköző-kendővel volt leterítve, bal keze szívére téve. Jobb kezében szemüveget tartott. Amint később megállapították, az ajtót kívülről zárták be, s így kétségtelen, hogy az ajtó kulcsát csakis a gyilkos vihette el.

A házában lakó asszonyok közül az egyik azt vallja, hogy öt óra felé lövések zaját hallotta.

Bécs, szeptember 2.

Prossinagg Mária asszony negyven éves volt. Testvéreose tegnap sürgőnyileg hívatta haza *Marburg* vidékéről. Hogy dr. *Schiestl* előre megfontoltan és

fervszerüen vitte véghez a gyilkosságot, az bizonyítja, hogy a szabályt koholt ügyben Purkersdorfa küldötte, a szakácsnak pedig, aki estefelé szokott a lakásba jönni, azt írta, hogy ma valamelyik vendég-lében lesznek vacsorán s így felesleges, hogy feljőjön.

A hullát délelőtti tíz órakor találták meg. Dr. Schiestl még tegnap délután fél ötkor látták Bécsben s valószínűnek tartják, hogy akkor jött lakásáról s így a gyilkosságot négy és fél ót közt követte el. Minthogy az áldozat szobájában fegyvert nem találtak, valószínű, hogy Schiestl magával vitte azt a revolvert, melylyel nővére életét kioltotta. A hullát dél felé az Allgemeine Krankenhausba szállították.

Bécs, szeptember 2.

A Schmelzen ma reggeli nyolc óra tájban egy körülbelül negyven éves, jól öltözött férfi hulláját találták meg. A halott halántéka át van löve. Azt hiszik, hogy Schiestl ügyvéd holtteste.

Bécs, szeptember 2.

A Schiestl ügyvéd irodájában járt bizottság kiderítette, hogy az ügyvéd ma reggeli hat órakor irodájában volt s ott okmányokat étgetett el. Az iroda ajtóit hivatalosan lepecsételték. Schiestl ügyvéd egy kisebb vidéki takarékpénztár ügyésze volt.

Bécs, szeptember 2.

A dr. Schiestl ügyében megindított vizsgálat arra a meglepő feltevésre ad okot, hogy Schiestl nővérenek beleegyezésével követte el a gyilkosságot. A Rakavinkol közelében lévő vasuti alagutban különben megtalálták a szerencsétlen ügyvéd holttestét is. Valószínű, hogy Schiestl abban a percben követte el az öngyilkosságot, mikor a vonat berobogott az alagutba. Egy zárt borítékba rejtett levelében azt írja Schiestl, hogy nővérenek és gyermekeinek vagyona pénzeszkényében megvan.

Számozott? Számozatlan?

— Jelenet. —

A számozatlan bérkocsis is számot kapnak, de elrejtethetik a kocsi belsejébe.

A főváros.

Egy ur: Nini, önnek ily jól megy a dolga? Számozatlan kocsija van?

A másik: Bizony. Azaz nem számozatlan.

Az egyik: Hisz nincs rajta szám!

A másik: Éppen azért nem számozatlan. Rajta nincs, de benne van. Tehát mégis számozott.

Az egyik: Ha száma van, akkor számozott. Mivel azonban nincs rajta szám, tehát számozatlan.

A másik: Értsen meg: számozott, de számozatlan. Amolyan keresztelés . . .

Az egyik: A számozatlanság kizárja a számozottságot. Ha számozott, akkor nem számozatlan. És ha számozatlan, akkor nem számozott. Ha van száma, akkor miért számozatlan és ha számozatlan, akkor miért van száma? És ha nincs, akkor miért van? Mi az, ami van, ellenben nincs? És viszont mi az, ami a mellett, hogy nincs, van? Ha számozott, akkor miért nem számozott és ha nem számozatlan, akkor miért számozatlan?

A másik (bárgy mosolygós): Számozott . . . hámozott . . . hámozatlan. Én vagyok a római pápa.

Az egyik: Barátom, ön már beleőrült. Csak örültem ember mondatja, hogy ő a római pápa, mert én vagyok a római pápa!

(Mind a kettő beleőrültén, mind a kettőt kiviszik a Lipótmezőre egy számozott bérkocsin.)

—o—

FŐVÁROS.

(*) Rökk-Szilárd alapítvány. A fővárosi tanács ma írta ki a Rökk-Szilárd-féle fővárosi tisztviselők és szolgák özvegyei és árva segélyezésére tett alapítvány évi kamataira a pályázatot. A kamatok összege fejében 1292 frt 58 kr. áll most a tanács rendelkezésére, melyből a fővárosi tisztviselők szegényebb sorsu családjai és árva családoként 100 forint, a szolgák özvegyei és árva pedig családonként 40 forint egyszer s mindenkorra szóló segédlemben részesülhetnek. Gyermektelen, vagy olyan özvegyek, kiknek csupán nagykoru gyermekeik vannak, segélyt nem kaphatnak; olyan özvegyek azonban, kiknek gyermekük nagykoru ugyan, de nyomorék és keresetképtelen, a pályázatban részt vehetnek. Vagyontalan árva pályázati kérvényeit csak abban az esetben veszik figyelembe, ha kiskorúak, vagy ha anyjuk még nagykorúságuk elérése előtt szintén elhalt. Végre számot tarthatnak még segélyezésére az olyan nagykoru árva is, kik anyjuk halála előtt már testi, vagy szellemi fogyatkozásban szenvedtek s e miatt keresetképtelenek, közjótékonyági intézetben azonban elhelyezve nincsenek. A pályázatosokat szeptember 30-án déli 12 óráig lehet

beadni az újraválasztás földszint 3. ajtó szám alatt levő tanácsi iktató hivatalban. A pályázati kérvényekhez mellékelni kell az özvegy házasságlevelét, a gyermekek keresztlevelét; ezenkívül közokirattal kell igazolni az elhalt férj és apa hivatali állását; csatolni kell az illetékes kerületi előjáróság szegénységi és erkölcsi bizonyítványát, végre esetleg a beteg gyermekekre vonatkozólag a kerületi orvos bizonyítványát, melylyel keresetképtelenségüket igazolják. Ugy a folyamodás, mint mellékletei bélyegmentesek.

SZÍNHÁZ, ZENE.

**** Szeptember 16-tól — december 31-ig.** Tessék megnézni ezt a két dátumot: negyedfél-hónapi időköz határol! Ez a három és fél hónap arról nevezetes, hogy ennyi időre terjed *Káldy Gyula* igazgató ur böles előrelátása. A folyó évi szeptember tizenhatodikától december harmincegyedikéig csinált programot *Káldy Gyula* — és hogy mi lesz azontul, azt ő tudja. A programcsinálásnak ez az új módja még hódíthat és megtörténhetik, hogy az igazgató nem akarván magát túlságosan megerőltetni, hétről-hétre csinál majd munkatervet. Mi azonban úgy sejtjük, hogy nagy műintézetek vezetésében a rátszisztemának semmi jogosultsága nincsen és egyszerűen konstataljuk, hogy a kiadott program körülbelül annyi munkaidőre szól, mint amennyi vakáció az igazgató ur élvezett. Istenem, hátha vakációzniok kell majd januárban, hogy kisuíthesék, hogy mit csináljanak februárban?! — A Szilveszter éjszakáig szinre fognak kerülni a *M. K. Operaházban*:

Ujdonságok: I. *A kvácsok sztrájkja*, Beer M. József egyfelvonásu dalműve, (szövegét *Coppé F.* hasoncimű költeménye nyomán írta *Léon Victor*, fordította *Váradi Sándor*), II. *A pernahájdér* (*Der Baerhäuter*), *Wagner* Siegfried háromfelvonásu dalműve, (szövegét szintén *Wagner* Siegfried írta, fordította *Váradi Sándor*), III. *Wöber Ottokár Strandgut* című kétfelvonásos dalműve. (A szöveg is *Wöbertől*.)

Reprizek: I. *Az afrikai nő*. II. *A fekete dominó*. III. *Figaró lakodalma*. IV. *A Rajna kincse*. V. *Siegfried*. VI. *Tell Vilmos*.

A mint látni, a reprizek sorozata sokkalta gazdagabb, mint az ujdonságoké. Nekünk csak az tünt föl az *Operaház* hivatalos kommunikációjában, hogy míg a három ujdonságról kategorikusan kijelenti: *szinre fognak kerülni*, — a reprizekről ezt a formulát használja: *tervebe vannak véve*. Az *Operaház* műsora oly szegény, hogy nagyon örvendenénk, ha ezt a hat reprizt januárig „ki tudná hozni”, amint műnyelven mondják. Kíváncsiak vagyunk nagyon. Majd Szilveszter éjjelén pont éjfélkor utána nézünk a ma beküldött listának. Nagy kár, hogy gróf *Keglevich István* energiája, tudása és művészi lelkesedése az ilyen terméketlen igazgatás következtében nem mutatkozhatik olyan mértékben az *Operaház* játékrendjében, ahogy kívánatos volna és ahogy reméljük, mutatkozni fog nemsokára.

**** Hírek a Nemzeti Színházról.** Hétfőn e hó 4-én Grillparzer *Medea*je némi szerepváltozással kerül szinre, amennyiben Kreuz szerepét *Cs. Alszei Irma*, Görát pedig *Boér Hermin* fogja játszani, ez alkalommal először. *Beregi Oszkár*, a Nemzeti Színház utjonnan szerződött tagja, pénteken e hó 8-án lép fel Szigligeti *II. Rákóczy Ferenc fogsága* című történeti drámájában, mint Rákóczy. E hó 15-én pénteken három egyfelvonásos új vigjáték kerül szinre; és pedig *Hajó Sándortól a Dombai ur felesége*, ezt követi a *Másodvirágzás* K. Borostyai Irmától, a sort bezárja *Gabányi bohózat*os vigjátéka, amelynek címe: *Az anyósok*. Még e hó folyamán felelevenítik *Bartók Kandy Margitját*, a címszerpeben *Jászai Marival* és *Sardou Válynak* el című vigjátékát, amelyben a férj szerepét *Náday* fogja játszani, ez alkalommal először.

**** Népszínház.** A szezon első ugnyvezett telt háza ma volt a Népszínháznak. Pedig egy „ócskaságot” szedtek elő, egy operettet az örökbecsűek közül, amelynek *Hoffmann meséje* címe. *Hegyi Aranka* hármas szerepében valósággal elbűvölte a közönséget. Csodálatosan finom művészete a maga teljességében ragyogott játékában és énekében egyaránt. *Offenbach* muzsikájából nem loptak annyit, mint a monnyit másoltak már *Hegyi Aranka* *Olympiájából* és *Antoniájából* — nem csupán a *Babára* és *Tribyre* gondolunk. A publikum az igazi, muló fogásoktól ment művészetet ünnepele, amikor *Hegyi Arankát* a második fölönas után tiszter a lámpák elé hirta és azután végig tapsolta a fölönas közt, — a vasajtó azonban makrancoskodott. Az előadás egyébként — leszámítva a leszámítandókat — jó volt. *Kovács Mihály* játéka duzzadt az invenciótól és a kvalitásoktól. *Vidor* elemében volt, nemkülönbön *Bárdy Gabi*, *Solymosi* és *Kenedich* szintén jók voltak. A *Hoffmann* meséit pedig ezek után vagyunk bátrak ezennel a mélyen tisztelt *Robertoár* pártfogásába ajánlani. (H—u.)

**** Az Országos Színész-Egyesület új alapszabályai.** Az *Országos Színész-Egyesület* tanácsa ma délután tartott ülésében végigtergálta az új alapszabálytervezetet. Nagyobb vita után kihagyták az új szabályzatnak azt a rendelkezését, hogy a tanács tagok ülésenként tíz korona tiszteletdíjat kapjanak. Vitát keltett még az a szakasz, amely arra kötelezi az igazgatókat, hogy az egyesület által meghatározott szerződési mintát kötelesek használni. Az igazgatók ezt a szakaszt ki szerették volna hagyni, de a tanács többsége a szakasz mellett nyilatkozott. Az új alapszabály tárgyalására még szeptember folyamán rendkívüli közgyűlést hívnak össze.

**** A Magyar Színház ujdonságai.** A *Magyar Színház* legközelebbi ujdonsága *Boucheron* és *Teulmouche* operettje *Agnes néni* lesz, amelylyel *Courtelin*nek *A barack* című egyfelvonásos bohózata egy estén fog szinre kerülni. Az ezután következő ujdonság a *Sulamith* című keleti opera lesz, amelyet *Kövesy Albert*, a *Kisfaludy Színház* igazgatója engedett át a *Magyar Színház*-nak. *Sulamith*ban a címszerep *Komáromi Mariska*, *Abigail* szerepét pedig *Ledofsky Gizella* fogja énekelni.

**** Hírek a Városligeti Színkörből.** A *Városligeti Színkörben* holnap, vasárnap délután negyedfél órakor félárakkal *Jókai Mór* történelmi drámája *Zrinyi Miklós* és a *Szigetvári vértanúk* kerül szinre. Esti nyolcadfél órakor *Rutkai György Holtomiglan* című életképe kerül előadásra *Németh József*nek, a *Népszínház* jeles kómisának vendégfelléptével. — A Színkörben még két igen érdekes darab kerül majd előadásra. *Hauptmann* *Gerhard* híres drámája a *Henschel fuvaros* és a *keringő király* énekes bohózat, *Komor Gyula* fordításában.

**** L. Komáromi Mariska föllépése.** *L. Komáromi Mariska*, a *Magyar Színház* primadonnája rekedtségéből fölléptet és csütörtökön lép föl szabadságideje után először *Rákosi Jenő* és *Szabados Béla* operettjében, a *Bolondban*; szombaton pedig a *Gésák* Mimozáját játssza.

**** Vendég szereplés a Fővárosi Nyári Színkörben.** A *Fővárosi Nyári Színkörben* a hét során érdekes vendég szereplés lesz. *Hegedűs Ferenc*, a *Magyar Királyi Operaház* jeles buffója lép fel két estén és pedig kedden a *Kornevilli harangokban*, mint *Gáspár apó* és szerdán a *Cigánybáróban*, mint *Zsupán*. Ezekre az előadásokra szóló jegyeket már holnap, hétfőn előre meg lehet váltani a színház pénztáránál.

**** Kisfaludy-Színház.** A *Kisfaludy-Színházban* holnap vasárnap két előadás lesz; délután három órakor a *Sulamith*ot adják 74-edszer, este ugyanazt 76-ödször. Az operát mindezt ideig megszakítás nélkül adják. A közönség érdeklődése oly nagy, hogy az igazgatóság az egész szeptemberi műsort a *Sulamith*tal tölti be.

**** A Dalos Színház ujdonsága.** A *Sulamith* iskolát csinál nálunk. A *Dalos Színházban* jövő szombaton kerül bemutatásra az *Eszter* című bibliai melodráma. A darab, melyet *Zöldi Márton* írt, a bibliai *Eszter* történetét tárgyalja, aki *Ahasver* (*Xerxes*) perza király neje lett s megmentette a zsidókat *Háman* bosszúja elől. A melodrámahoz *Singer Nándor* szerelte a zenét, mely részben egyházi, részben világi zsidó melódiákból áll. Ez énekek között van a híres fogadalmi dal (*Kol nidre*), melyet negyven tagu kar énekel. Az énekzövegek verseit *Merei* (*Merkel*) *Adolf* írta. A darab jelmezei és díszletei *Doré* bibliai illusztrációi után készültek.

**** Új zeneművek.** Megjelent *Bárd Ferenc* és testvére zeneműkereskedésében *Kossuth Lajos*-utca 17. sz. *Goldfaden* *Sulamith* opera ének és zongorára 2 füzetben, füzetje 1 frt 50 kr, *Elsie Leslie* *Marsch* 1 frt, *Ich bin kein English Lady* *Leslie* kupléja, 1 frt, *Crisantem keringő* a *Géza* gimnázium operettje 1 frt 20 kr, *Monte Cristo keringő* 1 frt, *Angol patrol* *Rapoli* induló 1 frt 20 kr, *So ein Schleicher* keringő 90 kr, *Pete Lajos* *Feske* madár és más 3 dal 1 frt, *Dóczy* 3 dal *Nádfedele*s kis házikóm, *Fiedlénék* és *Feske* madár 1 frt, *Dóczy* 3 új dal *Panaszkodik* a *furulyám*, *Magas* a *kaszárnya* és *Barna* kis lány levelet írt 1 frt. A fonóba szól a nóta 30 kr. Miért is szeretlek oly nagyon 30 kr. *Sugja* a *fülébe* 30 kr.

**** Színházak műsora.** *Nemzeti Színház.* Hétfőn: *Medea*. Kedden: *Agglegények*. Szerdán: *Constantin abbé*. Csütörtökön: *Bánk bán*. Pénteken: *II. Rákóczy Ferenc fogsága*. Szombaton: *A tassyáros*. Vasárnap: *A dolovai nábob leánya*.

Vigszínház. Vasárnap: *A férj vadászni jár*. Hétfőn: *A férj vadászni jár*. Kedden: *Az Arany Kakas*. Szerdán: *A férj vadászni jár*. Csütörtökön: *Mozgó fényképek*. Pénteken: *Az Arany Kakas*. Szombaton: *A férj vadászni jár*. Vasárnap: *Mozgó fényképek*.

Népszínház. Vasárnap délután: *Huszárcsiny*. Este: *Görög rabszolgá*. Hétfőn: *Lili*. Kedden: *Görög rabszolgá*. Szerdán: *Fehér csirke*. Csütörtökön: *Görög rabszolgá*. Péntek délután: *Betyárvilág*. Este: 1848. *Hadak útja*. Szombaton: *Nap és Hold*. Vasárnap délután: *Próbaházasság*. Este: *Nap és Hold*.

Magyar Színház. Vasárnap: *Tilos a bemenet* (másodsor). Hétfőn: *Tilos a bemenet* (harmadsor). Kedden: *A Gyurkovics-lányok*. Szerdán: *Tilos a bemenet*. Csütörtökön: *L. Komáromi Mariska fölléptével a Bolond*. Pénteken: *Tilos a bemenet*. Szombaton: *L. Komáromi Mariska fölléptével a Gésák*. Vasárnap: *Tilos a bemenet*.

Fővárosi Nyári Színkör. Vasárnap délután: *Hunyady László halála*. Este: *A beszélő kut* (harmadsor). Hétfőn: *A dolovai nábob leánya*. Kedden: *(Hegedűs Ferenc, a Magyar Királyi Operaház tagjának fölléptével) A Kornevilli harangok*. Szerdán: *(Hegedűs*

Ferenc felléptével. A cigánybáró. Csütörtökön: *Ijabb Fromont és idősh Rislér*. Péntek délután: *Doktor Szeleburdi*. Este: *A baba*. Szombaton: (*Szakács Andor jutalomjátékául*) *Lear király*. Vasárnap délután: *Boszorkányvár*. Este: *Gyásznap* a királyi halálának évfordulóján és *IV. László*.

Tilos a bemenet!

— A Magyar Színház premiéreje. —

Budapest, szeptember 2.

Két friss, fiatal tehetség pattant ki ma este, az évad legelső bemutatás-estéjén, az énekes színpadra. Mind a kettő egészen új ember azokon a csábító, de annál veszedelmesebb deszkákon, amelyeken gyakrabban kísért a bukás, mint a siker szerleme.

Ez a két új ember: *Mérei* (Merkei) Adolf és *Huszka* Jenő. Az előbbihez, a mi *Kladónkhoz*, akinek franciás eszritje nem egyszer oszlikládozta meg lapunk olvasóközönségének nevető-idegeit, bennünket a barátság gyöngéd kötelékei fűznek. Ő ott volt köztünk, akik megszűlni segítették a mi *Budapesti Naplónkat* és első színpadi sikerének ezen a legedőbb estéjén senki nem nyujthatja neki több szeretettel az elismerés babérját, mint mi, az ő volt kollégái. Mi, akik tépelődni láttuk szerkesztőségbeli íróasztala mellett, midőn színpadi sikerekről volt szó s mi, akik biztattuk:

— Csak bátran neki! Aki sikert akar aratni, annak nem szabad félni a bukástól...

S az a bátorság, amelylyel neki vágott a színpad örvényének, mindjárt első darabjánál meghozta neki a színpadi sikert.

A *Tilos a bemenet!* szerzője a leghatározottabb bohózatírói tehetség. Ez a tehetség persze — tőlünk meghallgathatja az igazságot — ma még egész féktelenségében száguldoz a színpadon s attól való féltében, hogy keveset talál nyujtani a közönségnek, összehord mindent, ami a keze ügyébe esik: szubtilitást és groteszkot, magasra szárnyaló poézist és alant drasztikumot, igazi eszrit-t és hajmeresztő szó-viccet, de ebben az összevisszaságban kétségtelesen fel lehet ismerni a talentumot, amely hivatva van arra, hogy a magyar bohózat irodalmát a legjobb ízű darabokkal gazdagítsa. (Ha *Herczeg* Ferenc a modern magyar Shakespeare, ő bizvást lehet valamikor a magyar Bisson.)

A *Tilos a bemenet!*-ben annyi a bohókás, jókedvű ötlet s itt-ott olyan egészséges bohózat helyzet kerekedik ki, hogy kezdő színpadi szerzőnél szinte meglep bennünket.

Darabjának a hőse egy fiatal festő, akit az a bohózatokban már nem szokatlan baleset ér, hogy két órával az esküvője előtt betoppan hozzá a régi szeretője. Ez a szeretetreméltó hölgyecske természetesen férjes asszony s ebből a kényes helyzetből, amelyet az a körülmény komplikál, hogy a szeretetreméltó hölgyecske férje, Bogár Cézár végrehajtó, ugyanakkor lepecsételi a házasság piktor lakását, fonódik a darab eseménye.

A festő újdonsült feleségével hotelbe kénytelen menni, mire az elhagyott szerető nagy bosszuszomjában értesíti a csendőrséget, hogy a párocska öngyilkosságot akar elkövetni. A piktor a csendőrök elragadják nászéjszakáján a kisaszony-felesége mellől, az elhagyott szerető összecsucukja magát a festőjével, mialatt Bogár Cézárt az újdonsült menyecskével zárják el, míg a bohózatos összevisszaságok után a fiatal házasság megkezdhetik mézes-heteiket. Mert hát, mint a darabban mondják:

— Már nem tilos a bemenet!

Ennek a mesének a keretében van aztán napidij mellett működő visszhang, (egy felfogadott színházi portás, aki a hotel erkélyével szemben levő fáról adja vissza a hangot), a szakállas asszonyba szerelmes csendőr s végre egy szakállas asszony, akinek elengednek a szakállával együtt — őt magát is.

Mondtuk, hogy *Kladó* barátunk a bohózat után való szertelen keresésben bele-belebotlik egy-egy kátyuba, amelyből csak a jó ízlés rovására lehet kikecmelegni, — de ez a szertelenség a kezdő szerzőnek sokat *markolni akarásának* szinte természetes következménye. Ezt a szertelenséget le fogja róla csiszolni a színpadi rutin s nem igen fogunk csalódni benne, ha azt mondjuk, hogy a *Tilos a bemenet!* fiatal szerzőjében egy elsőrangú bohózatírók rejteződik.

A darabba egész sereg énekeszám van beleszöve, amelynek szerzője *Huszka* Jenő. Egy pár édesenlány keringő, dal, kuplé: mind csupa franciásan könnyed és finom kompozíció, úgy hogy szerzőjükben egy igazi zenei tehetség fejt ki előttünk sokoldalúságát. Olyan tehetség, amelyről még sokszor lesz szó.

Az est zajos volt. A közönség, mintha csak nagyon meg akarta volna édesíteni a két kezdő-szerzőnek első színházi estéjét, elismerésének minden melegségével kísérte végig a darabjukat.

A szerzőkön kívül, — akinek nagyon sokat köszönhetnek, — *Ledófsky* Gizella volt az est ünnepe, aki a felszavazott végrehajtó feleségét játszotta. Ő nemcsak „vitte”, de diadalra vitte a darabot. Ennek a fiatal művésznőnek, a mai színházi és kritikai állapotok mellett, nincs rózsákkal telehintve az útja. Nagynehezen eresztik előre, mint minden igazi nagy tehetséget, de azért meg vagyunk győződve róla, hogy fel fogja küzdeni magát a legelső közlé. Ha itthon nem, hát a — külföldön. A hogy a *Magyar Színház*-nak ez s kis szubrettje ma este Bogár Cézár ur „férfi-éhes” feleségét játszotta s ahogy kupléit (*A Rubikon! Tilos a bemenet! Van-e mondani valója!*) énekelte — úgy a szöveg finom pointirozásában, mint ének dolgában — kevés művészön van ma a magyar operett-színpadon, aki vele ebben vetekedhetnék. A közönség valósággal ünnepelte s a mai estén kétségkívül egy nagy lépést tett előre a magasságba, amely felé művészpályáján indulóban van. Kupléit háromszor-négyszer ismételték s a nagy taponon kívül virágokat is kapott.

A többi szereplő közül *Ráthonyi* és *Rózsahegyit* említjük első sorban. Az előbbi szokott szeretetreméltóságával játszotta a festőt, *Rózsahegyit* pedig (Bogár Cézár) ma este újra bizonyoságot tett izmos művészi tehetségéről. Ez a fiatal színész nem „hasogatja” a kulisszákat, hanem egyszerű, természetes eszközökkel dolgozik. És ez az igazi művészi hatás. *Bilkei* Irén újdonsült menyecskéjében sok báj és különösen második felvonásbeli keringőjét izléssel, szépen énekelte. Kacagató figurát csinált *Hangos Demeterből* *Besseney* s jözüek voltak *Mátray* és *Odry* a csendőrök szerepében. *Szilassy* Róza (Mártha) jeles volt, mint mindig. *Láng* Eta a szakállas asszony vaskos komikumában „remekelt.” *Dezseri* Irén (Gál István), aki különben jó színész, ez egyszer jobb ha hallgatunk. *Kardos* egy csendőrhadnagy kis szerepében jó volt.

A szerzőket sokszor hívták s ami ritkaság, még az utolsó felvonás után is.

(M—s.)

HADÜGY.

× **A hadgyakorlatokról.** A Garamvölgyben *Frigyes főherceg*, tábornaszernagy fővezetése alatt jelenleg járaban levő hadgyakorlatokban a cs. és kir. 14. és a m. kir. 37. gyalog-hadosztályok, a cs. és kir. 33. hadosztálynak egy része (65. gyalog-dandár), az 5. tábori-tüzér-dandár, a cs. és kir. 5. és végre a m. kir. 2. huszár-ezred vesznek részt. A hadgyakorlatra kivonult csapatok állománya körülbelül 550 tisz, 12,000 legény, 1200 ló és 64 ágyú. A gyakorlatok bevégzése után, szeptember 12-én, a gyalogság és 2. sz. honvéd-huszár ezred a vasuton és pedig: *N.-Salló A.-Várád, Mánya, N.-Surány* és *Párkány-Nána* állomásokról, a többi csapatok pedig gyalog-menetekkel térnek vissza állomásaikra.

A csehországi hadgyakorlatok.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Reichstadt, szeptember 2.

Ő felsége ma reggel nyolc órákor, dacára a permetező esőnek, nyitott kocsiában a három kilométernyi távolságban levő Brimsbe hajtatott, a hol lóra szállt. A fővezetéség s a külföldi katonai attasék szintén kocsi mentek Brimsig. A gyakorlat lefolyását a Kapellenbergről nézték. A főhercegnő lóháton voltak a gyakorlótéren.

Ő felségét utközben a naponta gyülekező nagy sokaság lelkesen üdvözölte. Ő felsége előbb a Pless-Schowjka magaslatokra ment, majd délelőtti 10 órákor a Lindenautól keletre eső magaslatra, ahol délutáni 2 óráig kísérte figyelemmel az események fejlődését. Az uralkodó, aki bámulatos könnyedséggel bírta ki a nyolc órai lovaglás fáradalmait és a legjobb egészségnek örvend, a kedvezőtlen időjárás dacára majdnem folyton nyeregben ült, ismételt megtekintette a közelében levő csapatokat és az összes fegyvernemek harci mozdulatait szakadatlanul a legelősebb figyelemmel kísérte, aminek időnként találó, bíráló megjegyzésekkel is kifejezést adott.

Ő felsége Brimsben leszállt a kocsiról és kíséretével a Kapellenbergre lovagolt, hol a hadgyakorlat fővezetősége és a 9. hadtest törzskara állott. A messze vidékről egybesereglett óriási közönség a hegyesucson sűrű tömegekben kitartott az időjárás kedvezőtlenége ellenére is.

Dél felé ő felsége elhagyta a Kapellenberget és csakhamar felhangzott rendeletére a hármas kürt-

jel, mely a cseh hadtestgyakorlatok befejezését hirdette. A Kalvarienbergen, hová ő felsége visszatért, mindkét hadtest összes csapatparancsnokai és vezérkari tisztjei, a döntnökök és a tudósítók a hadgyakorlat fővezetőségével együtt, az uralkodó köré gyűltek, aki a gyakorlatok lefolyása felett legteljesebb megelégedését és elismerését fejezte ki és elrendelte, hogy ezt a csapatoknak tudomására hozzák. A közönség viharos üdvözlése közt lovagolt ezután ő felsége az ünnepiesen feldíszített *Brims* községbe és onnét a legszűkebb kísérettel meglátogatta *Gabel* városát. Délután 3 óra felé ő felsége visszatért az udvari szállásra.

A mai nap eseményei nemcsak a vonzó és tanulságos helyzeteknek egész sorára vezettek, hanem összefüggésükben a komoly háború képét tüntették fel. A parancskiosztás felette éleszerű volt, a csapatok magatartása minden tekintetben példás, ami annál figyelemre méltóbb dolog, mert a terep, melyen a mai hadgyakorlat lejárásodott, igen érdekes alakulatokat tüntetett ugyan fel, de mozogni rajta csak igen nehezen lehetett. A rendelkezések a támadások újra felvételét jelentették. E rendelkezések végrehajtására a 9. hadtest parancsnoksága a *Schowjka* körül és *Schowjka* körül keletre reggeli 8 órára készenlébe helyezte két gyaloghadosztályt indította utnak. Reggeli fél kilenkor megszóltak a 8. hadtest ágyui a Bokvontól nyugatra eső magaslatokról; egyúttal ugyane hadtest gyalogságának egy része a *Schowjka*-neuschiedeli út felé tartott. A 8. hadtest parancsnoksága, amely eleinte tudvalevőleg a 19. gyaloghadosztályt *Burgstein* felé, a 21. gyaloghadosztályt pedig a *Szlavicek*-hegy felé indította utnak, sejtve a hadereje zömöknek jobb oldalát fenyegető veszélyt, elrendelte, hogy a balszárnyon levő hadosztály *Pihlen* át kanyarodjék be és mind a két hadosztály *Schowjka* irányában támadjon. A 19. gyaloghadosztálynak egy dandára mint hadtesttartalek hagyatott hátra. Délutáni 1 óra felé már javában folyt a tüzéségi és gyalogsági tűzharc. Az időjárás kora reggel óta igen kedvezőtlen volt. Sűrű köd fűdte a hadgyakorlatok egész területét, melyhez csakhamar nagy záporosd járult, ami felette megszorította a kilátást és ezzel megnehezítette a felderítő szolgálatot. Dél felé részben kiderült az idő. Dacára a mostoha időjárásnak azonban a csapatok mindvégig nagyon jól néztek ki és tartásuk kitünő volt.

A hadgyakorlatok ma délelőtt véget értek. Mielőtt azonban döntésre került volna a sor, ő felsége lefuvatott. A kürtjel csakhamar eljutott mind az 52.100 katoná füléhez, aki a harci játékban részt vett. A két hadtest annyira közel jutott egymáshoz, hogy tíz perc alatt majdnem az összes magasabb parancsnokok és döntnökök ott voltak ő felsége körül a Kapellenbergen. Ő felsége lovon ült, oldalán *Rajner* főherceggel, báró *Beck* tábornaszernaggyal, a vezérkar főnökével, báró *Krieghammer* lovassági tábornok közös hadügyminiszterrel és *Windischgrätz* herceggel; előtte a két hadtestparancsnok, a kitünő kinezésű *Ferenc Ferdinánd* főherceg és *Klobas* altábornagy; köröskörül több mint száz magasrangú lovas-tiszt és némi távolságban a lakosság ezrei, akik boldogok voltak, hogy uralkodójukat láthatták.

Amikor 1/12 órákor ő felsége lefuvatott, a Kapellenbergen gyülekező tábornokokhoz, vezérkari tisztkehez és csapatparancsnokokhoz körülbelül a következő szavakat intézte:

A két hadtestnek imént véget ért hadgyakorlata rendkívül kellemes és örvendetes benyomást gyakorolt reám. A két hadtestparancsnok fogadja teljes elismerésemet a helyes és ügyes vezetésért, valamint a világos, rövid és velős parancskiosztásért; a csapatok és parancsnokaik fogadják köszönetemet és teljes elismerésemet kitartásukért, jó magatartásukért és a csapatok helyes felhasználásáért. Ez mindkét hadtest csapatainak még ma parancsban tudtul adandó.

Ismétlem köszönetemet.

Holnap Reichstadtban megvitatták a lefolyt hadgyakorlatok tanulságait.

Reichstadt, szeptember 2.

Ő felsége délutáni 1 órákor érkezett *Gabelba*. Az uralkodó a polgármester üdvözlő beszéddel fogadta. A lakosság lelkesült örömrivalgása között vonult be ő felsége az ünnepiesen díszített városba. Az uralkodó *Gabelben* való megállása miatt nem vett részt a két órákor felszolgált hadgyakorlati ebéden, amelyen *Ferenc Ferdinánd* főherceg elnökölt.

Reichstadt, szeptember 2.

Este ünnepi kivilítás és nagy fátylászmenet volt. Ő felsége *Mária Terézia* főhercegnő társaságában megjelent az ablaknál és katonásan köszönt, azután magához hívatta a polgármestert és az egyesületek elnökeit és kegyesen köszönetet mondott a lojalis tüntetésekért.

Reichstadt, szeptember 2.

Ferenc Ferdinánd főherceg a 8. hadtesthez távozására a következő bucsu-parancsot intézte:

Büszkeséggel és örömmel töltött el, midőn ő felsége kegyes volt a 8. hadtest parancsnokának a hadosztálygyakorlatot, az előnyomuló

menetek és a hadtestgyakorlatok idejére reám ruházní. Már előbb is kétszer volt szerencsém a 8. hadtest kötelékében szolgálni és ezek az idők különösen becses emlékeim közé tartoznak azért, mert mindig és kivétel nélkül a legteljesebb, korlátlan odaadást a legfelsőbb szolgálat iránt és igaz katonai szellemet tapasztaltam itt. Örömmel konstatafhatom, hogy mostani parancsnokságom alatt is újlag láthattam, mint ápolják az összes valódi katonai erényeket a 8. hadtestben. Midőn tehát most a legkegyelmesebb hadurunk legteljesebb megelégedésére végrehajtott hadgyakorlatok befejezése után ismét átadom a parancsnokságot, kötelességemnek tartom, hogy az összes tábornokoknak és tiszteknek a mindenkor helyes vezetésért, az egész derék hadtestnek pedig a kifogástalan magatartásért legmolegebb köszönetemet fejezzem ki. Ferenc Ferdinánd főherceg, lovassági tábornok.

SPORT.

A holnapi versenyek. Măskor, ha vége az augusztusi futtatásnak, pihenőre térnek boxjaikba a turfmanek; lezárják kis üzleti számadásukat és várják az ősi Leger meetinget, amikor kopaszak a fák és jobbák a tipek a bookmakering körül. Ez idén eszükbe sem jut még az embereknek a Leger, van eddig még annyi lóverseny, hogy Rothschild is broken dawn lehet, nemcsak az a szegény turfman, aki legfeljebb Zászlóson szedte meg magát a nyári meetingen. Így holnap — ami még talán nem is esett meg a ticketek világában — egy napon három lóverseny is lesz, amely felé kötelei figyelmével fordulnia a sportsmannek, hogy ha nem akar elmaradni a világtól. Bécsben és Alagon holnap kezdődik az ősi meeting, Szegeden pedig a kiállítás alkalmából lesz futtatás, pendantja az alagi lóversenynek. A legérdekesebb természetesen a bécsi lóverseny, melynek mindjárt holnapi napján a nagy bécsi handikap is eldől. Értesülésünk szerint a következő lovak vesznek részt a versenyben.

Gagerl 60¼	lov.	Smith
Mindegy 56¼		Hyams
Gonosz 56		Sharpe
Moring 55½		Clerninon
Kissaszony 55¼		Wilton
Napfény 53		?
Néni 51		Rumbold
Áldomás 50		?
Dalfy 50		Gilchrist
Vert Vert 50		Poole
Canterbury 49		?
Fanny 45¼		Prudames.

Sok ló fut ugyan, de ha kilókkal lehet számítani a turfon, akkor másnak, mint Néninek vagy Gomosznak nem szabad a versenyt megnyerni. Mindkét ló pompásan futott Budapesten, ha csak második helyre is; győzelmüket pedig éppen ez teszi valószínűvé, mert nem kell tulsulyt vinniök. A lóközül pedig Néni terhe látszik legkedvezőbbnek. A bécsi meeting első napjának típei a következők:

- I. Kamukhero—Häng' á' ...
- II. Savoyard—Inca.
- III. Néni—Gonosz.
- IV. Gecko—Sweetheart.
- V. Modor—Tiamo.
- VI. Mirkó—Orchej.
- VII. Maz—Marchionna.

Ha mint sport a bécsi futtatás a legérdekesebb, akkor mint mulatság az alagi a legkedvesebb minden jóra való turfman előtt. Itt nem pusztán üzlet a turf, hanem kirándulás és mulatság is, ahol nem veszi az ember olyan komolyan, ha kevesebb ló indul, vagy keveset fizet a totalizátor. Sőt holnap alkalmasint mindkét dolog megtörténik, mivelhogy a Geist-istálló nagyon dominál a programon. Ha pedig a Geist-istálló dominál, akkor rendszerint kevés ló fut és keveset fizet a totalizátor. Az alagi nap típei különben a következők:

- I. Geist-istálló—Aszfaltbetyár.
- II. Geist-istálló.
- III. Geist-istálló—Jourfix.
- IV. Geist-istálló—Dilemma.
- V. Geist-istálló—Des Grioux
- VI. Geist-istálló—Corvinus.

Szerencse, hogy Geiszt Gáspár nem szállotta meg Szegedet is, különben ott is a Geiszt dresdominálna a versenyekben. A nagyobb istállók közül itt csak a Rohonczy Gidás és Pejaceviché van képviselve, ezek alkalmasint nyerni is fognak néhány versenyt. A szegedi tipek a következők:

- I. Apollonia—Duty.
- II. Ohó—Arkangyalát.
- III. Yvonne—Rohonczy istálló.
- IV. Tiszagyöngye—Beseda.
- V. Rohonczy istálló—Kacér.
- VI. Ozora—Denevér.

A bessélő újság a bécsi és alagi lóversenyekről. A Telefon-Hírműködés tudósítónak telefonjelentésai alapján a bécsi, mint az alagi lóversenyek eredményeiről már holnap (vasárnap) délután 1/4 5 órától 1/2 5-ig, 1/4 6-tól 1/2 6-ig és este 7 órától 1/2 8-ig részletes tudósítást olvasat fel.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ Örökség-tovajlás. Langecker András korcsmáros ellen az a gyanu támadt, hogy Vétsey István örökségét ellopta. Az ügyészesség indítványára a törvényszék megindította ellene a vizsgálatot s a vizsgálat vezetésével dr. Polányi Aladár bírót bízta meg. Dr. Polányi tegnap és ma egész délelőtt vallatta Langeckert, aki váltig tagadta a terhére rótt bűnt. Egyre azt mondja, hogy ő Vétseyt gondozta, aki mindenkitől félt, nem bízott senkiben, értékpapirjait folyton kabátjában rejtgette s éjjelre sem vetette le a ruháját. Gondozásának jutalmául két darab háromezerhatszáz forint értékű részvényt adott neki, a magyar általános biztosító-társaság és a Pannónia viszontbiztosító-társaság egy-egy részvényét. A többi értékpapírok hollétéről nincs tudomása. A vizsgálóbíró elrendelte Langecker ellen a vizsgálati fogságot, aki ebben megnyugodott. Dr. Sik Sándor a vádlott képviselőtében azt kérte a vizsgálóbírótól, hogy a nyomozás során lefoglalt 4800 forint értékű papírokat oldja fel a zár alól s adja ki. Ez a kérvény azonban csak a vizsgálat befejezése után nyerhet elintéztést. A vizsgálóbíró első sorban annak kiderítésén fáradozik, mennyi vagyona volt Vétseynek, amikor Langeckerhez került, mert a rendőri nyomozat során kihallgatott tanuk ellentmondó vallomásából még csak hozzávetőleg sem lehet megállapítani az elkallódott örökség értékét.

§§ Hamis vád. Az Engel bora annyira megrontotta az ország borait, hogy most már minden becsületes borkereskedő is borhamisitónak tartanak. Fischer Mór és Span Károly ezt a közhangulatot akarta kihasználni a gazdája ellen s feljelentette borhamisitás miatt s úgy intézte a dolgot, hogy mikor a pénzügyőrök vizsgálatra jöttek, Fischer Móric, aki pincemestere volt Wassermannnak, nagyban keverte a borokat. Wassermann ellen meg is indították az eljárást, amelynek során azonban kiderült a pincemester huncutsága, miért is Wassermann rágalmazásért váltotta be pincemesterét, akit a törvényszék el is ítél. Az ügy ma került a kir. tábla elé, mely az első bíróság ítéletét helybenhagyta, de a minősítést megváltoztatta s vádlottakat nem rágalmazásért, hanem hamis vádakodásért büntette.

Nyiltér.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

EGYÉVES ÖNKÉNTESÉK

legjobban és legelőszöbe szerezhetők be felszereléseiket az előnyösen ismert **BLUM ÉS TÁRSA** szerb királyi udvari szállító és ó. cs. és kir. Fővezető József főherceg udvari szállítója cégnél.

Budapest, IV. ker. Szt. Lukács-utca 2. szám. Eszterházy-ter. 2. sz. 2.

Szervezőkötelesek — ingyen és bérmentve kapnak oly tárgyszűkeket, mely az egyéves önkéntesek és emyeresre vonatkozó magyar és német szövetség **vető-törvénykönyveinek, utasításainak és folyamatoszávmintáinak** tartalmazza. Mindennemű felvilágosítás legnagyob községgel adatik.

Szt. Lukácsfürdő téli és nyári gyógyhely BUDAPESTEN.

KLEIN-ELYSÉ A LEGJOBB SCHÉG PEZSŐ

Angol uri divat különlegességek a modern igényeknek megfelelőleg Váci-utca 4. sz. a. megnyilt. Szántó János.

Royal Vivóterem Erzsébet-körút 45—47., mely a mai kornak megfelelően van berendezve, megnyilt. Oktatás kitűnő szakértők által. Tiszta olasz módszer. Kényelmes öltözök, angol fürdőszobák. PÓTYE, vivómaster.

TÁVIRATOK.

Lovassági hadosztálygyakorlatok. Bécs, szeptember 2. A Gänserndorf közelében Ottó főherceg hadosztályparancsnok fővezérlete alatt augusztus 31-én befejezett lovasdandár-gyakorlatok után szeptember 1-én megkezdődtek Ottó főherceg

parancsnoksága alatt a lovashadosztály gyakorlatai melyeken gróf Üxküll hadtestparancsnok is jelen volt. A gyakorlatok befejeztével a hadtestparancsnok a hadosztály tábornokai és tisztsziszjei előtt különösen dicsérőleg emelte ki a főherceg vezényletének nyugodtságát és biztonságát, valamint a mozdulatok pontos és gyors végrehajtását.

A belgrádi merénylet.

Belgrád, szeptember 2. A felségértés és összeesküvés miatt a rögtönítélő bíróság elé állított 29 vádlott közül a merénylő *Knezevicet* Milán király hadsegéde Lukics alezredes ellen elkövetett gyilkossági kísérlet miatt vonják felelősségre. Egy külföldön megjelent és a szerb radikálisoknak tulajdonított névtelen rópiratnak az az állítása, hogy Knezevicet és Nikolics ezredes Milán király élete ellen való összeesküvés miatt helyezik vád alá, teljességgel helytelen, mert Knezevicet csakis a Lukics alezredes ellen elkövetett merénylettel vádolják.

Olasz képviselők pöre.

Róma, szeptember 2. A felebbviteli bíróság főügyése a szavazóurnáknak a képviselőház junius 30-iki ülésén történt összetörésének ügyében azt az indítványt terjesztette elő, hogy Morgari, Bissolati, Prampolini és Da Felice képviselőket állítsák az esküdtszék elé.

A pestis.

Páris, szeptember 2. A Havas-ügynökségnek jelentik Oportóból: Tegnap itt három újabb pestises megbetegedés fordult elő.

Közgazdasági táviratok.

Berlin, szeptember 2. (Gabonapiac.) Buza kezdetben gyöngye, később javult, úgy, hogy csak 1/4—1/2 márká esőkkenés maradt. Rozs ártartó. Zab lanya. Időjárás: eső.

Frankfurt, szeptember 2. Árfolyamok szeptemberre. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) *Esti forgalom.* Osztrák hitelrészvény 240.80. Osztrák-magyar államvasút 149.30. Déli vasút 32.80. Osztrák aranyjárdék —. Olasz járdék 93.—. Laura-kohó —. Harpeni 197.50. Discont 193.80. Alpési —. Bécsi bankgyűlésület —. Csöndes.

Berlin, szeptember 2. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) *Esti forgalom.* Négyezszázalékos magyar aranyjárdék —. Magyar koronajárdék —. Osztrák hitelrészvény 240.75. Osztrák-magyar államvasút 149.30. Déli vasút 32.80. Északnyugati vasút —. Elbavölgyi vasút —. Orosz bankjegy készpénz 216.35. Buschtiehradi —. Orosz bankjegy —. (Ultimo.) Lombard —.

New York, szeptember 2. *Liszt* helyben 2.80. Buza szeptemberre —, októberre —, májusra —, Tengeri szeptemberre —.

Chicago, szeptember 2. Buza szeptemberre 69.º/º. Tengeri szeptemberre 31.º/º.

Napirend.

Naptár. Vasárnap, szeptember 3. — Római katolikus: A 15. Órangyal. — Protestáns: A 14. Hildeg. — Görög-ország: (augusztus 22.) C. 11. Agat. — Zsidó: Elul 28. — A nap két reggel 5 óra 6 percek. — Nyugszik este 6 óra 19 percek. — A hold két éjjel 3 óra 22 percek. — Nyugszik délután 5 óra 13 percek.

A miniszterek nem fogadják. Az ág. ev. egyházközségeket közgyűlése délelőtt 11 órakor, az egyház Deák-teri diszterében. A bud. esti iparosképző protestáns-egyesület nyári mulatsága az Alföldi-utca 13. sz. alatti helyiségben. Országos kerékpárverseny a csömöri-úti versenypályán délután 3 órakor. Nemzeti múzeum: Régisétgára, nyitva délelőtt 9-órától 1-ig. Többi tárai 1 korona belépő díj mellett megtekinthetők.

Természettajzi gyűjtemények múzeuma (Múzeum-körút 4. sz.) nyitva délelőtt 10—12-ig. **Iparművészeti múzeum** és az iparművészeti társulat állandó nyitva délelőtt 9—1-ig. **Teknológiai iparmúzeum** nyitva délelőtt 9—12-ig és délután 3—5-ig. **Közelédei Múzeum** a Városligetben, nyitva délelőtt 9—12-ig és délután 3—5-ig. **Szabadalmi levéltár** (Erzsébet-körút 19.) nyitva délelőtt 9—1-ig. **Az összes könyvtárak zárva vannak.** Magyar Kereskedelmi Múzeum. Állandó kiállítás, kereskedelmertörténeti múzeum és keleti mintatár az Iparcsarnokban délelőtt 9—12-ig és délután 3—6-ig van nyitva. Az igazgatóság hivatalos órái ugyanott délelőtt 9-től délután 2 óráig. Magyar ház-ípar központi bazár, Kerepesi-ut 22. 1. emelet délelőtt 1-től déli 1 óráig és délután 3-tól este 7 óráig. Tudakodó zoda és nyilvános szakkönyvtár, Kerepesi-ut 20. szám alatt, délelőtt 9 órától 12-ig és délután 3—6-ig. Vasár- és ünneppapokon délelőtt 9 órától 12-ig.

Szórakozó helyek.

A Hódoló díszfelvonulás. Eisenhut Ferenc őriási körképe, látható Városliget, Andrásy-ut végén, reggel 9 órától este 5 óráig. Belépő díj 50 krajcár, gyermekjegy 30 krajcár. **Állatkert** nyitva egész nap. **Somossy Mulató.** Nagymező-utca. Ma egész új szenzációs műsor. **Folies Caprice.** VI., Révay-utca 18. Naponta 6 nyeres műsor. **Os-Budavára.** Új szeptemberi variété műsor. **Circus Henry.** Naponta változatos műsor. **Páris szálloda.** Váci-körút. Eltermek. Elegáns kávéház. Látványosság: Bachus-pince. **Fehérlő szálloda.** Kerepesi-ut 15. Kitűnő konyha. Naponta zene.

MÓKA BÁCISI MÉSÉI.

Az arasz ember lakodalma.

Egyszer volt egy szegény özvegyasszony, annak volt három lánya, meg egy kecskéje. Ez a kecske ott legelészett a ház körül, nem őrizték soha, de azért mire este lett, mindig magától megjött és bement az istállójába.

Hanem egyszer este hiába várták haza a kecskét. Az bizony nem jött. Nem jött másnap se, nem jött harmadnap se s a negyedik napon azt mondta a szegény özvegyasszony a legidősebbik lányának:

— Eredj, édes lányom, keresd meg azt a kecskét, merre lehet?

El is indult a lány; járt-kelt mindenfelé, utoljára beért az erdőbe. Itt is nézegette a kecskét mindenfelé, de bizony sehoh se látta. Amint javában nézegeti, odaér egy kis házhoz. Bekopogtatott, de nem felelt senki sem.

— Ejnye, ki lakhatik itten? Nem bánom, akárki, azért bemegyek, megnézem, nincs-e itt a kecskénk.

Be is ment, de alig hogy egyet-kettőt lépett, egyszerre csak — zsupsz — esett, esett lefelé s addig esett, míg egy szép szobába nem esett.

Jaj, de meg volt ijedve! Hát még mikor elejbe ugrott egy lel-piel emberke! Arasz volt az ember, száz rőf a szakállja és azt mondta neki:

— De jó, hogy ide jöttél hozzám. Ugy sínes gazdaasszony a házamnál, most legalább majd gondomat viseled. Két napra elmegyek hazulról, addig maradj itten. Nesze, itt van ez a kis kulcs, meg ez a gombolyag cérna. Jól vigyázz rájuk, mert különben baj lesz. Minden szobában járhat, kelhetsz csak abba nem szabad bemenned, a melyikbe ez a kulcs beleillik.

Avval elment. Szegény lány ijedtiben se élt, se halt s csak akkor jühádzott meg egy kicsit, mikor látta, hogy iszen nem bántja senki se. Jarkált egyik szobából a másikba s azt se tudta, hová legyen a nagy csodálkozástól.

Mindegyik szoba tele volt csupa arannyal, ezüsttel, gyémánttal s úgy csillogott, ragyogott minden, hogy majd elvette a szeme fényét. Utoljára odaért egy szobához, az be volt esukva. Belepróbálta a kis kulcsot, hát éppen beleillett.

— Uram s én isenem, kinyissam-e, ne-e? Annnyira, hogy kinyitotta.

Hej, csak ki ne nyitotta volna! Mert mit látott? Mindenfelé vért meg vért meg vért. Ugy megrémült, hogy rémületében elejtette a gombolyag fonalat s mikor fölkapta, látta, hogy véres. Hímar kiugrott, becukta megint az ajtót, próbálta a vért kimosni, mosta egész nap, de hiába, nem lehetett.

Amint javában mossa, jön ám haza az arasz ember.

— Add ide a kulcsot meg a gombolyag cérnát!

Odaadta nagy reszketve, a kis ember meg szörnyű mérges lett.

— Nem fogadtál szót, most meghalsz.

Avval behurcolta abba a szobába, ahol a sok vér volt és megölte.

Othon a szegény özvegyasszony meg csak várta, várta haza a lányát meg a kecskét. Várta egy nap, várta két nap, várta három nap s a negyedik napon azt mondta a középső lányának:

— Eredj, édes lányom, nézd meg, hová maradt a nénéd, aztán keresd meg a kecskét is.

Elindult a középső lány, ő is bejutott az erdőbe, odaért a kis házhoz s úgy járt mint a néneje. Őt is megölte az arasz ember.

A szegény özvegyasszony meg csak várta haza a két lányát meg a kecskét. Várta egy nap, várta két nap, várta három nap, de hiába. A negyedik napon azt mondta a legkisebbik lányának:

— Eredj édes lányom, nézd meg, hová maradt a nénéd, aztán keresd meg a kecskét is.

Ez is elindult, az is odaért az erdőben a kis házhoz, ez is leesett, ennek ennek is odaadta az arasz ember a kis kulcsot és a gombolyag fonalat, aztán elment.

Hanem ez a lány már okosabb volt ám! Mindjárt gondolta, hogy aligha ide nem került a két néneje is. A gombolyag fonalat letette jó helyre, aztán ment, hogy majd megpróbálja, melyik szobába illik a kulcs.

Kinyitotta, hát kicsi hija, hogy sóbálvány-nyá nem meredt ijedéiben. Ott feküdt a két néneje halva. Mit csináljon? mit csináljon? Sirt, jajgatott, de akárhogy sirt, jajgatott, nem támaszthatta fel őket.

Utóhátja kiment s nemsokára hazajött az arasz ember. Elkérte a kulcsot meg a gombolyag cérnát s mikor látta, hogy semmi vér sínes rajta, nagyot ugrott örömben s azt mondta:

— No látom, derék lány vagy. Mivel ilyen jól viseled magadat, elveszlek feleségnek. Egy pár hét múlva meglesz a lakodalma.

Gondolhatjátok, micsoda bánatban lett erre szegény lány, de azért nem mutatta. Ott volt egy pár nap, egyszerre csak mi esett le a szobájukba? A kecskéjük, akit úgy kerestek.

Az arasz ember nagyon mérges lett, mikor látta, hogy kecske esik az ő szobájába, fölugrott és abban a minutában megölte.

— Jaj, azt mondta a lány, minék bántottad ezt a szegény kecskét? Milyen jól elmulattam volna vele, mikor te elmész hazulról.

— Hát csak az a bajod? azt mondta az arasz ember, arról könnyen tehetek.

Avval odament egy köcsögöz, kivett belőle egy kis kenőcsöt s megkenete vele a kecske nyakát. Abban a szempillantásban fölugrott a kecske s nagy vígan mekegett.

Hej, de megörült a lány! Örült a kecskének, de örült ám más valaminek is. Mikor eleget örült, azt mondta az arasz embernek:

— Látod-e, tehetnél nekem egy kis sziveséget. Nem tudok addig örülni, míg arra gondolok, hogy az édes anyám otthon annyira busul. Ez a kecske volt az egyetlen jószág, vidd el neki.

— Hogyne vinném? Elviszem bizony, csak jó kedved legyen.

— Ugy ám, de ha már elviszed, egy kis elemózsiát is tegyünk a zsákodba, hogy annál jobban örüljön édes anyám.

Az arasz ember ráhagyta, hogy jól van, a lány pedig összeszedett sok aranyat, ezüstöt, gyémántot, a zsák fenekébe rakta s úgy tette bele a kecskét. Persze az arasz ember erről nem tudott s fölkapta a zsákot, hogy majd viszi.

— Hanem hallod-e, azt mondta a lány, úgy vidd ám azt a zsákot, hogy meg ne nézd, mi van benne. Én mindent látok s ha meg mered nézni, jaj lesz neked.

Alig vitte az arasz ember a zsákot egy pár lépésre, érezte, hogy szörnyű nehéz. Nem tudta elgondolni, mi lehet benne s alig ért ki a szobából, le akarta tenni, hogy majd megnézi. A lány leste és utána kiáltotta:

— Látlak, látlak!

Megijedt az arasz ember s nem is merte az uton letenni, hanem szerencsésen elvitte a zsákot a lány anyjának. Gondolhatjátok, hogyan megörült ez a kecskének meg a sok pénznek!

Hát a lány azalatt mit csinált? Fogta a köcsögöt, bement abba a szobába, ahol a testvéreit halva találta és a kenőcszel megkenete a legidősebbiknek a nyakát. Abban a szempillantásban eleven lett a lány s úgy örültek egymásnak, hogy ki se mondatom.

Mikor ez megvolt, belebujtatta egy zsákba, megmondta neki, hogy majd mit csináljon, a zsák fenekébe megint tett mindenféle drágaságot s mikor hazajött az arasz ember, azt mondta neki:

— Vidd el az édes anyámnak mindjárt ezt a második zsák enniválót is, az első úgy se tart sokáig. Ha elviszed, százszor jobban szeretlek mint eddig.

Mit volt az arasz embernek mit tenni, nem akarta, hogy menyasszonya ne szeresse, hát megint fölkapta a zsákot és vitte. Vitte, vitte s mivel nagyon nehéz volt, le akarta tenni, hogy majd megnézi, mi van benne. Észrevette ezt a lány a zsákban és rákiáltott:

— Látlak, látlak! Viszed mindjárt tovább!

— Jaj, micsoda szeme van a menyasszonynak! gondolta magában az arasz ember, mert azt hitte a bolond, hogy az kiált rá, és vitte tovább a zsákot.

Vitte, vitte jó darabig, megint le akarta tenni, de a lány ismét rákiáltott ám a zsákból:

— Látlak, látlak! Viszed mindjárt tovább!

Vitte is a bolond ész nélkül, úgy megijedt s meg sem állt a szegény özvegyasszonyig. Ott hamar ledobta a zsákot és szaladt vissza.

Hát a lány azalatt mit csinált az arasz em-

REGÉNY.

Grubbe Mária.

(22) — Dán regény. —

Írta: JACOBSEN J. P.

Ebben a pillanatban mintha a szép leány arca villant volna meg előtte, mintha a falra rajzolták volna az arcképét. Ekkor aztán olyan rettenetesen vágyakozott a kisasszony után, hogy — amint mondja — majdnem hangos kiáltásra fakadt. Kirohant a házból s fel-alá szaladgált az utcákon, mintha megbabonázták volna. Mintha valami vonzotta volna s úgy égette valami a belső részeit, mint a lobogó láng s így járkált, szaladgált egész éjjel.

Igy beszélgettek még sokáig. A nap leáldozott s sötét este volt, mikor elváltak egymástól.

Frederik Ulrik az egész idő alatt halgatott s alig vett részt a társalgásban. Attól félt, hogy mihelyt ő is véleményt mond a szerelemről, mindnyájan személyes vonatkozásokat találnak beszédében s arra a viszonyra gondolnak, mely közté és Urne Zsófia között fennállott. Különbem sem volt valami nagy kedve a társalgáshoz s mikor Rosenkrandszal egyedül maradt, mindenre olyan röviden és ugottan felelt, hogy csakhamar önmagát is elunta s távozott.

Haza ment. Most a Rosenborg kastélyban lakott. Szolgája nem volt otthon s senki sem gyújtotta meg a gyertyákat a szobában. Frederik Ulrik tehát a sötét szobában üldögélt s éjjel is elaludt már, mire ágyba került.

Valami félig sejtelmes, félig borus hangulat vett rajta erőt. Ilyenkor mintha lassan folydogáló folyón uszna a lélek, mialatt a parton ködös képek vonultak el előtte, félgondolatok úgy támadnak az agyban, mintha nagy, elmosódó

hólyagok kelnének ki a habokból. A beszélgetés emléke csengett a fülében, aztán elvonult lelke előtt az a tarka emberesoport, melyet a sirtkertben látott, Grubbe Mária mosolygása, Rigice néni, a királynő, a király kegye, a király haragja — Mária keze — Urne Zsófia, aki halványan nézett reá a távolból — egyre halványabban s egyre messzebről. Egy rózsza a vánkoson, Mária hangja, minden szava. — Mindez elvonult szeme előtt s figyelt s hallgatta, amint az éjszakából feléje hangzottak a hangok.

Felállt s az ablakoz ment. Kinyitotta s kihajolt rajta. A levegő friss volt, hűvös. Csend.

Harmatos rózsák savanykás édes illata s a most kizöldelt lombok friss szaga csapott feléje. Finom, permetező eső hullott s kékcs, rezgő sötétség burkolta le a kertet. A fák feketéllő ágai, a hársak kupolázerű koronája, mintha a háttérben uszó felhőkre lettek volna hehelve, míg a megnyírt taxusfák úgy meredtek a levegőbe, mint valami tetőnélküli templom karsu oszlopai.

Fájdalmas sugár vonult át a lombokon s csak pelyeg könnyűségi esősepppek egyforma cseppenése hallatszott. Mintha a bokrok közt s a nedvességtől csillogó fák közt sóhajtott volna valaki. Sirt esend.

Talán a régi emlékek szárnyasattogása volt? Vagy az eltűnt ábrándok lassu zenéje? — Szomorúság az mindenképpen, mikor az ember el van hagyatva! Köröskörül ezernyi szív dobog a néma éjszakában s nincs köztük egy sem, amely ő érte dobogna... Messze, a föld felett valami láthatatlan fonál van kifeszítve, mely a lelkeket köti össze, olyan fonál, mely erősebb, mint az élet fonala s erősebb, mint a halálé. Elhagyatva! Otkünn, mintha serlegek csengése, csókok csattanása hallatszott volna. Talán puha női vállak fehérsége csillog a sötétben? Talán nevet valaki ott? Nem! Inkább a magány lassan szűrődő keserűsége, mint az ilyen fajta édesség. Atközött élet! Lerántom gondolatimról a te porodat, hazug, kutya élet!... Vak élet... Mint a rózsza... Örja meg őt az ég,

egyengesse utait... ne érje vihar... hisz olyan szép... olyan gyermekesen haligató... mint a rózsza!

NYOLCADIK FEJEZET.

Bármennyire ünnepezték is Grubbe Máriaát, mégis érezte, hogy habár a gyermekszobát elhagyta is, még sem vették még fel egészen a felöltött társaságába. Az ilyen fiatal lányok, bármennyire udvarolnak is nekik s bármennyire dicsérik is szépségüket, féllábbal gyereksorban vannak még. Mária ezernyi apróságok megrezete ezt, apró, kicsiny dolgokon. A gyermekek épp olyan kedélyesen beszéltek vele, mint eddig s sehogysem akarták elismerni tekintélyét. A szolgák! Istenem, milyen másként adta fel az öreg szolga a nagyszágos és méltóságos asszonyok mantillojait! A komorna mosolygásában pedig egy kis, alig észrevehetően finom árnyalat jelezte a tekintélyek külömbözését. A fiatal emberek bizonyos pajtáskodó hangon beszéltek vele, ami bosszantotta Máriaát. A lovagokkal persze könnyebben boldogult. Ha különben nem voltak is szerelmesek Máriaaba, mindig udvariasan beszéltek s a legfinomabb bókok csak úgy özőnlöttek a szájukból. A taglejtésükben és arójátékukban is tisztelet és csodálat volt s olyan szép szavakkal tudtak dicséretet mondani mindenről, hogy szinte önmaga előtt is megnőtt az ember tekintélye. Igaz ugyan, hogy sok unalmas fráter is volt köztük, akiknek meglátszott, hogy csupa gyakorlatlanság az udvarlásuk. Az öreg urak közt sok olyan volt, aki tulzott bókjaival és tréfálkozó udvarlásával igazán kiállhatatlan volt, de ezeket mégis csak el lehetett viselni. Az asszonyoknak azonban teljesen elviselhetetlen volt a modoruk s o téren főleg a fiatal asszonyok vitték a főszerepet. Milyen szánakozó mosolygással hallgatták meg Máriaát, miközben hol jobbra, hol balra fordították a fejüket, a pillantásukban pedig unalom és szórakozottság látszott. Az egykoru leányokkal éppenséggel nem lehetett boldogulni. Semmi összetartás nem volt köztük.

ber házában? Bement abba a szobába, ahol a középső testvére halva feküdt s megkente a kezőcsel. Abban a szempillantásban ez is föltámadt és nagyon nagyon örültek egymásnak. Mikor már jó darabig örültek, ezt is belebujtatta a zsákba s megmondta, hogy mit csináljon, ha viszi az arasz ember.

Nemsokára jött is haza a törpe.

— Jaj még csak ez az egy zsákot vidd el az édes anyámnak, aztán többet semmire se kérlek. Ha megteszed, még ezerszer jobban szeretlek.

Nem szívesen tette az arasz ember, de azt még se akarta, hogy ne szeresse a menyasszonya, hát vitte ezt a zsákot is. Szerette volna megnézni, de valahányszor meg akarta nézni, a lány mindig kikiáltotta a zsákból:

— Látlak, látlak! Viszed mindjárt tovább!

Vitte is ész nélkül, úgy erőlködött, majd megszakadt. Alig várta, hogy odaérjen az özvegy-asszonyhoz, ott ledobta és szaladt vissza.

A lány meg ezalatt azon törte a fejét, hogyan szabadulhatna ki a föld alól s mikor hazazért az arasz ember, azt mondta neki:

— Most már meglehet a lakodalunk. Eredj, hívj vendégeket!

Elment az arasz ember, a lány pedig mindent összekutatott-matatott a házában s utóljára talált egy vékony, vékony lajtorját, de az olyan hosszú volt, hogy éppen föl ért a földig.

Talált egy tököti is, kivájta, szemet, száját csinált neki, bekötötte egy kendővel és beletette az ágyba. Olyan volt, mintha ő feküdt volna benne. Aztán fogta a lajtorját, nekitámasztotta a falnak, szerencsésen fölmászott rajta a kis házába, onnan meg elszaladt haza.

Nemsokára jött az arasz ember másik tizenkét arasz emberrel, hogy majd nagyban mulatnak a lakodalmon. Keresik a menyasszonyt, nincs sehol, utóljára megtalálják az ágyban.

— Jaj, azt mondja az arasz ember, ne bántások az én kedves menyasszonyomat. Bizonyosan nagyon elfáradt a sok dologban, azért feküdt le egy kicsit.

Vártak is jó darabig, hogy majd fölébred, de bizony nem ébredt. Utóljára megunt a vőlegény a várást, odameg az ágyhoz, akkor látja, hogy neki micsoda menyasszonya van, keresi az igazit mindenfelé, nincsen sehol.

No iszen megmérgekedett erre az arasz ember. Akkorát ordított kinyájában, hogy száz ökrögése semmi hozzá képest s addig ordított, míg egyszerre csak hanyatt vágódott és meghalt.

Ilyen vége lett az arasz ember lakodalmanak.

Az özvegyasszony pedig most már nem volt szegény asszony. Jó módban élt a három lányával, mindegyikhez derék kőrök jöttek, jól mentek férjhez és nagy boldogan éltek. — Ha meg nem haltak, most is élnek.

ha egyik megosipkedhette a másikat, szívesen megtette, mert egymásközt gyermeknek tartották magukat s akármennyire szerették is volna különben, sohasem tudtak egymással olyan tiszteletteliséggel és olyan komolyan beszélni, mint a férjes asszonyok. Mindenképpen kellemetlen helyzete volt Máriának. Nem lehet tehát esodáikozni azon, hogy amikor Rigice néni egyszer megemlítette, hogy a rokonság Mária és Frederik Ulrik házasságát szívesen látná, a gyermeklány kapva-kapott ezen az ajánlaton, ámbátor szó sem lehetett arról, hogy csak egy parányi szerelmet érzett volna Frederik iránt. Rigice néni egyre azt fejtgette, hogy milyen előnyös, milyen előkelő volna ez a házasság. Garancia arra nézve — mondta — hogy a legintimébb udvari kőrök felveszik az embert s hogy előre nem is lehet látni azokat a nagy előnyöket, melyek a dologból származni fognak. Határtalan pompa és gazdagság, Frederik Ulrik fényes jövője! Mindezt elmondta Rigice néni s Mária még hozzá képzelte a nemes lovat, aki mindig oly finom, olyan választékosan előkelő s olyan határtalanul szerelmes. Szinte tulságosan nagy boldogságnak tartotta s szinte megjédt, ha arra gondolt, hogy hátha csupán légvárak a reményei.

Rigice néni azonban biztos talajon építette fel terveinek várát. Ulrik Frederik ugyanis megvallotta Rigice néninek, hogy szereti Máriát s felhatalmazta, hogy puhatolja ki, vajjon mit szólna a király és a királyné a dologhoz. A királyné ezer örömmel fogadta a tervet, a király sem szólt ellene.

Rigice néni különben könnyű dolga volt a királynénél, mert hisz már hónapokkal ezelőtt letárgyalták az ügyet. A király eleinte akadékoskodott, de mikor eszébe juttatták, hogy Mária dús gazdag leány, beleegyezett a házasságba. A felség ugyanis szükiben volt a pénznek s Frederik Ulrik kicsapongásai egyre emésztették a pénztárt. Ugy állapodtak meg, hogy mivel Mária anyja már nem él, ő öröklő az anyja hagyatékát.

KÜLÖNFÉLÉK.

Carmen lugubre.

A szőlő odakünn zizegve sodorja

Halomba a sárga leveleket,

Már senki se megy ki a pusztá fásorba,

Hiddeg van, esik, beesteledett.

Mi bizton ülünk itt kicsi szobánkban,

Ajk ajkra tapadva, szerelmesen . . .

De a szívünkben valami gyász van

És könnybe lábad a szemed s a szemem.

Ugy nézünk össze s megzörren az ablak . . .

Valami fázó, árva madár . . .

El is rebben már . . . Ölembé kaplak

Ah, édesem, ottkünn most hal meg a nyár!

Nézd ott a vörös sirtólti ridég fényt:

Pár gázláng küzd az est közeivel . . .

S meggémberedett rőt ujju kezékként

Ugy nyulnak a fák tar ágai fel.

Kályhánkban a lángok bármit duruzsolnak,

Jer, öltsd magadra a köpenyedet!

Jer, vágjunk neki a pusztá fásornak,

Jer sirni halottunk sirja felett.

Pár rózsánk van még, száraz, aszu emlék, —

Együtt szédült volt május idején . . .

Amerre kacagva jártunk vala nem rég,

Azt szórjuk el ott most sirva te meg én.

Telekes Béla.

+ **Olaszország kicsinyei.** Európa legmagasabban álló szobra bizonyára az lesz, amelyet Susától északra a Rocciamelonén, a tenger színe felett 3537 méternyi magasságban helyeznek el. Egy Madonna-szobor lesz ez, amelynek eszméje Ghirardi olasz tanártól való, költségeit körülbelül száznegyven ezer olasz gyermek adta össze. A még hiányzó összeget Margit királyné pótolja. Stuardi szobrász gipsz mintája után készült a három méter magas ércszobor, amely a havas vidéknek megfelelően a Madonnát köpenybe burkoltan ábrázolja. A szobor sulya 650 kilogramm, talapzata pedig nyolcszáz kilogrammot nyom. A talapzatot a következő felirások olvashatók: W Maria (W=evviva!), továbbá alább I. Bambini d'Italia (Olaszország kicsinyei). A legfeltűnőbb helyen óriás betűkkel a pápának egy latin verse van: amelynek ez az értelme: „Oh, Mária, Istennek hatalmas anyja, ki tiszta vagy, mint a hó! Jóságos tekinteted vedd a te Susádra s égi Védasszonya te, oltalmazd Olaszország határait.” A szobrot és talapzatát a Susában táborozó alpesi vadászrezd katonái viszik fel a Rocciamelone tetejére. Ünnepies letelezése valószínűleg szeptember elején lesz s azt hiszik, hogy az ünnepségen megjelenik Margit királyné is, akit kitűnő hegymászónak ismernek.

Azonkívül tudták, hogy Grubbe Eriknek nagy birtokai vannak, hogy Tjelen kívül Vingé, Gammelgaard, Bigum, Trinderup és Nörbek is az övé, nem is számítva a körülfekvő apróbb falvakat. Grubbe ur után is tehát nagy vagyon várt Máriára, főleg mert köztudomású dolog volt, hogy Grubbe Erik jó gazda s nem fecsérel a pénzét.

Ulrik Frederik tehát nyugodtan kérhette meg Máriát kezét. Meg is tette s Szt. János napja utáni nyolcadik napon meg is tartották az eljegyzést.

Frederik Ulrik nagyon szerette Máriát, de ez a szerelem nem volt többé az a fiatalos, lobbanékony tűz, mint amely egykor Urne Zsófiáért égett szívében. Inkább álmodozó, majdnem bánatos szerelem volt.

Mária elbeszélte neki gyermekkorá szomorú eseményeit s Frederik Ulrik avval a szánakozó érzéssel hallgatta, amellyel a fiatal szerzetesek szoktak gondolni a töviskoszorútól megkínzott hóféhér testü martirasszonyokra. Néha félelem szállta meg s ilyenkor mindig arra gondolt, hogy elveszti ezt a lányt, hogy a korai halál el fogja őt ragadni karjai közül. Ilyenkor megfogadta, hogy a tenyerén fogja hordani, hogy meg fogja védeni minden veszélytől, hogy minden öröm részesévé fogja tenni.

Arra is sokszor gondolt, hogy e gazdag szépség, ez a nagy, csodás lélek az ő hatalmába kerül, mint a halottak lelke az Ur hatalmába. Ha akarja, porba tiporja, ha akarja, felemeli, megzabolazza.

Különben Mária volt az oka, hogy Frederik Ulrik ilyen dolgokra is gondolt, mert az ő szerelema, ha ugyan egyáltalán szeretett, még nagyon is gyerekes szerelem volt. Csak sötét, félig igaz kép volna, ha azt mondanék, hogy amíg Krisztian Ulrik iránt érzett szerelme olyan volt, mint a vihar által felkorbácsolt, hullámozó, haragos tenger, addig ez a szerelem az esti csendben pihenő tengerhez hasonlítható.

(Folytatása következik.)

+ **Hogy van? — Köszönöm, jól.** Ez a legújabb társasjáték. Végre is semmi sem maradhat büntetlenül. Az emberek addig kérdezték egymástól és pedig tulnyomóan ok nélkül, hogy: Hogy van? — hogy végre is alaposan ki akarják irtani a Hogy van?-t. Felelni szinte illetlenség erre a kérdésre, azért akadt egy vakmerő lélek, aki kis kartonlapot nyomtatott magának és amikor a kompromittált Hogy van?-t hangoztatja feléje valamelyik felebarátja, készségesen, de lesújtó némasággal rántja elő a feleletet a felső külső zsebéből. A felelet gyöngéd, mert mindig ezt mondja:

KÖSZÖNÖM, JÓL!

Mert végre is mindegy, mit feleljen az ember a Hogy van?-ra. A radikális Hogy van?-pusztító szer kezd divatossá válni.

+ **A tünemény-kutya.** (Dialogus a kutyakereskedőnél.) Jön egy hölgy a kutyakereskedőhöz:

— Künn lakom a külvárosban és egy jó kutyára volna szükségem.

— Igen nagyságos asszonyom!

— Persze olyan nem kell, amelyik minden ok nélkül ugat, ugat és nem hagy bennünket egész éjszaka aludni.

— Nem, nagyságos asszonyom!

— Nagynak, erősnek és vadnak kell lennie, tudja!

— Igen, nagyságos asszonyom!

— Irántunk azonban olyan szelid legyen, mint a bárány.

— Igen, nagyságos asszonyom!

— És minden csavargóra rá kell rontania és el kell őt kergetnie.

— Igen nagyságos asszonyom!

— A szegény, de becsületes embert azonban, aki munkát keres, nem szabad bántania.

— Nem nagyságos asszonyom!

— Ha valami tolvaj tör a házunkra éjszaka, egy pillanat alatt darabokra kell őt szagatnia.

— Igen, nagyságos asszonyom!

— De a szomszédhoz, aki este egy kis beszélgetésre átjön, hozzá ne nyuljon.

— Nem, nagyságos asszonyom!

— Aztán persze nem szabad megrémítenie azokat, akik késő éjszaka sietve jönnek hozzánk, hogy a férjemet elhívják, ő tudniillik orvos.

— Nem, nagyságos asszonyom! . . . Most már tudom, mit méltóztatik kívánni. Egy gondolatolvasó kutyát.

— Igen, valami ilyesfélét. Küldhet ilyet.

— Sajnálom nagyságos asszonyom, de éppen most fogyott el ez a fajta.

+ **Kövét vált erdő.** A természet egyik érdekes csodája az arizonai megkövesedett erdő, amelynek Chalcedonypark a neve. A földet több mérföldnyi távolságban három-négy láb vastagságu tuskók fedik. És valamennyi meg van kövesedve. Legtöbb teljesen átlátszó. A kék, sárga, vörös és szürke színek minden változatban pompáznak ezek a megkövesedett fák. Mindmegannyi drágakő, s csak azért nincs értékük, mert óriás mennyiségben találhatók. Egy hatalmas fa negyvenláb széles árnyékt hidal át, az egész világon az egyetlen hid, amely agátköből van alkotva.

+ **Szórakozottság.** A szabó (a tanárnak mértéket vesz): A szabást, kérem alásan, angolosan?

A tanár (távozóban): Nem, jól kiszülve, ha szabó kérnem.

Ötletek.

— Salamon Ödön. —

Az érzékeny természetű férfiak az a fátuma, hogy legjobban, legnemesebb erejét — legyenek agyonütésére pazarolta el.

Mihelyt megszerették a szegénységet, máris — szabadultunk tőle.

Nincs az a szép asszony a világon, aki nem örül annak, ha rosszat hall egy másik szép asszony felől.

Vannak emberek, akiknek kiváló tehetségük van arra, hogy ámbár ártatlanok, mindig bűnösöknek látszanak.

A legelső szó, amelyet minden nő az idegen grammatikából megtanul, az „igen” szó. Azután mindjárt másodikk szó, a „nem”!

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

Mr. Cup. Halmozva fogadunk akkor, amikor a tétünkre egy futamban nyert összeget teljes egészében felteszünk egy másik futam valamelyik lovára. A szerint, a hány futamot át folytatjuk ezt az eljárást, ahhoz mérten nevezük a fogadást kettes, hármas, négyes stb. halmozásnak, terminus technikussal double-, triple, quadruple eventnek. Halmozva lehet fogadni nemcsak a versenytérre és nemcsak egy napon döntésre kerülő futamokra, hanem a bookmakerek városi irodáiban is és különböző, egymástól távolos határidőben lefutandó versenyekre is. Ezek az utóbbi halmozások rendszeren fix odds mellett köttetnek, azaz a bookmaker előre megmondja, hogy milyen összeget fizet ki a fogadás bevétele esetén. Halmozott fogadás köthető győzelemre és helyre is. Magától értetődik, hogy a halmozásnál, ha csak egy megjelölt ló fut is rosszul, az egész fogadás elbukik; sőt a bookmakernél fix odds mellett kötött fogadás akkor is elvesz, ha a kijelölt lovak valamelyike nem fut az illető versenyben.

Válás. A válópórt csakis annál a bíróságnál lehet megindítani, melynek területén a házasság utólagra laktak együtt állandóan. Ezt a rendelkezést a férj megkerülhetné, ha itt honosságot nyerne, a nő azonban ezt nem teheti. Ha azonban ott a bíróság az ügy- és asztaltól való elváltást kimondaná a nő ide jönne lakni, a végleges felbontást itt ki lehetne esközölni. Ily komplikált kérdés ügyvéd elé tartozik.

S. I. Nagy-Salló. Az ipartörvény (1884: XVII. törvények) 83. §-a a tanonciskoláról a vallásantitást illetőleg így intézkedik:

A mennyiben a hifellekezetek a tanonok vallásantitására gondoskodnak: vasárnaponként egy óra a vallásantitásra fordítható.

Az idézett törvényzövegben impliciten az ön összes kérdéseire megvan a válasz.

Bors. Ha meg van reá a jogcím, hogy családi okokból fölmentessék a tényleges katonai szolgálat kötelezése alól, akkor nincs szükségük közvetítőre. Folyamodjék az illetékes hadkiegészítő parancsnok-sághoz s bizonyítsa be a kedvezmény iránt való jogos igényét. A melléklendő okmányok felől illetékesi helyének közigazgatási hivatalában kaphat felvilágosítást.

M. E. Budapest. 1. Petőfit többen fordították németre, köztük: Dux Adolf, Kertbeny, Szarvady, Meltz Hugó, Neugebauer László, Sturm Albert, Schnitzer. Legjobbnak tartják Neugebauer László fordításait, amelyek Lipcsében jelentek a nyolcvanas évek derekán. 2. Petőfi *horvát* fordításáról nem tudunk, de valószínűnek tartjuk, hogy ilyen is van. Valamelyik zágrábi könyvkereskedőtől tudakozódjék utána. 3. Arany költeményeit a külföld német fordításban ismeri. Toldit és Murányi ostromát már 1851-ben kiadta Kertbeny Lipcsében, Johann Arany's erzählende Dichtungen cím alatt; 1861-ben ugyancsak Kertbeny adott ki egy gyűjteményt Dichtungen von Johann Arany cím alatt Genfben; az egész Toldi-trilógiát Kolbenhayer Mór, Buda halálát Stum Albert, Katalin és Kunházát Dux Adolf és Spóner A. fordították németre. Kisebbs költeményeit számosan adták ki németül; köztük: Steinacker Gusztáv, Strassmayer Mór, Lindner Ernő, Dóczy Lajos, gróf Pongrácz István, Braun József, Kórodi Lajos stb. 4. Vörösmarty Mihály művei közül megjelentek németül: Gedichte, Kertbeny fordításában; Ban Marót, Ring Mihály fordításában; Ausgewählt Gedichte, Hoffmann Pál fordításában; Cserhalom, Stier fordításában stb. 5. Németül megjelentek továbbá: Jókai Mór regényei, báró Eötvös József több kötete, Madách Imre Ember tragédiája, Katona József Bánk bánja stb. Mindezeket a műveket megrendelheti akár melyik előkelőbb magyar könyvkereskedésnél.

W. S. Gy.-Szt.-Márton. Már feleltünk egyszer. Ez csak pör tárgya lehet, s esküvel kell eldönteni, melyet valószínűleg nem öntől, hanem ellenfelétől fog kivenni a bíróság.

Bécsi előfizető. A Kossuth-induló szerzője Müller József, a Turszky-ezred volt katonai karmestere. Az induló 1848-ból való s méltó párja a világhírű Rákóczi-indulónak.

Orvostanár. 1. Tüdőbajokban s általában belgyógyászatban a nevezett tanár elsőrendű kapacitása orvosi karunknak. 2. Nyaralásából már visszaérkezett a fővárosba. 3. Az Üllői-uti klinika belgyógyászati osztályán, vasár- és ünnepnapok kivételével, minden délelőtti nyilvánosan rendel, magánlakásán pedig a délutáni órákban. 4. Díjazása a beteg anyagi helyzetének megfelelően történik. A megvizsgálásért 10 frtot szokás fizetni.

B. A. Igen, ebéd vagy vacsora után szokás a köszöntés: Kedves egészségére. Férfiak a háziaszszonynak a kezét is meg szokták csókolni.

Vizsgázó. Csak a két iskola különbözőzeti tárgyából kell vizsgáznia, ez pedig nem lesz nehéz. A vizsgára azonban engedélyt kell kérnie a közoktatásügyi minisztériótól.

K. Zs. 99. Bizalommal fordulhat hozzá, szolid vállalattal.

Forsódi. Csakis abban az esetben teljesedhetik kívánsága, ha magyar honpolgár, aki 8 év óta itt adót fizet s állandó keresettel bír, örökbe fogadja s az ön törvényes képviselője ebbe és a honosításba beleegyezik, valamely község pedig a kötelekbe való felvételét önnök kilitásba helyezi.

Uj előfizető. Egy német-magyar szótár megmagyarozza önnök azokat a szavakat s azoknak az értelmét is. — **Bihar-díszlejtő előfizető.** Csak a szülők engedelmével levelezhet vele. — **Figyelmese olvasó.** 1. Vidéken is soroztathatja magát, de erre engedélyt kell kérnie illetékesi helyének közigazgatási hivatalától. A sorozási meghívót az ön címére küldik, avval tehát igazolhatja távozásának okát. 2. Ha a görög-pótló tantárgyakból vizsgát tesz, beiratkozhatik a VIII-ik osztályra. — **M. A. 1.** A pénzügyminiszter adhat reá engedélyt, hogy az államszavimtelít tanfolyamot, az előírt előképzettség nélkül is hallgathassa. 2. Vizsgáznai lehet a budapesti és a kolozsvári egyetemeken, minden félév végén. — **N. L. Makó.** Forduljon a Rösör-féle kereskedelmi iskola igazgatóságához, VI. Aradi-utca 10. — **Boldogtalan anya.** Dr. Jutassy József, IV. Kecskeméti-utca 6. — **N. K. és fia.** Lengyel J. Olasz-Magyar Szótár, ára 2 forint 50 krajcár. Megrendelheti a *Budapesti Napló* kiadóhivatalában. — **Margit 36.** A minisztérium még nem készült el a jutaléokra vonatkozó hivatalos utasításokkal s méltóztatassék ezt türelemmel megvárni. — **Hivatalnok.** Ezen a téren legjobb könyv *Czir Vilmos* Párbajcodexa, amelyet 1 frt 70 krért a *Budapesti Napló* kiadóhivatalánál rendelhet meg. — **P. V. Jászberény.** Tessék hirdetési rovatunkat figyelemmel kísérni, ott gyakran keresnek ilyen képzettségű fiatal embereket nevelői állásokra. Esetleg ajánkozását is közzéteheti ebben a rovatban. Egy szó ára 2 krajcár. — **R. A. Rózsahegy.** Annak a penzintézetnek Desseffy Arisztid a vezérigazgatója. Levelét címezze a képviselőházba vagy az Országos Kaszinóba. — **Végrehajtó.** Miatán erre nézve még semmiféle hivatalos intézkedés nem történt, nem is adhatunk róla felvilágosítást. Tessék az igazságügyi minisztériumot megkérdezni. — **Egri előfizető.** A kértzett irodalmi társaság ez idő szerint — tudunkkal — semmiféle színműirodalmi pályázatot nem hirdet. — **Önkéntes Huszt.** 1. Az illetékes hadkiegészítő parancsnoksághoz kell folyamodni. 2. Ha siet a folyamodás beadásával s kérését meggyőző érvekkel indokolja, akkor esetleg megengedik, hogy új ezredet választasson. 3. Bevonulása napjág okvetlen kap választ reá. — **Katona. 1.** A 23. gyalogezred Bécsben állomásozik. 2. A kérvényt az illetékes hadkiegészítő parancsnoksághoz kell intézni. — **P. M. Nagyszombat.** Köszönjük a szives figyelmet, de a tudósításokat már más oldalról kapjuk. — **Özv. T. S.-né. Torda.** Az a közlemény fízettelt hirdetés volt. Mi nem tudunk többet a Nicholson-féle intézetről, mint amennyi abban a közleményben volt. — **S. M. Budapest.** Az esztergomi bazilika magasabb. — **Hü előfizető. 1.** Államkölségen is szolgálhat. 2. Magánutón nem végezheti. 3. Miniszteri engedéllyel beiratkozhatik s akkor az év végével vagy a jövő tanév elején vizsgát is tehet. — **Baranya.** Főszerkesztőnk szeptember első napjaiban érkezik Budapestre. — **L. S. Budapest.** Tessék előfordni az egyes színházak igazgatóihoz s ott megtudhatják. — **G. Ö. Kassa.** Egyik lapba sem küld tudósításokat, mert Budapestben van. — **F. J. 1.** Nem kell külön kondolelniuk, mert a gyászoló családhoz tartoznak. 2. Magyarban nincs, a német szakirodalom pedig nem ismerjük. 3. A Köztelek szerkesztősége (IX., Üllög-ut 25.) szívesen szolgál felvilágosítással, tessék oda fordulni. — **B. J. Budapest. 1.** Az Arany-szobor női alakja gróf Széchenyi Alice után van mintázva, a férfi-alakokhoz pedig dr. Porteleky László és Pekár Gyula szolgált mintául a szobrásznak. 2. A kértzett lap kiadója nem ismerjük. — **Hü olvasó.** Nem ajánljuk. — **K. Ö. Thury Zoltán** nős és három gyönyörű gyermek atyja. — **Vidéki.** Be kell iratkozni a tanfolyamra, mint rendes hallgatónak és állami alkalmazására való hivatozással, engedélyt kell kérni a pénzügyminisztériótól, hogy magánutón végezhesse a studiumokat. A vizsgákra az egyetemen kell jelentkezni, a rendes félévi beiratkozások napjaiban vagy a félév bezárásakor. — **Ep.** Okvetlenül kell utlevelet váltani, különben nem bocsátják be a hajóra sem. Amerikába pedig épeuséggel nem. Az utlevelet a rendőrség illető osztályában kell kérelmezni. Díja 4 frt. — **B. G. Pécs.** A fél az első évi díjat egész összegében tartozik befizetni. Ha nem akarja folytatni a díjazást továbbra is, a biztosítás érvényét veszti. A befizetett díjat természetesen nem kapja vissza. — **Önkéntes. Miskolc.** Folyamodjék a honvédelmi miniszterhez, hogy próbaszolgálatra vezényeljék be a csendőrséghöz. A próbaszolgálat leteltével, miután mint önkéntes a tisztvi vizsgát letette, kinevezik kadét-örmeztérre s azután rangsorban lép elő. — **98466. számú előfizető.** Bécsben a 3. számú tiri császár-vadászrezd állomásozik, mely legénységét Dél-Tirolból, Trient vidékéről sorozza. A legénység német és olasz anyanyelvű. Az ezrednél tehát akár mind a két nyelvet megtanulhatja. — **R. F. Bécs-Martonos.** Találós mesék megfízettelté nélkül nincs időnk foglalkozni. — **R. M. 1.** Az új rendelet szeptember 1-én lép életbe. 2. Pozsonyól Budapestig s azután Budapestől Nyiregyházig külön-külön jegyet kell váltania. 3. Sorjegyeiről a napokban kap értesítést.

Sorsjegyek.

M. O. Iszkrony. 460—093. számú 4%-os magyar jelzálog-sorsjegyét 100 forinttal kisorsoltak; a többi nem.

J. J. Léva. Ismétéljük, hogy a fumei iparkiallásti sorsolását miniszteri engedéllyel elhalasztották.

Velyutin. — **S. S. K. J.** — **H. J. Rozsnyó.** — **L. E. B. Nagy-Enyed.** — **L. L. Győrök.** — **K. F. Debrecen.** Sorsjegyeik nem nyertek.

KÖZGAZDASÁG.

Hetiszemle.

Budapest, szeptember 2.

Gabonatörlet. (Goldmann és Engel cég jelentése a *Budapesti Napló* részére.) Az időjárás e héten nagybárra derült és meleg volt. Közönlként az égboltozat ugyan erősebben beborult és mérsékelt csapadékok is következtek be, ez azonban csak nagyon rövid ideig tartott és teljesen elégtelen volt. A kapásnövények — burgonya és tengeri — a száraz időt erősen megsínylik és bőséges csapadéka volna szükség, hogy némileg javulhassanak; habár egyes vidékeken kérdéses, vajjon el nem késelt-e? A panaszok eziránt gyakoriak. A vizállás erősen csökkent.

A külföldi piacokon annyiban van változás, hogy az irányzat és árak lanyhulás felé hajlanak, a fogyasztás továbbra is tartózkodó és csak a leg-szükségesebbet vásárolja, míg a spekuláció a majd mindenütt kedvező terméseredményre való tekintettel, az üzlettel tartózkodik. Amerikában az irányzat csendes volt; prompt búzában a kínálat erősebb hozatalok folytán gyarapodott, míg a vevők inkább rezerváltak voltak. Az időjárás is kedvezőbbre fordulván, a folyó határidő gyakrabbi ingadozás után 3 c., későbbi határidők 2 c. olcsóbbak. Anglia ugyancsak csendes irányzatot jelent, az árak azonban — bárha a forgalom gyenge volt — változatlanok maradtak. Franciaországban az üzlet korlátolt; a termés kedvező eredményt adott ugyan, a hozatalok azonban még mérsékelték. A buzaárak keveset változtak, csupán liszt volt elhanyagolva és 2 frankkal olcsóbb. A többi kontinentális piacokon a forgalom szintén kismérvű maradt és az árak alig tartottak. Oroszország és Románia a világpiacra kínálatával ez idén hiányzik.

Nálunk kenyérmagvak iránt élénk kereslet nyilvánult; a forgalom fokozódott és az árak is némileg emelkedtek, bár a hét végével az irányzat ellanyhult. Takarmányok iránt jó az érdeklődés és az irányzat szilárd.

Az üzleti hét részleteiről következőket jelenthetjük:

Buza a mult heti lanyhaság után kellemes irányzatban indult. Az ősztönzés ehhez a határidőpiacról jött, ahol fedezési- és véleményvásárlások az árakra szilárdító hatással voltak. Az utóbbi időben tanusított tartózkodást a malmok így célszerűbbnek tartották abbahagyni, annál inkább, mert a lisztüzlet is kedvezőbb fordulat és jobb érdeklődés következett be; a készáru iránti kereslet tehát megelénkült és a napi forgalom folyton fokozódó terjedelmet öltött. Hírlik az is, hogy a malmok a teljes üzemet ismét megkezdik, sőt részben már meg is kezdték, amihez hozzájárul, hogy a vételem privátspekulánsok is vettek részt. Az irányzat így tehát állandóan szilárd maradt és ha tekintélyesebb áremelkedés nem következhetett be, ugy ez csupán az erős, sőt néha sürgős kinalatnak tudható be. A hét végével a hangulat lanyhára fordult, az árak is csökkenek voltak, mindazonáltal körülbelül 10—15 krajcár emelkedés konstatalható; az összeforgalom körülbelül 250,000 mm., közzötte 50,000 6-buza, míg a buza-hozatal e héten 263,000 mm. tesz ki.

Rozs főleg az export céljaira kelt el; a helyi fogyasztás az egyébként mérsékelt kínálatl szemben tartózkodó volt és az árakban sincs jelentékenyebb változás. Minőség szerint 6.40—6.55 forintot jegyzünk budapesti paritásra és csak a hét végével lett az irányzat esendesebb. Nyirvidéki állomásokon csak gyenge volt a forgalom és Debrecen paritására 5.90—5.92½ forintot fizettek.

Árpa (takarmányozási és hántolási célokra) jó keresletnek örvend és a mérsékelt kínálat gyárosoknál és hízalóknál egyaránt könnyen talált elhelyezést. Jobb minőségűt árúrt a mult héthez viszonyítva 15—20 krajcárral többet fizettek és így helyben 6.—forintot jegyzünk. Állomásokon átvéve csak gyenge volt a forgalom, változatlan arakon. Az üzlet főleg jó közép árúra szorított, melyet nagybárra gyárosok vettek fel. Jegyzéseink: Déli vasut és a buda-pécsi vonal mentén: merkantil 5.75—6.—, jobb 6.—, 6.25, prima 6.50 forintig. Urasági áru 6.25—6.50, jobb es prima 6.50—7.50 forintig. Tiszavidéki állomásokon 5.50—5.75, jobb és prima 6.——6.50 forintig. Felvidéki áru, melyet csak világos színű minőségekben lehetett értékesíteni: merkantil 6.40—6.60, jobb és prima 7.05 forintig kelt el. Urasági prima áru csak névlegesen jegyez 8.25 forintig.

Zab a gyenge kereslet ellenében bőven volt kínálva és a mult heti árak alig tartottak. Uj zab merkantiláruban 5.25—5.40 frt, finom áru 5.55 frt jegyez, míg 6-árú, mely csak szórványosan kerül a piacra, 5.50—5.75 frt, prima ezen valamivel felül is ér el.

Tengeri a vevőkre való elszállítás céljából élénken volt forgalomban és az esőhianyra emelkedett határidő-árfoyalommal együtt ca. 20 krral javult. Helyben kocsiba téve 5.— frtlig fizetnek.

Olajmagvak: Káposztarepce. A forgalom egész kismérvű. Egészséges jó áru alig kerül a piacra és ilyen árúrt 11.50—12.— frt érhető el, míg gyenge és alárendelt repce 10.—11.— frt között értékesíthető. Káposztarepce augusztusra ugyancsak szórványosan volt forgalomban, 11.75—11.90—11.75 frt között jegyzett. Vadrepce 5.50—6.— frt. Gomborka

Kivonat a hivatalos lapból.

— Szeptember 2. —

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Kaufmann Aurél munkései és Gaskó Gyula pancerovai állami főgimnáziumi helyettes tanárokat, jelenlegi állomáshelyükön ideiglenes rendes tanárokká, Péch Aladár budapesti II. ker. főreáliskolai helyettes tanárt pedig a soproni állami főreáliskolához ugyanancsak ideiglenes rendes tanárrá, Rigó Mihály okleveles tanítót az erődi állami elemi népiskolához rendes tanítót, Vinczer Vilma okleveles tanítót a breznóbányai elemi népiskolához rendes tanítónővé, Asóth Alma nagyikindai, Pallós Albertné kolozsvári, báró Jeszenák Anna eszékortyrai, Szoutágh Tibor késmárki, Nagy Béla nagygyőri, Schwarzleiner Kornélia nagykirályi állami polgári, Városi Malvin szilagy-somlyói állami felső leány-, Kohut Kornélia diós-szt-mártoni, Palágyi Lajos hőmező-vásárhelyi, Kocsuba Róza nagyszabenyi, Hang Kornélia breznóbányai, Pusztér János brassói, Szakonyiné Kintner Róza eszékortyrai, Papp Aranka kolozsvári, Béki Dezső nagygyőri, Járóssy Borbála nagygyőri, Németh Béla pásztori, Bruckner O. György késmárki, Kapu Jenő miskolci, Szittay Géza moóri, König Antal hatvani és Budai Lajos gyergyó-szent-miklósi állami polgári iskolai segéd-tanítókat, illetve segéd-tanítókat, a X. fizetési osztály harmadik fokozatába rendes tanítókká, illetve tanítókká nevezte ki. — A belügyminiszter a budapesti—angyalfüldi állami elmozgásgyűjtésnél megüresedett élelmezési tisztii állásra Gadagh János ottani díjnokot nevezte ki. — A varasdi pénzügyigazgatóság Tatarsak Ferenc végzett gimnáziumi tanult díjtalan adóhivatali gyakoronkát nevezte ki a varasdi kir. adóhivatalhoz. — A kolozsvári kir. főügyész Bartha Sándor naszodi járásbírói irnokot a deési kir. ügyészséghez irnokká nevezte ki.

Áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Székács Károly mező-zábi állami elemi iskolai tanítót a dédesi, Saskó Gyula breznóbányai állami elemi tanítót a kis-kun-dorozsmai és Todecsy Mária úrmősi állami elemi iskolai tanítót a nagymihályi állami elemi iskolához helyezte át. — A kolozsvári állami főügyész Halmai Ede deési ügyészségi irnokot hasonló minőségben a kolozsvári ügyészséghez helyezte át.

Névváltoztatás. Kiskoru Friedl Ida gödöllői illetőségű budapesti lakos Letaira változtatta nevét belügyminiszteri engedéllyel.

Pályázatok. Helyettes tanári állásra a békési ev. ref. gimnáziumba szeptember 5-ig; hivataliszolga állásra a komáromi törvényszéknél 4 hét alatt; segéd-tisztii állásra a kassai m. kir. dobányáruda raktaránál 14 nap alatt; adó-tisztii állásra a lugosi kir. adóhivatalnál 14 nap alatt; telek-könyvi átalakító díjnoki állásra a baáni járásbírósnál és a dévai törvényszéknél 2 hét alatt; irnoki állásra a szobránci járásbírósnál szeptember 28-ig; egy vámsegéd-tisztii

és egy vámgyakornoki állásra a fumei kir. fővámbivatalnál 14 nap alatt; allegyzői állásra az újvidéki törvényszéknél 2 hét alatt; járásbírói állásra az ungvári járásbírósnál 2 hét alatt; két allegyzői állásra a nyitrai törvényszéknél 2 hét alatt; díjas gyakornoki állásra a szilagy-csehi kir. adóhivatalnál 2 hét alatt; postamesteri állásra Lajta-Szent-Miklóson (Sopron vm.) szeptember 28-ig.

UTMUTATO.

Sternberg Ármin és Testvére hangszergyár, cs. és kir. udv. szállítók Budapest, VII. Kerepesi-ut 36. Zoogora-termek Kossuth Lajos-utca 22. (Károly-körút sark) Zenepalota. Megjelent! MAGYAR-TILINKO-ISKOLA, melynek segélyével a tilinkon, tökéletességgel és alaposan meg lehet tanulni játszani, — minden további magyarázat nélkül. Egyszersmind 65 legszebb magyar s más kedvelt darab. Ára 1 frt 50 kr.

Magyar általános takarékpénztár részvénytársaság BUDAPEST, V., József-tér 8. Befizett részvénytőke 2 millió forint. Elvállal takarékpénztári betéteket 4% os kamatozás és a legkülönösebb visszafizelési feltételek mellett.

Első Leánykiházasítási Egylet Budapesten, VI. ker., Teréz-körút 40-42. szám. Alapítatott 1863. évben. Kifizetett nászjutalékok 1892. december hó 31-ig 1.600.000 frt. Legelőnyösebb feltételek kiházasítási biztosításokra 300 frtól 10.000 frtig.

Budapesti takarékpénztár és Országos Zalogkölcsön Részvénytársaság. Befizett részvénytőke: 10 millió korona. Tolnay Lajos, vezérigazgató: Benke Gyula. VI. Andrássy-ut 5.

Pannónia szálloda, Budapest, Kerepesi-ut a Nemzeti Színház és Népszínház között. Százharminc szoba és terem. Nagy étkező termek és kávéház. Olvasó- és társalgó-terem. Elektromos felhúzó (Lift). Villamos világítás. Központi fűtés. Fűrészek.

Vadászkürt szálloda Kishid-utca 5. sz. Elsőrangú szálloda a város központjában. Mérsékelt árak. Világítás és kiszolgálás a szobáiraiba betudva. Ifj. Kommerer Ferenc tulajdonos.

Időjelzés.

— A m. kir. országos meteorológiai intézet jelentése. —

Budapest, szeptember 2.

Az időjárás helyzet lényegében változatlan, a legnyomás minimuma a Skandináv félsziget déli része fölött van, míg a magas nyomás Dél-Európát borítja. Nizza környékén is van egy kis depresszió.

Az idő Észak-Európában jobbra esős, míg Dél-Európában inkább száraz, a hőmérséklet egyenletes eloszlása északra délfel fokozatosan melegebb.

Hazánkban helyenkint zivataros esők voltak (Selmecbánya, Keszthely, Kolozsvár és Pécs zivatart jelent, az utóbbi helyen a zivatart szélvihar is kísérte). A hőmérséklet mindenfelé elég magas s délről még emelkedőben van.

Küldés: Délnyugoti légáramlással továbbra is meleg és tulnyomóan száraz idő várható.

Vizállás.

Table with columns for location (e.g., Dunán, Szent-György, Tisza), date (sept. 2.), and water level (m t a l.).

Advertisement for 'Szépség gazdagság!!' (Beauty is wealth!!) featuring Mme Rosa Schaffer. Includes an illustration of a woman's face and text describing beauty products like 'Poudre ravissante' and 'Crème ravissante'.

Advertisement for 'Magyar Minta-Tejtelep' (Hungarian Model Dairy). Promotes 'Részv.-Társaság' (Shareholding Company) and 'légmentesen elzárt palackokban házhoz szállít' (sterilized in sealed bottles for home delivery). Includes contact info for Dr. Hainiss, Dr. Pécsi.

Advertisement for 'GÖZEKÉKET, GÖZHENGEREKET' (Steam engines) by JOHN FOWLER & Co. in Budapest-Kelenföldön. Also includes an advertisement for 'Magyar Zeneiskola' (Hungarian Music School) with details on enrollment and fees.

Advertisement for 'NESTLE H. FELE GYERMEK LISZT' (Nestlé's Half Child Flour). Features an illustration of a baby and text describing the product as 'Kisbabok számára' (for infants) and 'Kis Gyermekeknek' (for young children).

Advertisement for 'Gyümölcs- és szőlőbor készítő gépek' (Fruit and wine-making machines) by 'Mayfarth Ph. és Társa'. Shows an illustration of a machine and lists various models like 'Szőlő- és gyümölcszúzó'.

Advertisement for 'Könnyű törlesztésre telkek' (Easy-to-pay plots) by 'Római-fürdő telepen' (Roman Bath plots). Promotes 'DITRICHSTEIN MÓR' and 'Lakás- és ablaktisztítási' (house and window cleaning) services.

Advertisement for 'DITRICHSTEIN MÓR' (Ditrichstein Mór) cleaning services. Shows illustrations of workers cleaning windows and floors. Text: 'Lakás- és ablaktisztítási v. padlóbeeresztési vállalat'.

Advertisement for 'Lakás- és ablaktisztítási' (house and window cleaning) services by 'DITRICHSTEIN MÓR'. Includes contact info: 'VII., Nyár-utca 34. • Telefon 14-59. sz.'.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ. Szünet.

NEMZETI SZÍNHÁZ.
Vasárnap, 1899. évi szeptember hó 3-án.
Az aranyember.
Eredeti dráma 5 felvonásban, előjátékkal 7 képbén.
Irtá Jókai Mór.
Személyek:
Timár Mihály Pálfi Tiszt Körösmezői
Trikács Egressy Brazovics Gabányi
Timra Maróthy Zsófia a neje Vizváriné
Teréza Gyöngyösi Athália Szacsavayné
Noémi Nagy Ib. Kadisa Horváth
Krisztján Náday Fabula Abonyi
Kezdete 7 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.
Vasárnap, 1899. évi szeptember hó 3-án.
Déltűn 2 1/2 óraker bérleten kívül, mérsékelt helyárrakkal:
Huszársíny.
Eredeti népszínmű dalokkal 3 felvonásban.
Este:
A görög rabszolga.
Operett 3 felvonásban. Szövegűt írta Owen Hall.
Fordította Makai Emil és Pásztor Árpád. Zenéűt szerzette Sidney Jones.
Személyek:
Antonia Szelepcsényi Diomed Raskó
Iris Blaha S. Silvius Lubinszky
Pomponius Solymosi Manlius Ujvári
Heliodoros Kovács Lollius Várnai
Aspasia Kürü Curius Tornyai
Archias Kenedich Melanopsis Izsóné
Kezdete 7 1/2 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.
Vasárnap, 1899. évi szeptember hó 3-án.
A férj vadászni jár.
Bohózat 3 felvonásban, Irtá: Georges Feydeau.
Fordította: Mihály József.
Kezdete 7 1/2 óraker.

FÉHÉRLÓ SZÁLLODA
éttermei
Budapest, Kerepesi-ut 15. szám.
Kitűnő magyar és francia konyha, valódi bel- és külföldi borok. Dréher-féle sörök. Ma és mindnap **zene-estély, Hegedűs Gyula** pécsi hírneves zenekara által.
Pontos kiszolgalat. Mérsékelt árak.
Színház után friss étlap.
Külön termek. Szeparék.
Greccák Robert, vendéglős.

Walter kávéház
Budapest, VIII. ker., József-körűt 29.,
minden este
RÁCZ LACI
a híres Rác Pali 36-ik fűának
hangversenye.
Tisztelettel
Walter B. kávès.

A Kőbányai Királysűrfűzű
Dr. Korányi és Dr. Kéty egyetemi tanár urak által
gyűgycűlokra ajánlott

GOLIÁT
MALÁTASűRE
idegbajokban, vérszegénységűn, emésztési zavaro-
knál, gyengeségűn stb. kiváló sikerrel használattik
és egyűttal
Legkellemesebb űdítű ital.
Ára vidékre kőbányai vasuti állomáshoz szállit
va: nagy palack 19 kr, kis palack 13 kr, fo-
gyasztási adóval egyűtt. Vidékre legkisebb
szállitással 30 palack.
Betűt: nagy lűdűt: 1 frt 60 kr, kis lűdűt:
1 frt 20 kr, palackúrt 6 kr, mely azoknak bér-
mentes visszaadásakor visszaszollgattatik.
Megrendelhetű: a gyűri irodában Kőbányán, a vá-
rosi irodában VII., Kertész-utca 40. és a vidéki
raktárosknál.
Budapestben kaphatű minden nagyobb fűszerkereske-
desben és poharankint a Quisiana automata
buffet-kben is.

Fényképészeti
cikkek: utazű, kézi- és
állványkamarák, objectívák
a leghiresebb gyűrtmány.
Filmek, lemezek, papírok,
fényérűkény levelezű-la-
pok, vegyszerek, műtermi
és laboratoriumi berende-
zések, p. spartouk, kartonok,
fignetták; t. vevűimnek a
laboratorium rendelkezűre-
áll. Műkedvelű uraknak más-
solás és kidolgozás mérsé-
kelt árakban lesznek felszű-
rendelések gyorsan és pontosan elintűztetűnek bér-
mentve. **Nagy M.,** fényképészeti cikkek raktára,
VII., Károly-körűt 3. szám. Árjegűyek ingyen és bér-
mentve. Telefon 10-61.

Homlokűt-feűtűk-gyűr
KRONSTEINER KÁROLY
Bécs, III., Hauptstrasse 120.
(Saját házában.)
Kitűntetű aranyérmekkel.
Fűhercegi és hercegi uradalmak, es. és kir.
katonai intűrsűgek, vasutak, ipari, bányá és
gyűri tűrsűlatok, építűsi vállalatok, építű-
mesterek, ugyisűtűn gyűri és ingatlan tulajdonosok szállit-
tája. — E homlokűtfeűtűk, melyek mészben feloldhatűk,
szűraz állapűtben, porakban és 40 különbűzű műnűtűben
különbűn 16 krűtű felűlű szállitattak és am a festűk szűr-
tisztaságűt illetű, azonos az olajfestűkkel.
Műntakártya, ugyisűtűn használattű utasítűs
— kívánatra ingyen és bérmentve küldetik.

!!Legolcsűbb
és legjobb
szakácskönyv!!
Szegedi új szakácskönyv legűjabb (4.) bűvített ki-
adásűt: Szekula Teréz. Ára 2 forint helyűtt.
csak 1 forint 50 krajcár.
Megrendelhetű a
„Budapesti Naplű”
kiadóhivatalában.
József-körűt 18.

Biztos nyjereménykilátás
van e számoknál:
16502, 33522, 34187, 34729, 47302, 54826, 68550, 95200
a IV. m. kir. szab. osztálysűrsűjátéknak már szeptember
hű 13-án kezdűdű és október 11-ig tartű fő- és zárű-
huzásában és pedig azért, mert ezek a számok ugy a
II-ik, mint a III-ik sűrsűjátékban, tehát két egymásután
kűvetkező sűrsűjátékban huzva nem lettek.
Műnthogy a m. kir. szab. osztálysűrsűjátéknál a sűrs-
jegyek felének nyernie kell, észszerű számítás szerint
majdnem biztos, hogy a megnevezett számok most na-
gyobb nyjereménynyel lesznek kisűrsűlva.
Ezen számok mindegyikébűl még 4/8-al rendelkezem.
A sűrsűjegyek az összes elűleges utalványozása vagy
utánvételt mellett is megrendelhetűk.
A IV. oszt. eredeti vételsűrsűjegyek ára:
1/1 1/2 1/4 1/8
80 frt, 40 frt, 20 frt, 10 frt.
Lukács Vilmos fűelűrusitű
Budapest, V., Fűrdű-utca 10.

űs-Budavára.
Ma vasárnap, 1899. évi szeptember hó 3-án.
20 és 30 krajcáros nap.
Déltűn 3 óraker:
Nagy népűnnepeű
zsákfűtűs, póznamászás stb. stb.
8 elűadás a nyilt szűnpadokon 8
délutáni 1/25 órától űsfűlig.
A megvűtűt belépű jegű a területen reggeli 4 óraker
valű tartűzkodásra jogosit.
Belépűdíj este 7 óraker 20 krajcár,
azután 30 kr.
Műrsékelt árű belépűjegyek a dohánytűsz-
dűkben kaphatűk.

CIRCUS HENRY
Igazgató és tu-
lajdonos
Koschke Henrik
a városligeti állatkertben.
Ma vasárnap, szeptember 3-án
2 nagy elűadás 2
délutáni 4 óraker és este 7 és fél óraker.
Mindkűt elűadás változatos műsorral. — A délutáni
elűadás 10 iven aluli gyermekűk és katonák, őr-
mesterűtűtűtű, az űsszes űlűhűyeken a felűt fizetik.
Karat 20 kr.
Mindkűt elűadás 20 iven műerűk fellépű. Henry
igazg. kitűntűn idomított s iskolázott lovaival és
JONNY-val, az űriási csodaelefántal.
Holnap, hétfűn este fél 8 óraker
nagy diszűelűadás.

Constantin
az űriás
2 méter 48 cm. magas, 170 kg. nehűz, 19 iven a
mai naptűtű kezdű nem az állatkertben,
hanem a
kerepesi-ut 63. szám alatt
láthatű reggel 9-tűl este 10-ig.
de csak rövid ideig
Belépű-díj 10 kr.

Magyar ember magyar írűtűllal írjon!
Aki jó magyar írűtűllal és tollszűrrel akar írni,
az használattűn Schuler József-féle magyar acűl-
írűtűllat.
Fűűlűműlhatatlan, angol gyűrtmányok-
kal minden tekintetben versenyképes.
Kűlűnösen ajánlhatűk a kűvetkezők:
Dánűl Ernű 532, 408, 450, 155, 554. Dánűl Ernű 1893.
Mindűn papírkereskedésben kaphatű.

Iskolai hegedűk
3, 4, 5, 6 frt s feljebb,
teljesen felszerelve (tok-
kal, vonóval és gyűntával
egyűtt) 7, 8, 9, 10 frt
s feljebb
Sternberg Armin és Testv.
hangszer-gyűr,
cs. és kir. udvari szállitűk
BUDAPEST,
Kerepesi-ut 36. szám.
Kűlűn zongoratermek Kos-
uth Lajos-utca 22., (Ká-
roly-körűt sarkán) Zene-
palota.

Budapesti RűSER-tanintűzet.
Alapittattű: 1853-ban. — Tanulűk száma: 15024.
3 osztályű nyilű. (A keresk. akadémiákkal tel-
fűsű kereskedelmi iskola) Bizonytű-
vűnyai az egyűves űnkén-
tűssűgre jogosítanak.
4 osztályű nyilű. { Bizonytűvűnyai államér-
vűnyesek.
Nevelű internátűs { Bennlakű növendűkek
rűszere.
Beiratás: augusztűs 30-tűl szept. 5-ig.
űrtesítűt **Rűser János** igazgató,
ad: Budapest, VI., Aradi-utca 10. sz.

STETTNER tan- és
leánynevelű intűzeti
Nyilűvánossági joggal
Rákos-Palotán, Budapesttűl 1/4 óra. Villamos kűzle-
kedés a Lehel-utcai állomástűl, 6 elemi és 4 polgári
osztályűl.
Olcűs ellátási díj. Elfogad felnűtteket is.
Kívánatra programot (űrtesítűt) küld
8017 az igazgatósűg.

MIRJAM
Irtá:
Dr. KISS ARNOLD
voszprűmi fűrbűbi.
Remek nyelvezettel nűk szá-
mára írűtt magyar nyelűvű
zsidű
Imádságos Könyv.
ÁRA: Vászűnkűtűsben 2
frt 50 kr. Bűrkűtűs 3 frt
50 kr. Csontűntűzattű dis-
zes kűtűs 5 frt. Legűno-
mabb bűrkűtűs 6 frt.
Kaphatű
a „Budapesti Naplű”
kiadóhivatalában,
József-körűt 18. szám.

Minden gyermek
tudja!!!
hogy az iskolai beiratások-
hoz a legsűzbb és legkedve-
sűbb
gyermek-costuműk 4 frttűl,
fiűlűtűnyűk 9 frttűl feljebb
az „Angol szabű”-nál
Kohn Heilmann és fia
Budapest, Károly-körűt 12.
fűldsint és elsű emelet kaphatűk.
Tessűk figyelni a
címűnkre.
16 fiűkűzlet. Szabott árak.

űppen most
jelent meg!
Vig
tűrtűnetek.
Irtá
Murai Károly.
Ára 1 frt 50 kr.
Megrendelhetű: a
„BUDAPESTI
NAPLű” kiadóhivatalában, Buda-
pest, József-körűt
18. szám.

Az összes tanintézeti

Iskolakönyvek

legolcsóbban nagy választékban kaphatók

SZILÁGYI BÉLA

antiquar könyvkereskedésében

Károly-körút 26. szám.

Ugyanott egyetemi, gimnáziumi, reál vagy polgári iskolai tankönyveket a legmagasabb áron készpénzért veszik meg.

Hordozható és eszilárd

VILLAMOS VASUTAK

GAZDASÁGOK, ERDŐKEZELÉSEK, TÉGLAGYÁRAK, BANYÁK, valamint bármely IPAR részére.

Különösen ott ajánlhatók, hol villamos erő már rendelkezésre áll, és a felesleges áram felhasználható.

ROESSEMANN és KÜHNEMANN

KOPPEL A. FÉLE VASUTAK.

BUDAPEST, VI., Külső Váci-ut 79.

Bécs. Prága. Lemberg. Berlin.

Kinek van szeplője?

vagy bármilyen folt, vagy pattanás az arczán? Az teljes biznissal fordulhat annak eltüntetésé végett a világhírű

SERAIL ARKENOCSHÓZ,

mely nemcsak eltávolít mindenféle bőrtisztítatlanságot, hanem az arcból valószínű fehérré, tisztává és tédvé teszi. — 1 tégely ára 70 kr. — Postán franko küldve 1 frt 5 kr. — Szappan hozzá 1 drb 30 kr.

Kapható Budapesten: Török József gyógyszerész úrnál, Egger-féle Nádor-gyógyszertárban, valamint minden magyarországi gyógyszerésztárban.

ROZSNYAY MATYÁS gyógyszerész Aradon.

SPECIALISTA

sérvkötőkben!

Keleti-féle cs. és kir. szab. sérvkötője a legújabb szerkezettel elismervé a legkényelmesebbnek ezen generben. Nem csuszlik, nem okoz kellemetlen nyomást s megfelel a legmagasabb követelményeknek!

Árak: Egyoldalu 6 frt. Kétoldalu 12 frt.

Meg nem felelő kicseréltetik. Képes árjegyzéket diskrécióval küld a gyár.

Keleti J., BUDAPEST, IV., Koronaherceg-utca 17.

TITKOS BETEGSÉGEKET

hugysíjgyulladásokat és sebeket, az önfertőztetés utóhatáit, az elgyengült férfiak, magánéleti, a bujakór utóhatásait, nőknél fehér-folyást, barmennyire átülteték az, valamint minden női betegséget, melyeknek a magtalanúság egyik főokosója és börtettségüket gyógyítja új gyógymód szerint, biztos sikerrel, gyorsan és alaposan

Dr. Garai Antal

orvos, sebész, szemész- és szülészet dor. volt oszár. kir. oszár. főorvos

RENDEL: naponta d. e. 10 órától egész délután 4 óráig, este 7 órától 8 óráig.

Díjazott levelekre legnagyobb figyelemmel válaszoltatik és gyógyszerrekről is gondoskodik lesz.

Néknél külön váróterem.

Ugyanott megjelent és a szerzőnél: DR. GARAI ANTAL-nál megrendelhető NÉPSZERŰ UTMUTATÓ (már a 15-ik kiadásban megjelent) nemli betegségek és ezek házassági gyógykezeléséhez című könyv, volt ára 2 frt 50 kr., most csak 90 kr. A könyv jól becsomagolva lesz elküldve, 1 frt beklüldése mellett barmennyire vagy 50 kr. utánvét mellett.

A könyv tartalma: I. Az ivarszervek leírása. — II. A nemli élet ábrólása. — III. Az önfertőztetés és az éjjeli magánélet. — IV. Hugysíjgyulladás (trippa) és hugysíjgyulladások. — V. A bujakór (síphilis). — VI. Fehér-folyás. — VII. Elgyengült férfiak. — VIII. Női magtalanúság. IX. Az ivarszervek megbetegedéseinek főtünyezője a prostitúció.

Óvás. A közeli iskolai idény alkalmával ajándéktulajdonosok a legtöbb iskolában bevezetett és szakteljesítőket által legolcsóbban és legjobbnak elismert

Richter O. E. és Társa

chemnitz gyáros rajzeszközeit. A ki rossz utánaotól védekezni óhajt, ügyeljen az eredeti áru védjegyre, mely megkülönbözteti áruimat az utánzótól, mivel az összes tokok és körzők bélyegozve vannak. Midőn ezen körülményre a n. é. vedőközönseget figyelemzetjük, megjegyezzük, hogy rajzeszközeink a legtöbb papírkereskedésben és látszerészletben kaphatók.

Richter O. E. és Társa rajzeszközök gyára Chemnitzben (Szászország).

Bécsi nők köszönhetik szépségüket

első sorban a legkényelmesebb, leghatásosabb, legkíméletesebb. **Eredeti Pompadour Paszta** használatának amolyan néhai Med. Dr. Rix A. talált fel. Ez a szépség- és tisztaság-nyújtó folyton élénk friss arcot, valamint fehér ráncatlan arcot csinál meg a késő agykorig is, elmulasztott kezeség mellett a péna különösen tisztaságát (mellőlt) szelők, májolt, himlőhelyeket, pattanásokat, arcpit, a bőrnek minden tisztátalanságát; már 30 éve áll a főfuraságok, művészek és közönségek rendelkezésére állunk. E szelők szerkesztésének és ártalmatlanságának legjobb bizonyítéka a 40 éves létele, a mely idő alatt ugyancsak ezer hasonló szerkezetek és újra elütn. Egy 6 hónapra való tégely ára 1 frt 50 kr.

POMPADOUR-TEJ

a bőrt azonnal tejszerű fehérséggel vonja be, rajta marad az arcból mosás után is. Eredeti palack 1 frt 50 kr. Pompadour szappan 30 kr., Pompadour-szappor rózsá, krém és fehér szelőkben 1 frt 25 kr. Tetsék bizalommal Öv. Dr. Rix-ne Vilma fiat-hoz (Rix Antal és testvére) céghez, a valódi Dr. Rix-féle készítmények egyedüli gyártóhoz Bécs, Praterstrasse 10. fordulni. — Vételnél csak átlátszó csomagokat tetsék elfogadni. Budapesten Főraktár TÖRÖK JÓZSEF-nél, Király-utca 12., továbbá Dr. EGGER LEÓ és EGGER J. uraknál, VI., Váci-körút 17., DETSINYI FRIGYES V., Marokkói-utca 2., NERUDA NÁNDOR, Kossuth Lajos-utca 7.

Villamos fény-sűrűk. Elektromasszázs. Az összes gyógymódokra tökéletesen be van rendezve.

Dr. Palócz intézete

Budapest, Kerepesi-ut 10. (félemelet).

Rendelés 10-12-ig, 3-5-ig. Gyógykezelés egész napon át. Díjazás mérsékelt. Prospektus ingyen. Tagos és kényelmes gyógyterem. Külön férfi- és nő-osztályok. Kihűtő eredmények még krónikus (idült) betegségekben is.

Ugyanitt kapható: „Népszerű orvosi tanácsadó”. Belézés (inhaláció), Villamosítások minden nemre.

Csakis a valódi keletindiai Santal-olaj (Misore Santal) gyakorol nagy hatást új és idült hólyag-, vese- és főleg csó-bántalmáknál.

A Santal Egger-

capsulák csakis a legtisztább és legértékesebb Misore Santal-olajat tartalmaznak és ennél fogva hatásuk meglepő. Aki rövid idő alatt akar megszabadulni győrs bajától, használjon Santal Egger-t. Egy eredeti üveg ára 1 frt 60 kr., vidékre a posta előleges beklüldése mellett, postán, barmennyire 1 frt 70 kr.

Főraktár, gyógyszerésztár a „Nádor”-hoz Budapest, VI., Váci-körút 17.

LATZKOVITS A. ÉS TÁRSA
WEINER MÁTYÁS
cézgtől megvett
uri divat és női pipere áruk
tetemesen leszállított ároni eladását már megkezdette.
ANDRÁSSY-UT 3.

ÁLLAMI FELÜGYELET ALATT!
GERŐ Ferenc előkészítő-iskolája az egyéves önkéntességi képesítő vizsgára.
Iroda: Budapest, VI., Nagy János-utca 3. sz.
Ezen iskola előkészít ifjakat, kik tanulmányukat bármilyen körülmény miatt abbahagyták, kiváló gimnáziumi tanárok közreműködésével az önkéntességi vizsgára. Az új kurzus szeptember 2-án kezdődik és 6 óra terjed. — Prospektus ingyen és barmennyire. Beiratás naponként délután 4-7 óra között.

Sneidig egyenruhákat készít
BLUM SÁNDOR
Budapest, Váci-utca 12. szám.

RIES és BERKOVITS
Budapest, Kerepesi-ut 66.
Cs. és kir. szab. nickelón-szifonkupak- és gépgyár.
Szab. szénsav- és kénsav-szikvizgépek.
Vizszűrők és sörnyomókészülékek.
UJDONSÁG! UJDONSÁG!
Hygienikus, minden visszaélést kizáró „UNICUM” szifonfejek
Törvényileg védve.
IDEAL
elsőrendű cseh szikvizüvegek.
RIES és BERKOVITS SZABADALMA.
Előnyök:
Sarokelsorbulás és piszkolerakodás kizárva. Továbbá legnagyobb explózió-ellentállóképességűek.
Legizlésebb facon.

Nagy butor-eladás.

2 szekrény, 2 ajtó, diófa fényezett ...	34 frt	1 ebédlőszék, 6-német stül ...	4 frt
2 ágy, diófa, fényezett ...	22	1 íróasztal, 3 fiókos ...	18
1 éjjeli szekrény, diófa, fényezett ...	8	1 hálószoba, matt diófa ...	125
1 mosdó, 2 ajtó, diófa, fényezett ...	14	1 hálószoba, faragott ...	170
2 szekrény, 2 ajtó, diófa, matt ...	38	1 garnitúra erépe- vagy bourette-behuzat ...	80
2 ágy, magas, diófa, matt ...	38	1 garnitúra selyem-behuzat ...	80
2 éjjeli szekrény, diófa, márvánnyal ...	22	1 garnitúra plüss-behuzat ...	95
1 kredenc, 4 ajtó, fülkés, faragott, feh. márv. ...	46	1 szalonasztal ...	10
1 diván, magas támla szőnyeggel ...	40	1 consol márvánnyal és tükör ...	26
1 ebédlő-asztal, diófa, matt ...	14		

Nagy választék egyszerű, valamint a legdíszesebb kivitelű butorokban.

Dósa Kálmán fővárosi asztalos és kárpitos butortelepe
Budapest, Erzsébet tér és Sas-utca sarok, I. emelet.
Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Egyéves önkéntes urak

teljes felszerelései egész szabályszerűen, legjutányosabban és legegységesebben készülnek

Tiller és Társa

egyenruha szállítóknál
Budapest, IV., Váci-utca 30. sz.

Sorozat köteleseknek díjmentesen és készséggel szolgálunk felvilágosításban.

Nevelő- és tanintézet nyilvánossági joggal

RÁKOS-PALOTÁN, (Budapest mellett.)

Fasult-, posta- és távirat állomás. Az intézet áll: VIII. osztályu főgimnázium. VI. osztályu polgári és IV. osztályu elemi iskolából. Az intézet egy nagy parkban fekszik. **Kitűnő tanterv. Államértelemes bizonyítványok. Gondos felügyelet. Jó táplálék. Idegen nyelvek tanulása. Nevelési díj mérsékelt.** A tanulók lehetnek bennlakók, félkiosztosok és bejárók. Ismertető és bővebb felvilágosítás szonnal kapható.

Wagner Manó,
intézet-felügyelő, igazgató.

A legjobbnak bizonyult HÁZISZER, mely az emésztést szabalyozza, rendszer vérvérkedést eredményez, a megromlott és hibás véralkalmazást eltávolítja (a mi az egészséges főfeltétele), gyorsan és biztosan megszünteti a gyomorbeteg, és p. étvágytalanságot, savanyu főbőfőgést, hányási ingert, gyomor- és hasbántalmat, gyomorgörösöt, a gyomor túlterhelését étellel, nyálkásodást, vértelulást, hámorhoidákat, női bántalmakat, bélbajokat, a már 40 év óta jónak bizonyult

Dr. Rosa-féle balzsam

Minden gyuladás, seb és kelés gyógyítása biztos sikerrel jár, a női mell gyuladásánál, tejrekedés és keményedésnél, a gyermek elválasztásánál, tályogok, vérkelések, pokolvar és genyedéseknél, továbbá körömgennyedés az ugynevezett körömméregnél a kézen és lábujakon, keményedéseknél, daganatoknál, mirigydagadatoknál, holttetem képződéseknél stb. 50 év óta bevált

Prágai házikenőcs

FRAGNER B. gyógyszer-től PRÁGÁBAN 203-III.

Az emésztés minden munkáját új életre serkenti és egészséges és tiszta vért szerez, különben is biztos és messze földön híres bevált háziszser. 1 üveg 50 kr., kettős üveg 1 frt. Postán 20 krral drágább.

A gyógyulás fájdalom nélkül halad a kenőcs hűsítő hatása alatt.

Dobozban 25 és 35 kr-ával. Postán 6 krral drágább.

FIGYELMEZTETÉS! Mindenki csak az eredeti készítményt kérje a prágai Fragner B. gyógyszer-től és figyeljen arra, hogy a Dr. Rosa balzsam csomagolás minden részén az itt látható kerek védjegy legyen; a prágai házi kenőcs csomagolásán pedig a jobbról látható háromszögletű védjegy.

A ki egy utánzást talál és nekem bejelenti, díjat kap!
Elsmerő levelek ezrel rendelkezésre állnak.

Raktárak Budapesten:

Török József gyógyszer-tárában, Egger A. gyógyszer-tárában, Thalmayer és Seitz, Kochmeister utócai.

Főraktár **B. FRAGNER** Apotheke „Zum schwarzen Adler“ in Prag, a készítőnél Eck der Spornergasse Nr. 203.

LINOLEUM egész helyiségek padlózására, Linoleum-szőnyeg, Linoleum-futó

LINOLEUM MILDNER H Budapest, IV., Váci-utca 3
LINOLEUM az egészségügyileg legjobbnak elismert, legolcsóbb és legtartósabb padlófedés, pormentes, neszfogó, ruganyos, hasadégmentes és tartósabb, mint bármely más padlózat.

NINCS TOBBÉ POR.

A Dustless Floor Dressing Co. New-York
Hygieai pormentesítő Vállalat, elvállal irodák és üzleti-helyiségek, kávéházak, vendéglők **pormentesítését**

jótállással, az egyedül valódi amerikai Dustless porölővel.
1 liter (10 m²-méterre elegendő) valódi amerikai Dustless ára 1 frt 50 kr. — 1 beeresztő szerszám 65 kr. — 1 seprő (e célra külön) 1 frt 20 kr.

DITRICHSTEIN MÓR

TELEFON 14-59. VII. ker. Nyár-utca 34. sz. TELEFON 14-59.
Óvakodjunk az utánzatoktól!

SODOR

folyékony szén-savtartalmu asóhűvel, melynek segítségével mindenki, bárhol **szén-savtartalmu, egészséges üdítő és hűtő italokat** (szódavíz, selters, limonádé, szikviz, málnalé, gazosze, pezsgő, tej stb.) készíthet az a célra szerkesztett palackban a mellékelt utasítás szerint. A szén-sav víz készítése egyszerű, könnyelmű. A folyadék lehűl. 1 doboz 10 sodorhűvellyel 80 kr. Egy hozzá szükséges, mindenkorra használható palack 3 frt. Részletes leírás és utasítás kívánatra ingyen és bérmentve. — Képviselet a magyar korona országai részére Budapest.

Kertész Tódornál Kristóf tér.
Geittner és Rauschnál Andrássy-ut 8.

Főülmulhatatlan.
80 kr. minden órajavitás 80 kr.
3 évi jótállás mellett.
Reisz F. műorás
IX. ker., Soroksári-utca 14. szám.
Dus választék órák és ékszerekben.
Vidéki javítások pontosan eszközöltetnek.

Ószul a haja ??? Ha igen, akkor használja a **Hair Regenerátor** kítűnő szert, mely nem festi a haját, hanem a haj eredeti színet adja vissza. + Üvegje 1 forint. + Egyedül!
Toltán Béla udvari szállító gyógyszer-tárában: Budapest, V. ker., Nagyköröna-utca 23. sz.

Egész könyvtárnyi hasznos ismeret és tudnivaló van **KASSAY ADOLF** legújabb és legteljesebb „Önüggyvéd és Házi Titkár“ című könyvében.
Ára füzve 1 frt, kötve 1 frt 20 kr.

Terjedelme több, mint 300 oldal. Utmutatással szolgál a mindennapi élet ügyes-bajos dolgaiban: okiratok szerződés, kötelevek-nyugták, végrendeletek, tudóstívtányok, váltók, folyamódványok, kérvények mintáit foglalja magában. A közélet és társasélet mindennemű ténykedésében szükséges írásos munkákra: levelekre, meghívásokra, ajánlatokra, kereskedői körlevelekre jól szerkesztett példákat nyújt. Közli ezenkívül a sommas eljárásról, a fizetési meghagyásról, a polgári házasságról, az öröklési eljárásról, belyeg- és illetékekről, találmányi szabaldalmakról, kamatláb-meghatározásokról, a gazdasági és ipari hitelszövetkezetekről alkotott újabb törvényeket. Szóval a tudásnak és ismeretnek igazi kincsesháza. Kapható (a pénz előleges beküldése után bérmentve) a „Budapesti Napló“ kiadóhivatalában, József-körút 18.

20 krajcáros sorsjegyek!

József főherceg ur ő cs. és kir. Fensége védnöksége alatt **Szegeden** rendezendő I. Mezőgazdasági Országos **Kiállítás**

sorsjátéka.

Főnyeremény **50.000** korona érték.

Huzás Szegeden, 1899. évi szeptember hó 10-én este 6 órakor.

Egy sorsjegy ára **20** krajcár.

Sorsjegyek mindenütt kaphatók!

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége
Budapest, Köztelek, IX., Üllői-ut 25.

Abbazia.
Habsburg-penzió.
I. rangú ház.
 Teljes komfort. — Abbazia kellő közepén. — Finom konyha. — Vilamos világítás.

További hírlapok:
 Iró- és másoló-tínták.
 Vilamosított bőrkendők.
 Szab. talp-övöszer "Vandol"
 Fémfűzőtű paszta és ezüst- és arany-fűzőtű szappan.
 Bőrflak. Lőszerszámpaszta.
 Fegyver- és pánt-sztr.

Avilág legjobb FÉNYMÁZA!

Aki lábujját szép fényesen és tartósan akarja gondozni, vegyen csak **Fernolend-t**-féle cipőfény mázat világos lábujjra csak **Fernolend-t**-féle természetes **bőrkrémet.**

Mindenütt kapható. Cs. k. szab.
 Gyár alap. 1838. Bécsben.
 Gyári raktár: **Bécs I. Schulerstr. 21.**
 A sok ártékelten utána kikerülő levelek gondosan ügyelni a nevére: **St. Fernolend-t.**

Legszébb Legjobb Legolcsóbb PAPLAN PAPLAN PAPLAN

1 szeszahajátó vasgőz 10.-
 1 drb. rouge paplan 1.70
 1 csachmir paplan 2.50
 1 satin csachmir paplan 3.50
 1 atlasz csachmir paplan 4.80
 1 atlasz selyem paplan 7.50
 1 fodros atl. sely. paplan 12.-
 1 jó vászon ágylepedő varrás nélkül 1.30
 1 drb. jó vászon chiffon paplan lepedő 1.80
 1 drb. faneltakaró pokróc 1.80
 1 drb. jó lepőkróc 1.50

1 acél sodrony egybetűt 5.-
 1 tengerifű fejáncos 1.-
 1 levarroti szalmazsák 2.20
 1 matra 3.80
 1 Grande Afrique matra 4.50
 1 lősztr 12.-
 1 párnázott rugalmas matra 16.-
 1 nagy szoba szőnyeg 300/300 2.50
 1 ablak tunis függöny 1.50
 1 bouret ágylepedő 2.50

Fűtőszőnyeg méterenkint 25 kintől 4 frtig.

GICHNER JANOS és TÁRSA
 paplan, matra és kárpitosári gyárak, szőnyeg, függöny-ágy- és asztalterítő stb. nagy választékban.
Budapest, VII. ker., Erzsébet-körút 20. szám.
 Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldünk. Nem tartós árakat kiserelünk, vagy a pénzt visszaadjuk.

MEIDINGER kályhagyár
Ehrlich J. és H.
Budapest-Bécs.
BUDAPEST, IX. Lónyay-utca 15.
 Eredeti Meidinger rendszerű töltő, szabályozó és szellőző, valamint új szerkezetű, kizárólag fűtési kályhák.
 „Ideal” kiz. szab. szabályozó, töltő és fűző-kályhák.
 Szabad. Siemang-Ehrlich-féle kaszárnyakályhák. Új szerkezetű Meidinger Calorifé-rek cseréburkolattal.
 Központi légfűtők és szellőzők.

II.

Kwizda féle Korneuburgi marha táppor

Allatgyógy. dietét. aser lovak, szarvasmarhák és juhok számára. 46 év óta a legjobban ismert és használt tápanyag, rossz emésztés ellen, a tehéntej javítása és a tejelő-képesség szempontjából. 1/2 doboz ára 70 kr., 1 doboz 35 kr. Csak a fenti védjeggyel valódi minőségben kapható az összes gyógyszerárakban és drogeriákban. — Főraktár: **Kwizda Ján. Ferenc,** os. és kir. osztr.-magy., román kir. és bolgár fejed. udv. szállító. **KERÜLETI GYÓGYSZERÉSZ, KORNEUBURG BÉCS** mellett.

A téli idény
 közeledtével alulírottak tisztelettel ajánlják a t. c. közönség figyelmébe jól berendezett tűzfa-raktárakat, ugyintén favágókat, nevezetesen:
 Pesten: VII. ker., Kertész-utca 24. szám.
 „ V. „ Visegrádi-utca 30. sz.
 Budán: Szegényház-utca 3. szám.
Luczenbacher Pál utódai
 Iroda: Thonet-udvar. Telefonszám 33-03.

OLCSÓ KERITÉSEK! OLCSÓ KERITÉSEK!
Haidekker Sándor
 sodronyszövet-, lonat- és kerítés-gyára
BUDAPESTEN, VIII. ker., Üllői-ut 48. sz.
 Gyárt és szállít: **gép- és kézi-sodronyfonatokat, tűskés sodronyt, pánthuzalt; erdők, vadaskertek, baromli-udvarok, gazdasági telkek, kertek, gyümölcsösök, szállók stb. bekerítésére olcsó árak mellett. Nyaraló-, park- és erkélyrácsokat, valamint csinos és erős kivitelű kapukat és ajtókat vaskeretes sodronyfonat és kovácsolt vasból; ugyintén díszes virággy- és gyeperítéseket és fűvédő-kosarakat. Továbbá: föld- és kavicsrostákat; szállóhogyosó rostákat, magtárablak-rostályokat; ökörszék-kosarakat, szikralógókat; gabona-választó-hengereket, valamint régi választóhengereknek új sodronyköpenyvel való ellátását. Rostaszöveteket és lonatokat szelelőrostákba.**
ÁRJEGYZÉKEK és KÖLTSÉGVETÉSEK INGYEN.
 Jutányos és pontos kiszolgálás.

Mai napság a legérdekesebb tudomány a SPIRITIZMUS,
 mely egyben legalkalmasabb családi körök folytonos szórakoztatására, mert a folyton meg-megújuló e téren történő felfedezések mindig fogva tartják az érdeklődők figyelmét.

Magyarországon a következő művek jelentek meg és részben leszállított áron kaphatók:

TÓVÖLGYI TITUSZ: A lélek mint egyén, 1 frt 50 kr. helyett 1 frt. Van-e másvilág? (A szellemek országából), 1 forint 50 kr. helyett 1 frt.

HAVAS ANDOR: Levelek a tulvilágról. Újdonság!! 50 kr. (Ezen álnév alatt egy hírneves író rejlik).

NÉREL ÖDÖN: Tájékoztató a spiritizmus történetéről, elméletéről és kísérletezéséről. Ára 30 kr.

ARNOLD JÁNOS: Hogyan kell a spiritizálizmussal foglalkozó családi köröket megalakítani? Ára 1 frt 20 kr.

Hogyan lett **Dr. Czirják Bernát** a tudós orvostanár, a legnagyobb szkeptikus spiritualista? Közli B. Mikos János. Ára 80 kr.

Megrendelhetők a pénz előleges utalványozása vagy utánvét mellett

Szilágyi Béla könyvkereskedésében és antiquariumában Budapest, IV., Károly-körút 26. szám.

Könyvjegyzékek és a „Könyvkedvelők Kalauza”, melyből az új kiadás sajtó alatt van, kívánatra bárkinek ingyen és bérmentve küldetik meg.

Emke Daloskönyvek.
 Szerkesztette: **Deák Gerő.**

Négyszólamu vegyes karok gyűjteménye.
 Tartalma: Imák és fohászok, 16 dal. Gyászhangok, 5 dal. Nemzeti dalok, 13 dal. Népdal-egyveleg, 12 dal. Vegyes dalok 18 dal. Indulók, 7 dal. — Összesen tehát 71 négyes (hangjegyes) oly dalszerzemény, melyek legjobbjai a gyűjteményben jelenik meg először.
 Ára fűzve 1 frt 20 kr., diszkrétésb. 2 frt.

Két és háromszólamu közmű és vig dalok gyűjteménye.
 Tartalma: Imák és fohászok, 19 dal. Nemzeti dalok, 18 dal. Népdalok, 12 dal. Bórdalok, 20 dal. Vegyes dalok 13 dal. Indulók, 8 dal.
 Ára fűzve 80 kr., diszkrétésb. 1 frt 50 kr.

Kaphatók:
 Budapest, József-körút 18. szám.
 a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában.

WALLA JÓZSEF
Mozaik és cement-áru gyára
BUDAPEST,
 Rottenbiller-utca 13.

Granit-terazzo, Betonirozások, Medenczék, Csatornázások, Szökőkutak, Jászolok, Fayence falburkolati lapok, Aszfalt-tető és elszigetelő lemezek,

Keramit-lap, Mozaik-lap à la Mett-lach, Márvány Mozaik-lap, Cement-lap, Menyegzet-nádszövet, Tűzálló téglá, Portland Cement, Roman Cement, Terracotta-árak.

KÖVÉNY ÉS CEMENTCŐVEK

HEIM-fele Meidinger-kályhák.
 A feltaláló Dr. Meidinger tanár új által kizárólag jogosított **HEIM H., Budapest és Bécs**
 os. és kir. udvari szállító. Legjobb hírnevű cs. és kir. kiz. szab. **KÁLYHÁINK**
 eredeti minőségben csak gyári rakta-rukban kaphatók.
BUDAPESTEN, THONET-udvarban
 Ajánljuk továbbá a mi **HESTIA** (szabályozható-, töltő- és ventilációs kályhák) kettős köpenyvel. **FÜSTEMESZTŐ KANDALLÓKAT.**
 Központi légfűtést egész épületek számára. Szárító-készletek ipar- és gazdasági célokra.
 Prospektusok és árjegyzékek ingyen.

Fontos sérvbajosoknak. SZENZÁCIÓSTALÁLMÁNY.

Egy magyar találmány sem lett oly általánosan jónak elismervé, mint a Pollitzer által feltalált cs. és kir. szab. **gummi-különlegesség.** Ezen sérvtűző előnye a többi sérvtűző felett a következők: 1. nem gyakorol kellemetlen nyomást. 2. Ugy éjjel, mint nappal hordható. 3. A polterűző nem úgy bel- és külföldi orvosi tekintély ismeri el. Használhatóságát bizonyítja továbbá azon számos kőszent és hála nyilatkozat, mely a világ minden tájáról (Német, Orosz, Francia, Olasz, Törökország, Amerika, India stb.) hozzánk beérkezett, s melyek a t. v. nekünk mindenkor rendelkezésünkre állának. Célszerűség mellett az árak mérsékeltek.
 Egyedüli ára 7 és 10 frt. Kétoldalsú 10 és 15 frt.
 Gyermekeknek a felével olcsóbb.
 Rendelésnél a test bőrére kerekít centiméterekben, továbbá, hogy a sérvtűző jobban, bal, vagy mindkétoldalsú.
 Nagy raktár továbbá valódi angol és francia aedrűgő sérvtűzőkben, hasketők, köldököt, irrigator, mindennemű méhecskendő, gőrcsárharsnya, hát-egyesztartó, légrárna, ágybetét, havi-bélfűzők és minden e szakmába vágó cikkekben.
 Egyedüli képviselő: **valódi angol és francia GUMMI-különlegességekben.**
 Postal megbeszélések, rendelvények pontosan és titoktartás mellett leggondosabban utányétel eszközök.

POLLITZER MÓR és FIA
 os. és kir. szabad. orthopediai kötszerészek **Budapest, Deák Ferenc-utca 10. — Alapítva 1858.**
 Árjegyzéket kívánatra zárt borítékban bérmentve küldetők. **A címre ügyelni tessék.**

Univ. Med. Dr. Czinczár J.
 Bőrgyógyász, bőrápolás, nem- és húgy-szervi bántalmak kópepitő szakorvosa.
 gyógyít gyors és biztos sikerrel, kényelmes módon úgy nőknél, mint férfiaknál mindennemű a nem- és húgy-szervi betegségek és gyengeségi állapotok elnevezése alatt összefoglalt bármily régi kellető bántalmakat, továbbá bármely bőrbetegséget és szépséghibát a külföld által elismert legjobb kitűnő módszereivel.
 Lakik: Budapest, VII., Kerepesi-ut 14., I. em.
 Rendel: délelőtt 10-1-ig, délután 3-7-ig.
 Külön váróterem hölgyek és urak részére.
 Levelekre azonnali válasz.

Titkos betegségek ellen

25 évi, részben katonai orvosi (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvosi tapasztalatai után legmelegebben ajánlható

DR. KAJDACS, V. cs. és k. ezredorvos.

Electrotherapiai rendelő intézete
 Budapest, Váci-körút 4. sz. I. em.
 A legelhanyagoltabb húgyveszélyeseket, bujádóros sebeket, syphilit, az önfertőztetés utóbjait **Elgyengült férfierőt**
 az orvosi világ által legújabban olyannyira felkarolt és hatásában pársádan sikerű **Electro-Massage vagy Psychrophor**
 által, magümléseket, nőknél fehérfolyást befecskendezés nélkül, a legmakosabb bőrbetegségeket, valamint ifjúkori bűnök következtében beállott ideg és ennek utókövetkezményeképp létrejött hátingerbecajokat gyógyít a legújabb gyógy-mód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel.
 Rendel: délelőtt 9 órától 4 óráig; este 7-8 óráig. Nőeknek úgy mint férfiaknak külön be és kijárat. Külön váróterem.
 Levelekre díjtalanul azonnali választatják; esetleg gyógyszerreklám is gondoskodva lesz.

Minden szó egyezsere beiktatása... betűkből 2 kr. Címme ellátott hírdetéseket külön 30 kr. kincstári bélyegdíj jár.

APRÓ HIRDETÉSEK

A hirdetésekre díjmentesen ad felvilágosítást a kiadóhivatal: József-körút 18. szám.

Levelelbeli indokozásokra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válasza szükséges bélyeget kell mellékelni. Tudakozásoknál a hirdetés számát a kiadóhivatallal mindig közölni kell.

A verset
Mulkor rosszul közölték.
Lanuit est froide, la nuit est noire, mon coeur est vide, coeur sans espoir.

Piroska.
Ne törje a fejcsékéjét a tegnapi betűkön, mert nem úgy voltak szedve, mint a hogy én írtam, iron drága szentem mieelőbb.

Faust
Édes Istenem, ha az én boldogságomat akarod, árta csak egy ut van. Ismered, ne kételkedj benne, kérek. Nagyon nehezen jöhetnék, de ha majd akarod, meg lesz, bár minden tekintetben jobb volna egy a hogy én akkora. Gondolj erre Margit.

M. Andor!
Remélem olvasod az utóbbi lapokat. — Ezt mindig megteheti, — bármiként. Mig ma nem láttalak, azt hittem, már nem mered magadat tudni, most azonban tudtam, hogy úgy bánál velém, mint egy haragpó kutával nem tetted volna. Az én lelkiismeretem nyugodt.

Kálra.
Drága soraid új életre keltek, mint hervadó virágot a napsugaras langymeleg nyári eső. Szeretsz és szeretik fogsz ez az én boldogságom. Csak hogy tőlem távol vagy, ez kínzóza lelkemet. Lelkem üdvösségét áldoztam egy veled eltöltött rövidke percért. Elemenek legszebb álmai a mult boldog napok. Végtelen szerelmem egy parányit sem fog vesztetni soha, csak azért imádkozom, hogy te is úgy szeress, mint én téged s hogy minél előbb láthassalak, mert „ha soká szeretlek, megölöm a bubánat, ha soká nem látlak, meghalok utána.” Nemirtam, mert az lehetetlenség, e helyen néha-néha. Te irhatsz, ez legyen vigasztalása téged örökké szerető uradnak. Vélünk érez és szívvel töltvől közös barátunk. Nagyon fájt utolsó leveled hideg hangja. 4865

Hű szív.
Bocsásson meg, de nem mehettem, mivel kedden elutaztam és pénteken jöttem haza, kegyeskedjék tehát újabb időt kitűn. 4862

Találkoznék-e
vagyonszó hölgy, ki egy intelligens fiatal embert pártfogolna. Leveleket „Barátság” alatt kérek a kiadóhivataltba. 4852

Nősülni óhajt
egy igen jó családból való fiatal ember (nem csunya), ki egy nagyobb községgben kereskedő. Tiszta vagyona 17000 frt, évi jövedelme átlag 4500 forint. Megismeri szeretne egy oly osinos, házias leányt, kinek körülbelül 10,000 frt hozmánya lesz. Név-tudás után arcképesere, mely visszaadatik. A hozzártartozók közbenjárását és értesítést kéri „Alföldi” alatt a kiadóba. 4857

Magántanulók
előkészítése. Erretségire, közép- és polgári iskolai magánvizsgákra készülő szakszerű oktatásban részesülhetnek. Bővebbet József-körút 17. III. 23. — Levelek fenti címre „magántanulók előkészítése” címen küldendők. 4860

Menyasszonyok!
Völegények
A házasságkötéshez szükséges okira ok beszerzése, a netani akadályok alól való felmentések készítése s a kihirdetések köztüli eljárások sok vezetőséggel, pénz- és idő-pazarlással járnak. Legcélszerűbb tehát úgy a fővárosi, mint vidéki házassuladónak az „Országos Esketésügyi Ügyvivőség”-hez VII. Kerepesi-ut 14. forduló, hol csekély díjért néhány nap alatt minden elvégzik.

Két szoba butor
teljesen berendezve minden hozzá tartozóval november 1-ére eladó. Cím a kiadóban. 4858

Reáliskolai
tanulóhoz házi tanítónak ajánlkodik gyakorlott negyedéves mérnök-hallgató. Cím a kiadóhivataltban. 4856

Államszámvitel
béli szeptemberi és októberi vizsgálatokra biztos sikerrel készítik elő. Cím a kiadóhivataltban. 4859

Faház
jókárbán, kettős deszkafalal, 7 vasrúdos ablakkal, kertörnek, vagy más célra alkalmas, 1 szoba, konyha, kamra és belépővel 300 forintért eladó. Bővebbet Gizella-tér 2., ajtó 20. 4864

Kiadó.
Múzeum-utca 7, egész első emelet, mely áll négy utcai szobából, balkonnal és mellékhelyiségekkel november elsőjétek. 4824

Kiadó.
Bécsi-utca 6 négy utcai, 3 udvari, fűrdőszoba stb. november 1-től. 4823

Eladó gőzmalom, teljes üzemképes, uri lakás, istálló; vagy társkeresek 4000 forinttal, ki a malmot önállóan kezelje. Striz Gyula, Nagykáta. 4798

Fogarás.
Szerencsés jó napot! — Mikor is lesz a P. társaság legközelebbi ülése? Vagy lesz szerencsém előbb viszontlátni? Válaszát várja „sub 2001” a lap kiadóhivataltban Uti társa. 4849

Irodaszolgái
vagy ehhez hasonló állást keres 4 gimnáziumot végzett katonaviselt bányászati és jegyzői irodában dolgozott, urasági inas volt, szerény feltételek mellett. Cím a kiadóhivataltban. 4850

Sztraka-Tannin-csokoládéja mindenféle hasmenést rögtön megszüntet. Kapható győgytárakban.

Bonne,
ki a ház artásban és közimunkákban jártas, két fiatal leányhoz azonnal felvétetik. Cím a kiadóhivataltban. 4861

„Fortuna”
legrajabb, törv. védett le-velgyűjtő és rendező. Célszerű, hasznos és rendkívül olcsó. Nőkölözhetetlen minden iródban, üzletben és gyárban. Egy darab ára 80 kr. Kapható a feltaláló és kizárólagos készítő Virág Armin könyvkötőnél. Budapest, Károly-laktanya. Ugyanitt iskolakönyvek, olcsón keltetnek be. 4866

Francia nyelvben
oktatást ad kezdőknek egy a polgári osztályokat végzett leány. Cím a kiadóban.

Az országos magyar gyorsíró egyesület

Báthori Dezső
középkorai tanár ur vezetése alatt új magyar és német-nyelvű gép- és gyorsírási tanfolyamot nyit. Jelentkezést felvesz a „YOST” írógép részvénytársaság Erzsébet-körút 9-11. New-York palota.

Ménési csemege
szőlő nemesejű róza, valamint legfinomabb kevert arad-hegy aljai csemegefajok 5 kgrmos postakosrankint bérmetve bármely állomáshoz — 2 frt 30 krért kapható — utánvétel mellett Ring Zsigmondnál Aradon.

70 frttal
1000 frt gyorsan elérhető. Tessed prospectusért és felvilágosításért Blockner L. hirdetésíró irodájába írni. Budapest, Sütő-utca 6.

Legjobb torta
a Megay Bohémé tortája kapható minden előző csemege-üzletben, ára 1 frt 25 kr.

Izr. nevelőnőt
keresek 2 leányka mellé, polgári iskolai tanítágyak, francia nyelv és zongora tanítás kívánatik. Ajánlatok Grossman Gyula bőrgyáros Péchujfalu (Sáros megye) címzendők. 4832

„Fox-terrier”
kölgyök kutyák jutányosan eladók. Cím a kiadóhivataltban. 4842

Köhögésnél,
rekedszénél vegyen 30 krért Réthy-féle pemete-füccukorkát.

Azonnali átvételre keresek 800 hold körüli bérletet, teljes felszereléssel, lehetőleg állomáshoz közel, Heves, Borsod vagy Jász-Nagy-Kun-Szolnok megyében. Csak tulajdonosoktól kérek komoly ajánlatot. Cím a kiadóhivataltban megtudható.

Nevelőnőket,
gyermekkertészőket, bonnocekat a leglekiismeretesebben ajánl és elhelyez az öv. Toborfy Lajosné Budapest, Andrásy ut 79. sz. 4667

4000 □-ös telkek, □-ös 3 forintjával a ke-lenföldi vasuti állomás közvetlen közelében remek fekvéssel beállott anyagi viszonyok folytán eladók. Venni szándékozók ajánlatait „Br. V.” jelleg alatt a lap kiadóhivataltba várjuk.

!! A zsidó ünnepekhez !!
Bak Izrael dr. Imádságkönyv zsidó hajdonoknak, füze 1 frt és diszkóban 1 frt 50, kr 2 frt és szelvénykötetésben 4 frt kapható: a Budapesti Napló kiadóhivataltban, Eladókknak tanítónak tetemes árendéig.

Technikus
egész napra foglalkozást keres. Ajánlatok „Technikus 3” alatt a kiadóhivataltba. 4854

Hölgyeim.

Sajnálatos, hogy a hölgyek nem idejében látják az arc apolásához, mielőtt a napsugárak v. szél káros hatást idéznek elő, pedig mily kicsiny dologból áll szép fehér, tiszta arccal birni. Nem csodálom, ha a t. hölgyek, a sok hirdetést és ajánlatot a cserémből nem bírnák választani. Legyenek teljes bizalommal hozzám, kísérlek meg csak egyszer Mille Fleurs-Crémét, meg vagyok győződve, hogy céljukat elérék. — Mille-Fleurs-Crème próbatételül 50 kr. könyv. Mille-Fleurs-poudre, fehérróza v. creol (bar-náknak), 1 doboz 60 kr., szappan 40 kr. Főraktár: Török József gyógytára, Király-utca 12. — Továbbá csakis nálam kapható a Mille Fleurs-hajvíz, mely bármily ősz hajnak 1/2 óra alatt eredeti színét visszaadja, 2 üveg 3 frt utasítással (2 hónap élelendő), fekete, barna és arany-szőkéhez kapható. Nem elég ajánlatom a t. hölgyeknek a homlokötőt, mely rövid idei használat után a redőket végképp kismítja, a homlokot fehér, szép formára változtatja. Egy ily köté évekig eltarthat, 1 frt 50 kr. utasítással. Mily kellemetlen és rakt a szőr az arcon vagy ajk körül, ezt fájdalom nélkül egy pillanat alatt eltávolíthatjuk az általam kiadott próba üveggel 60 kr. utasítással. Vörös kezeket v. ha még oly elhanyagoltak is, kézzapszát által gyógyírű fehér puhává változik, 1 próbatételül 35 kr. utasítással. Számos illmesítő levelekkel bizonyítom felsorolt cikkem bámulatos hatását, melyekért és biztos eredményért kezdek. — Utánvételeit titoktartás mellett akár itt Budapestben, vagy bárhová küldöm. MANDLIDA, Budapest, VII. ker., Bethlen-utca 12. sz./No.

Glogowski és Társa, Erzsébet-tér 16.

Remington-írógép- és gyorsíró-iskola

„Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület” gyorsíró tanfolyamain folyó hóban öv. Mezeyné Bányai Amanda okl. tanító személyes vezetésével új magyar levelező, vita-és német kurzusok kezdődnek. A Remington-gépirás és ezen gyorsírási tanfolyamokra nő-és férfi jelentkezők korlátolt számban felvesszük.

Glogowski és Társa, Erzsébet-tér 16.

Méhészek
egkedvesebb képes szaklapja a Széttétkintő Méhész utólagos fizetés mellett is megrendelhető. Előfizetheti félévénként 1 frttal. Mult évfolyamok (194 képpel) 1 frt 50 krajcárjával kaphatók. Kívánatra mutatványt küld a kiadóhivatal Sajtné, Csanád. Ugyanott megrendelhetők: méhek, méz és órási (csinált állapotban 6—8 kgrmos) házi-nyulak.

Butor
egy készpénzért, mint részletfizetésre legjutányosabb Fuchs Bódognál Budapest, VIII., József-körút 26.

Grötznér-féle Tarolin capsulák.
Specificum:
hólyagbántalmaknál,
hgyesőfolyásnál.

10 frttal
1/8 sorsjegy ára 10 frt, 1/4 „ „ 20 „ 1/2 „ „ 40 „ 1/1 „ „ 80 „

ÉNZT
BUDAPEST, VÁCI-KÖRÚT 28.

SORSJEGYEKRE
ERTEKPAPIROKRA
(visszaadható teteszerinti kisebb részletekben is) bármily összeget igen olcsón ad

Készpénz kölesön birtokokra és házakra

v. aldi becsérték háromnegyed részét, II. helyre is 20—25 évi örökösítésre. Birtokos felmondhat bármikor, pénzintézet ellenében nem. Lebonnyoltás 14 nap alatt. Konvenciók helyre-és illetékmentes. Semmi előleges költés. Beküldendő csakis telekkönyvi kivonat, valamint kataszteri birtokvíz másolat.

Ingatlan-és Jelzálog-Forgalmi-Intézet, Budapest, VI., Váci-körút 39.

A nyiregyházi takarékpénztár egyesület
gyakornoki állásra pályázatot hirdet. Kereskedelmi akadémiát végzett ifjak kérvényeiket f. é. szeptember hó 10-ig az egyesület igazgatóságához nyujtsák be. Az állás szeptember 15-én elfoglalandó. Nyiregyháza, 1899. augusztus 29. Az igazgatóság.

COPYING OFFICE.
Bármilyen írásmunkákat, leírásokat, sokszorosításokat és fordításokat minden nyelven, ugy mint gyorsírói v. fonograf felvételeket elvállal a „YOST” írógép r. t. Erzsébet-körút 9—11. New-York palota.

Grötznér-féle Tarolin capsulák.
Specificum:
hólyagbántalmaknál,
hgyesőfolyásnál.

10 frttal
1/8 sorsjegy ára 10 frt, 1/4 „ „ 20 „ 1/2 „ „ 40 „ 1/1 „ „ 80 „

ÉNZT
BUDAPEST, VÁCI-KÖRÚT 28.

SORSJEGYEKRE
ERTEKPAPIROKRA
(visszaadható teteszerinti kisebb részletekben is) bármily összeget igen olcsón ad

Közép-osztály,
Frakk 5 frt. Nadrag 3 frt. Mellény 1 frt. Engen József-kabát 4 frt. Jaquet 3 frt. ROTH BERGER JAKAB Kristóf-tér 2. I-ső emelet.

BÁRÁNY DEZSŐ
Bépest, VIII., Kerepesi-ut 57. (Cseth-vár.)

Vondó hangszerek és Vonók különleges készítője. Duzrak-tárvonó, fuvola és ütőhangszerekben, kollégekben, iskolai és hangversenyegedük 3 forinttól 1000 forintig. Saját készítményegedük. Legjobb olasz és német hangversenybuzog. Arpeggio kizsant a kizsant.

Nevelőnők,
gyermekkertészők, bonneok minden nemzetiségűk, elhelyeztetnek Nietschné Anna által Budapest, Erzsébet-körút 52. sz. 8094

Hyacinthen,
(Jetzt zu pflanzen!)
Frachtsortimente v. 10 Sort. 1. Topf 3.—2. „ F. 6. 1. 4.—3. „ 4.—4. „ 5.—5. „ 6.—5. „ 7.—5. „ 8.—5. „ 9.—5. „ 10.—5. „ 11.—5. „ 12.—5. „ 13.—5. „ 14.—5. „ 15.—5. „ 16.—5. „ 17.—5. „ 18.—5. „ 19.—5. „ 20.—5. „

BUTOR
jó, szolid kivitelben, előnyös részletfizetésre.

Náthán Ignác
kártpitos- és asztalos-butor egyedüli főraktára VII. ker. Erzsébet-körút 23. Árjegyzéket vidékre ingyen es bérmetve

Zálogházi
cédulákat veszek. Eladók

18 latos ezüst evőkészleteket, grammja 5 kr., girandolokat, gyertyatartókat, haltalakat, tálcákat, grammja 6 kr., 12 darab ezüst evőkészítő 6 frt 50 kr., teljes 12 személyes való teljes evőkészleteket 138 frttól kezdve, az választék mindennemű ezüst műtörvs tárgyakban, arany férfilancok kölögóval, grammja 85 kr., masszív arany gyűrűk 2 frt 40 kr-tól, tula remon-tor órák 6 frt. Grünberger Armin Béla örökösai Budapest, IV., Városház-tér 9., I. em. 23 Hariszbár.

Képes árjegyzéket bérmetve és ingyen.

1899. évi gyümölcs iz (marmelade) való díszgért jótállás tiszta és süri Kajszinbarack 68 kr. Őszi barack 68 kr. Málna 68 kr. Málna-elegy 45 kr. Ribizke 68 kr. Földi szeder 70 kr. Ananasz 68 kr. Csipke 68 kr. Csoronykever 70 kr. Klóndéut ab Prága. Nem-tetesz hó-mente vissza-teszik. Legjobb 5 kg. egy fajtából. 25 kg. rendelésnél bérmetve. Tausig Hermann, Prag-Karolinthal.